

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosa ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Dvo Priores Decretalium Libri Continentvr

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

3. De rescriptis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95263](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95263)

G A P. Quoniam. XIII. & ult.

Gregor. IX.

¹ **L** Ex & constitutio ita respiciunt futura, ut non trahantur ad præterita, nisi de his nominatim caveatur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabarell. Bellam. Ioan. Andr. Anchar. Imola, Innocent. Anania, Dec. Host. Felin. Panorm. Barbat. Arcin. Casal. in annotat. Henric. Boich, Martinus Vranus, Compstet. Viuan. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 24. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 8. remissive Casal. in annotat. & Ximen. in sordant. part. 1. & 2.

² **E**t nihil debet obscurum, vel ambiguum continere.] Notatur ad hoc quod lex debet esse clara, nihilque obscurum, vel ambiguum continere, Castill. in proœmio legum Tauri ad gloss. verbo, entendimiento, fol. 4. in fine, l. 61. gloss. 1. col. in fine, Morla in emporio iuris Canonici, part. 1. tit. 1. gloss. 6. num. 10. Emman. do Valle de enalms. & incantat. sect. 1. cap. 5. num. 23. vbi etiam quod lex dubia sibi ipsi debet esse, l. tanta, §. contrarium, C. de veteri iure concl. Morla dict. tit. 1. quæst. 11. Castill. quotidian quæst. lib. 1. de usufructu, cap. 28. n. 4. in med. vide supra ad procem. harum Decretal. num. cum seqq.

⁴ **V**nde in d. l. tanta, §. hoc autem sub pena falsi prohibetur ne quis leges per signorum obscuritates anlus sit conscribere, quia lex habens multiplicem sensum non potest allegari ad decisionem causarum, Emman. do Valle d. c. 5. n. 24.

Non ad præterita, sed ad futura tantum extendi.] Dixi supra ad c. 2. hoc tit.

⁵ **I**n gloss. Declaramus, ibi, quia ad eum pertinet interpretari ad quem pertinet constituere. Notant Doctores per text. ibi in l. ult. C. de legibus, & est apud Hispanos l. 14. tit. 1. part. 1. Fr. Ludovic. Miranda de ordine iudic. quæst. 3. art. 3. conclus. 1. Cardoso in praxi Iudicum & Advocat. verbo lex, num. 6. Don Christoph. de Pace in scholiis ad leges styli, l. 19. num. 2. & alij per me citati in tract. Axiomatum iuris vsufreg. Axiom. 130. num. 1. quibus addo Salgado de protect. Reia tom. 1. part. 4. cap. 12. à princ. vbi num. 20. post Card. Mantica de tacitis & ambig. comment. lib. 1. tit. 16. subdit interpretationem generaliter sumptam in quinque species posse distinguui, nempe in declarationem, intellectum, correctionem, extensionem, & restrictionem. Vtrum pro interpretatione privilegiorum ad alium quam ad concedentem recurri possit: vnde Gabr. lib. 6. commun. tit. de regulis iuris, conclus. 3. à num. 7. Burg. de Pace in proœmio legum Tauri à num. 307. Henric. in summ. lib. 7. cap. 29. §. 3. Cardoso verbo, privilegium, num. 36. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 52. num. 35. An verò occurrente casu particulari, quo verba legis servari non expedit, possit inferior propria auctoritate interpretari legem non obligare in eo casu, an teneatur adire ad Principem, vide Tiraquei. de pia causa privi. 162. & de reuact. lig. §. 35. gloss. 1. num. 7. 21. & 31. Mich. Salon. 2. 2. quæst. 60. art. vnic. Sayr. in claus. Regia, lib. 3. cap. 10. num. 3. Valent. tom. 2. disput. 7. quæst. 5. punito 8.

De Rescriptis.

TIT. III.

SUPER hanc rubr. scripserunt Zabarell. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Butrius, Panorm. Felin. Dec. Martin. Vranus, Mantua, Petr. Gregor. per 55. capita materiam huius tit. tractat. Barbat. Bald. Petr. Alphons. de Vasc. conc. llos in harmonia rubricarum, Didac. Sahagun. Petr. Rebuff. repetitionum var. Petr. de Rauenna in compendio iuris Canonici, Martin. Melnartus in epitome Decretalium, Guillelmus Durandus, Specul. in breuiario aureo iuris Canonici, fol. 5. Dan. Venar. in analysi methodica iuris Pontificij, pag. 19. Goffred. & Host. in summ. huius tit. Alexandr. Castan. & Anastaf. Germonius in paratilis ad quinque libros Decretalium, sub hoc tit. Stephan. Ranchin. in continuatione titulum Decretalium, Barth. Cathag. in exposit. titul. iuris Canon. Zipa. in analytica postremi iuris Canon. enarrat. nouissime Ioan. Honor. lib. 1. summ. in Decretales omnes sub hoc titul. & nouissime Andreas Vallenis tom. 2. repetitionum in iure Canonico ad 1. Decretal. librum, Anton. Burgos & Quintil. Mandol. in appendice.

De rescriptis tractat. Villalob. Soar. Bonacof. & alij 2. tom. 1. communium opinion. lib. 1. tit. 10. de diuersis rescript. Nauar. tom. 1. consiliorum, Sayr. in floribus decif. sub hoc tit. Cuch. instit. maior. lib. 1. tit. 4. Staphil. de literis gratia. & iustitia in 1. Mandol. de gratia signatura, §. 1. Petr. Rebuff. de rescript. & privileg. Guid. Pape de rescript. tom. 3. tractatum Doct. part. 2. fol. 18. Alexand. Trentacing. variar. resolut. titul. de rescriptis, Perez l. 3. titul. 12. lib. 3. Ordin. pag. 685. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 31. cum seqq. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 30. tract. 3. à num. 165. Rendinam promptuario receptarum sententiarum, tom. 1. titul. 103. de rescript. Menoch. de arbitrar. casu 200. & 201. Ioan. Baptista Costa de facti scientia, & ignorant. cent. 2. distinct. 16. Card. Tulch. tom. 6. litera P. conclus. 207. cum seqq. De rescriptis vtriusque signatura. Ioan. Baptista Marchesant. De rescriptorum subreptione Ioan. Baptista Leonel. De rescriptis Apost. Ioan. de Grassis tom. 3. p. 2. fol. 31.

S V M M A R I U M.

- 1 **P**riuilegio generali secundum ius commune obtento obstat rescriptum speciale etiam de eo mentionem faciens.
- 2 **C**lausula, appellatione remota, quas effectus habeat, remissive.
- 3 **R**escriptum seu mandatum speciale derogat generali, etiam si de eo nullam faciat mentionem.
- 4 **M**andatum de prouidendo speciale derogat generali precedenti, licet de illo nulla mentio habeatur.
- 5 **P**riuilegium secundum non factens de priore mentionem illi non derogat.
- 6 **P**riuilegium speciale non aliter derogat generali, nisi facta huius mentione.
- 7 **I**urisdictionale mandatum speciale non derogat generali.

8 Generi

- 8 Generi per speciem derogatur, remissive.
 9 Glos. verbo, vt liberè, recepta.
 10 Protestatio non est necessaria cum aduersarius non reperiatur.
 11 Impeditus debet protestari de impedimento.

CAP. Sicut I. Alex. III.

Priuilegium, seu mandatum speciale derogat generali etiam si de eo nulla fiat mentio. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Zabari. Collect. Anchar. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anania, Panorm. Bald. Butr. Barbat. Aretin. Felin. Dec. Ripa. Mantua, Beroi. Henric. Boich. Innoc. Martin. Vran. Didac. Sahagun, & Compostel. Cened. collect. 128. Viuiam. in rationali primi libri iuris Pontificij, pag. 27. Alagona in compen. iuris Canonici, pag. 10. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1 & 2. & tom. 2. repetitum in iure Canonico ad primum Decretalium librum, Ant. Burgos, refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 2. cap. 1. & est post Concil. Lateran. p. 106. 11.

2 Sublato remedio appellationis. De effectibus clausulae, Appellatione remota, eiusque materiam tractant Doctores in presenti, & in cap. pastoralis, in princ. de appellat. & plures citati à Cened. ad Decretal. collect. 128. num. 10. quibus adde Rendingam in promptuario receptarum sentent. tom. 1. tit. 16. num. 4. Menoch. de arbitrar. casu 197. Martham de clausulis, part. 1. claus. 12. Sigism. Scac. de appellat. quast. 16. lim. 1. num. 93. cum segg. Ioseph. Sesse de inhibiti. cap. 8. §. 2. à num. 10. Fr. Emman. quast. regular. tom. 1. quast. 8. art. 13. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glos. 9. §. 1. in annot. num. 244. cum segg. Card. Tusch. practica. conclus. lit. A. conclus. 400. cum segg. Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 41. n. 17. & 18. Mendez à Castro in praxi Lusit. lib. 2. cap. 11. §. 5. num. 18. Marchesan. de commiss. part. 1. cap. 10. num. 19. Brunor. à Sole in locis commun. verbo, clausula, num. 5. & 6. Cardoso eod. verbo, num. 2. Modern. de cognitione per viam violentie, glos. 6. num. 70. cum segg. quos, & alios refero in tract. de clausul. vsusfreq. claus. 9.

3 Quia speciale mandatum derogat generali. Notatur ad hoc quod rescriptum, seu mandatum speciale derogat generali, etiam si de eo nullam faciat mentionem, vt per Roder. Xuar. alleg. 28. num. 16. Menoch. de arbitrar. casu 97. à mon. 2. & conf. 36. num. 48. & de presumpt. lib. 6. pref. 40. Valasc. consult. 72. num. 2. Rebuff. tom. 2. ad leges Gallie in prefat. huius tit. à num. 193. Medices de reg. iuris in reg. 1. num. 44. Sic etiam mandatum de prouidendo speciale derogare generali mandato præcedenti, licet de illo nulla mentio habeatur, tenent Xuar. d. alleg. 28. num. 3. Cephal. consult. 394. à n. 19. lib. 3. Valasc. conf. 72. num. 2. Mantua. de comest. lib. 9. tit. 6. num. 22. Priuilegium tamen secundum non faciens de primo mentionem illi non derogat, Gironda de priuilegiis, & exemptionum explicat. n. 124. Nam vbi suat duo priuilegia, anterius semper præferendum, Bart. Perett. in comment. ad Extrauag. ambitiosæ, de rebus Ecclesie non alien. in verbo, datum Roma. n. 1. & n. 4. resoluit quod vtrumque priuilegium siue speciale, siue generale inclusum reperitur in corpore iuris, secundum derogat priori.

6 Et quod regula huius text. & conclusio supra scripta non procedat in priuilegiis, & in eis speciale non aliter deroget generali, quam facta huius mentione præbuit glos. verbo, sed ante in summ. 25. quast. 2. glos. vlt. hic vers. super priuilegiis, gloss. in reg. generi, de regulis iuris lib. 6. Abb. hic num. 10. & alij, vt per Felin. Tom. I.

num. 3. vers. limita, Rip. num. 74. & Beroi. 39. Alexand. conf. 155. num. 1. lib. 6. Rebuff. in d. prefat. num. 104. Xuar. d. alleg. 28. n. 10. Lortot. de Regulis Axiom. 136. & alij per Menoch. d. conf. 36. num. 48. qui velut communem sequuntur sententiam, resoluentes in priuilegiis regulam negatiuam esse constituendam, quam constituunt & prosequuntur Rip. hic à n. 48. Bernard. reg. 580. vbi communem dicit. Quamuis text. hunc, & conclusionem similiter procedere in priuilegiis, ita quod speciale deroget generali, cui opponitur, etiam si de eo mentionem non faciat, teneant Host. Innoc. Butr. & alij hic, communis ex Felin. d. n. 3. in princ. & ex Dec. Aret. & aliis quos refert & sequitur Menoch. d. conf. 36. num. 7.

Sic etiam text. in presenti, & d. reg. generi, cum 7. similibus limitari ne procedat in iurisdictione, vel mandato iurisdictionali, in quo speciale non derogat generali, probant Paul. in l. si quis cum procurator, §. Iulianus, n. 2 ff. de procurat. post Bald. quem citat Lortot, in tract. de regulis iuris, axi. 136. Roland. conf. num. 137. lib. 2.

Notatur etiam ad hoc quod generi per speciem derogatur, de quo dicam infra commodius ad c. generi 34. de regulis iuris in 6.

In glos. vt liberè, ibi, potest ergo dici, &c. Sequuntur 9 Doctores hic, vt post Rip. & alios testatur Padil. in lib. 1. num. 13. ff. de legat. 2. Et ibi (etiam si non grauetur) Beroi. hic num. 24. putat hæc vltima verba non esse Bernardi glossatoris, sed desumpta ex Host.

In glossa magna, verbo, mandatum, ibi, & optimè 10 habes quod protestatio, &c. Notatur ad hoc quod non est necessaria protestatio cum aduersarius non reperitur, vt per Tiraquel. de retractu lig. §. 9. glos. 3. num. 20.

In ead. glos. ibi, nisi protestatio, &c. Notatur ad hoc 11 quod ille, qui est impeditus, debet protestari de impedimento, vt per Afflict. decis. 50. n. 3. Menoch. conf. 100. n. 118. quicquid dicat Cald. Pereira de renouat. q. 5. n. 23, & q. 7. n. 5.

S V M M A R I V M.

- 1 Clausula, Si preces veritate nitantur, in rescripto Apost. subintelligitur, & si rescriptum prohibet causæ cognitionem, est de falsitate suspectum.
- 2 Dicitio, & aliquando exponitur pro disjunctiua, vel, ratione subiectæ materiæ.
- 3 Periturus an priuilegium beneficij per sententiam.
- 4 Per renuntiationem amittit quis beneficium.
- 5 Papa, quamuis non facile nec frequenter faciat, potest definire, & exequi.
- 6 Littera obiecta contra stylum Rom. Curie non censentur à Papa concessæ.
- 7 Dicitio præcisè, habet vim specialis derogationis, & significat sine vlla exceptione.
- 8 Clausula, si preces veritate nitantur, intelligitur in qualibet gratia, & in omnibus precibus, & in quolibet rescripto etiam Regis.
- 9 Rescriptum Papa, vel Regis intelligitur secundum supplicationem.
- 10 Rescriptum, vt valeat oportet fieri specificam mentionem de statu causæ.
- 11 Rescriptum vbi copulat duo ad eundem effectum sufficit vnum probare ob cuius probationem obtineri posset.

CAP. Ex parte. II.

Causa. Si preces veritate nitantur, in rescripto Apost. semper subintelligitur, licet non apponatur in litteris. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Anchar. Zabarel. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Panorm. Bald. Felin. Dec. Ripa, Mantua, Butr. Innoc. Henric. Boich. Martin. Vranus, Didac. Sahagun, Compostel. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontificij*, pag. 27. Alagona in *compend. iuris Canonici* pag. 10. remissive Ximen. in *concord. p. 1. & 2. & tom. 2. repetitionum in iure Canonico* ad 1. Decretal. librum, Ant. Burgos, refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 2. cap. 2. & est post Concil. Lateranen. part. 7. cap. 18.

Et perpetuo. Notatur ad hoc quod dictio, & aliquando exponitur pro disiunctiva, vel ratione subiectæ materiæ, vt per Octavian. Vulpell. de *prepositionum & aduerbiorum significat. in dict. &*, num. 2. Portoles de *confortibus*, cap. 1. num. 30. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 3. num. 14. Cened. *pract. quest. sing.* 50. num. 7.

Amoueretur ab ea. Ex hoc text. passim colligunt Doctores priuari quem beneficiis obtentis ob crimen periurij, quod intelligi debet de vero, & proprio periurio, nempe de assertorio, in quo veritas non datur, & in alius iniuriam, seu præiudicium factum fuit, non ita de periurio secundum quid, quando scilicet aliquis temerariè, turpiter, & iniquè iurat; de quo tamen vide quæ dicam ad cap. *querelam* 10. de *inre iur.* vbi latè, sed interim consule Dec. & Rip. hic, Villalob. tom. 1. *commun. opinion. lib. 4. tit. 1. num.* 184. pag. 451. Calfan. in *consuet. Burgund. rub. 11. §. 12. verbo*, *pource que souent*, num. 33. cum seqq. Clar. in §. *periurium*, num. 4. Rebuff. *sibi contrarium in praxi tit. de modis amittendi beneficia*, num. 58. Maiol. de *regul. lib. 5. cap. 33.* Guttier. *can. lib. 2. cap. 5. à n. 64.* Bernard. in *pract. cap. 95. in nouiss. impress.* vbi Salzed. *lit. C. Mandos. de signatura gratia, tit. de priuat. vers. imperatur etiam*, Flamin. de *resignat. lib. 4. quest. 5. num. 12. & lib. 5. quest. 6. num. 64.* Azor. *instr. moral. p. 1. lib. 11. cap. 12. quest. 9. & 10. & part. 2. lib. 7. cap. 18.* Menoch. de *arbitr. casu* 319. Soar. de *Relig. tom. 2. lib. 3. de iuram. cap. 19. num. 21.* Sayr. in *clau. Regia, lib. 5. cap. 9. num. 9.* Nicol. Garc. de *beneficiis*, part. 11. cap. 10. num. 167. Camill. Borell. in *summa omnium decis. tit. 62. num. 23.* Hinc fit vt afferant grauissimi Doctores signaturam non dare pro periurio priuationem beneficiorum nisi periurium sit iudiciale, Staphil. de *litteris gratia tit. de varijs modis vacat. §. quando quis veniat priuandus beneficio*, num. 8. Rebuff. de *pacific. possess. num. 268. aliàs 221.* Maiol. de *irregul. lib. 5. cap. 33. num. 2.* Farinac. in *praxi crimin. part. 5. quest. 160. n. 191.* Nicol. Garc. d. c. 10. num. 168.

Perpetuo illi renuntiasset. Igitur per renuntiationem amittit quis beneficium, vt notant Abb. & Doctores communiter hic multipliciter declarantes, sed text. hic non probat hanc sententiam, quia infimul, & copulatiuè agit de periurio, & renuntiatione, vnde melius deducet ex c. ex *transmissa*, cum alijs, de *renunciat. & ex c. accepta* 3. cum seq. de *restitu. spoliat.*

Abque causa cognitione. Aduerte quod Papa non dicit se non potuisse sic scribere, sed non credere sic scripsisse, & ita denotat difficultatem & defectum intentionis, non verò impotentiam, vel defectum potestatis. Vnde colliges Papam quamvis non facile non frequenter faciat, posse definire & exequi, sicut & definitionem, vel executionem aliquando com-

mittere absque causæ cognitione, & consequenter absque citatione partis, intelligendo verbum, non possumus, de quo in c. 1. de *causa possess.* prout ibi declarauit. Nec enim satisfacit si cum Rip. hic n. 38. respondeas text. procedere in beneficiis, in quibus Papa longè maiorem potestatem habet, iuxta text. & ibi traditam c. 2. de *prebend. in 6. nam* secundum maiorem sententiam (quam re maturè discussa veriorum iudicio, licet aliter olim tenuerim) Papa in illis non donatiuam, nec absolutam, sed dispensatiuam, & sic eandem, quam in reliquis potestatem habet, & nonè alibi, & non semel scripti.

Secundum prædictum modum, &c. In integra adduntur hæc verba, & si aliter scripsimus, hoc ex nimia occupatione contingit. Ex hoc text. colligunt passim Doctores litteras obtentas contra stylum Romanæ Curie, & quæ habent clausulas deuiantes à consuetudine, & stylo similium rescriptorum, veluti quia causæ cognitionem omnino tollunt, in dubio non censerì à Papa concessas, & consequenter suspectas esse de falsitate, notant gloss. vlt. Abb. Doctores communiter hic, vt per Dec. num. 6. Felin. à num. 17. Rip. à n. 31. Aym. conf. 28. num. 5. Rebuff. ad *leges Gallia. tom. 3. tit. de consuet. artic. 2. gloss. 13. à n. 32. cum multis sequentibus.* Perez ad l. 1. q. 14. col. 3. tit. 2. lib. 3. Ordin.

Præcisè. Hæc dictio habet vim specialis derogationis, vt per Menoch. de *presumpt. lib. 4. præf. 166. n. 46* & significat, vt sine vlla exceptione, & vt vulgò dicimus, sine remedio, & ad vnguem, & distinctè, ac sine conditione id fiat, vt per Tiraq. in l. si vnquam, verbo, *revertatur*, n. 79. C. de *renuandis donat.* Octau. Vulpell. de *prepositionum & aduerbiorum significat. in dict. præcisè*, pag. 80. & alia de hac dict. vide apud metipsum de *dict. vsusfreq. dict. 275.*

Si preces veritate nitantur. Notantur ad hoc quod hæc clausula intelligitur in vnoquoque rescripto, & mandato, quia in litteris Apost. ex mente concedentis semper subintelligitur & censetur appositæ, licet non exprimitur clausula huiusmodi, vel conditio, si preces veritate nitantur, id est, si ita fuerit, vel si vera sunt, quæ in precibus, seu petitione referuntur, vt per Hippol. sing. 153. Perez ad l. 1. q. 14. tit. 12. lib. 3. Ordin. Lancel. de *attent. part. 2. cap. 20. limit. 11 à n. 4.* Menoch. conf. 103. num. 22. Malcard. de *probat. conclus. 1210 num. 3.* Martam. de *clausulis, part. 2. claus. 71. num. 1.* Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 8 in *annot. n. 22.* Alex. Trentacinq. var. lib. 11. de *rescriptis resol. 7. num. 1. & 2.* Melch. Phæbos Lusit. decis. 41. num. 2. & 3. Marchel. de *commissionib. part. 1. pag. 164. num. 155 & pag. 448. num. 3. in vlt. impress.* Et in qualibet gratia Marchel. *dict. part. 1. pag. 573. num. 2. & part. 2. pag. 544. num. 3.* Campan. in *diuersorio iuris Canonici rubric. 11. cap. 13. num. 193.* Et in rescripto etiam Regis, Marchel. *part. 3. pag. 374. num. 13.* Azeued. l. 4. num. 2. & 3. tit. 26. lib. 8. noua recopilat. Et in omnibus precibus, Marchel. *part. 1. pag. 71. num. 225.* Et appositæ semper censetur, licet omissa fuerit ex consuetudine, Perez ad l. 5. vers. *quero* 14. ibi, *tamen ex consuetudine*, tit. 12. lib. 3. Ordin. Viral. de *Campanis in tractatu clausularum*, pag. 20. num. 2. & vlt. ita vt eam adiici opus non sit, Valer. Reginald. in *praxi fori pœnis. lib. 30. tract. 3. num. 268. in princ.* quia rescriptum Papæ, vel Regis intelligitur secundum supplicationem, Gregor. l. 26. verbo, *la puestia*, tit. 13. part. 5. Menoch. conf. 180. num. 1. & de *presumptione*, lib. 2. quest. 29. num. 2. Surd. de *alimentis*, tit. 9. quest. 31. num. 81. & decis. 268. n. 15. & decis. 291. num. 15. & conf. 281. num. 28. Perez l. 6. vers. *quero* 38. tit. 12. lib. 3. Ordin. pag. mibi 701. Guttier. lib. 3. *practice. quest. 17. à num. 43.* Cabed. Lusit. decis. 72. num. 1. part. 1. & de *paronariis. Regia Corona. c. 41. num. 7.*

Priorum

10 *Priorum literarum.*] Notatur ad hoc quodd, ut valeat rescriptum, oportet fieri specificam mentionem de appellatione, & sic de statu causae, ut per Palat. in repet. c. per vestras, notab. 4. num. 16. de donat. inter virum & uxorem.

11 In glos. Et perpetuo.] Notatur ad hoc quodd vbi rescriptum copulat duo ad eundem effectum, si alterius probatio satis est ad victoriam, sufficit vnum probari, ob cuius probationem obtineri possit, ut per Abb. antiq. hic num. 1. Host. circa princ. Ioan. Andr. col. 1. num. 4. Bald. col. 2. num. 4. vers. & iuxta, Anchar. num. 3. vers. sunt dua, Panorm. col. 2. num. 6. vers. & ut habeas, Imol. col. 2. num. 5. vers. in glos. 1. Dec. col. 4. num. 12. vers. quinta conclusio Felin. col. 19. num. 23. vers. fallit tercio, Paulin. de potestate Capituli sede vacante Pral. 3. num. 25. vers. quandoque autem ponitur, quos refert & f. quitur Rendina in promptuario recept. sent. tit. 103. num. 4. com. 1. Vnum enim ex copulatis probare sufficit, cum alterum non est necessarium, Tiraq. in tract. cessante causa, limit. 2. n. 14. Vnde resoluit Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 21. n. 42. quodd quoties in rescripto quocunque plures narratur causae copulatiue, quarum aliqua verae sunt, aliae falsae, spectandam esse causam, qua nitiur rescriptum, atque ea existente vera, non obstat ceterarum falsitatem.

S V M M A R I U M.

- 1 Rescriptum primum & non secundum valet, si in secundo per aduersarium impetrato non fiat mentio de primo, & si primum fuit impetratum communi consensu partium, non valet secundum impetratum per alteram partem hoc tracto.
- 2 Rescriptum ad lites posterius non derogat priori super eadem causa ad alios iudices impetratum in quo illius mentio non fit.
- 3 Amplia, licet res integra existat, & lis per prius nullatenus sit inchoata.
- 4 Rescriptum ad lites posterius, ut deroget priori debet mentionem facere omnium clausularum notabilium, quae eo continentur.
- 5 Rescriptum posterius non faciens mentionem prioris an sit ipso iure nullum, ostenditur.

CAP. Ceterum. III.

1 Prima litera commissionis ab vno litigantium obtenta attenduntur, si in secundis ab altero obtentis non sit de illis facta mentio. Si vero primae de consensu partium sint obtentae, & deinde vna pars inscia altera tacens conuentionem secundas obtinet alteri iudici causam committentes, haec gratia est nulla. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Anchar. Zabar. Collect. Bellam. Io. Andr. Imola, Anania, Host. Anch. Imoc. Panorm. Bald. Felin. Dec. Butr. Henric. Boich, Martin. Vran. Didac. Sabagun Compostel. Casal. in annot. Viuiam. in rationali. primi libri iuris Pontif. pag. 28. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 11. remissine Ximen. in concord. part. 1. & 2. & tom. 1. repetitionum in iure Canonico ad 1. Decretal. librum. Anton. Burgos, refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 2. cap. 3. & est post Concil. Lateranen. part. 7. cap. 9.

2 Nec secunda litera, &c.] Probat hic tex. non valere, nec priori derogare posterius rescriptum ad lites, in quo non fit mentio prioris super eadem causa ad alios iudices impetratum, ut notant glos. & communiter Doctores hic, glos. ult. in princ. in cap. 1. glos. in cap. pastoralis 14. hoc tit. & passim alibi, ut per Palat.

in repet. cap. per vestras, not. 4. Rebuff. ad leges Gallia. tom. 2. sub hoc tit. in prafat. a. n. 91. Garc. reg. 404. Menoch. de arbit. casu 202. a. num. 64. Feder. Scot. conf. 18. in princ. lib. 1. tom. 2. Put. lib. 2. decif. 379. Hieron. Fernand. de Ottero Roman. Incubrat disp. 3. a. princ. me citato in hoc loco Ferentil. in annot. ad decif. 74. Boratti lit. B. Similis text. in c. cum dilecta, & in cap. cum contingat, hoc tit. c. 2. de dolo. Ratio autem est, quia sic impetrans superprestit verum, quod exprimere tenebatur, scilicet rescriptum prius, id quod si fuisset expressum, verisimile est superiorem vel nullatenus, vel saltem notabiliter difficilius posteriores literas fuisse concessurum, quia praedictum inferitur priori impetranti, qui frustratur suo rescripto, quod non sine labore & sumptibus impetravit, & cogitur ad posteriores indices litigare: insuper qualis iniuria irrigatur prioribus, a quibus causa trahitur ad alios, contra litigatores, in princ. ff. de arbitris.

Intellige & amplia primò, regulam supradictam procedere licet res integra existat, & lis per prius nullatenus sit inchoata, ex text. in cap. tibi qui, ibi, licet prius, &c. vbi glos. verbo, receptum, & in cap. duobus, ibi, Si non appareat, &c. vbi glos. verbo impetraverit, hoc tit. in 6. quamvis glos. 1. hic in princ. & glos. magna in cap. 1. sup. hoc tit. & passim alia resoluunt per cap. cum debitis 53. ibi, prius quam, de appellat. declarari text. in praesenti, & hodie vsque adeo attendendam esse praesentationem literarum, ut posteriores licet priorum mentionem non faciant, & ita subrepticie praueant si ante priores fuerint praesentatae iudicibus, & per eandem prior citatio facta sit, quam sententiam sequuntur multi in eod. cap. ut debitis, & d. cap. 1. testatur hunc esse communem intellectum illius cap. Nau. in cap. cum contingat, hoc tit. tertia causa nullitatis, num. 1. Sed text. ille nihil facit, sicut nec etiam facit c. capitulum, tit. hoc, ibi, prius mandatum, &c. Et ibi, reportauit. Nam reiecto intellectu glos. ibid. qui fuit communis antiquorum, ut per glos. d. verbo, receptus, verius intelligitur text. ille iuxta eandem gl. & Felin. in d. c. capitulum, num. 5. Bernard. reg. 443. communem dicentes si aduertat text. non agere de priori praesentatione, sed de priori impetratione, & illam particulam, prius, non accipi tanquam aduerbium calificans verbum reportauit, quasi text. loquatur de eo, qui priori loco reportauit mandatum, sed magis tanquam nomen calificans particulam mandatum, quasi dicat, qui mandatum prius, id est, priori loco impetratum reportauit.

Secundò intellige, & amplia non sufficere prioris rescripti simpliciter, & absolute in posteriori mentionem fieri, sed omnium clausularum notabilium, quae in eo continentur, idque intendunt cap. cum dilecta 22. in princ. hoc tit. Felin. hic num. 5. Menoch. de arbit. casu 202. a. num. 69. Molin. de primog. lib. 4. c. 1. num. 31. Vnde si prius rescriptum communi vtriusque partis consensu impetratum fuit, id ipsum in posteriori ab altera tantum obtento exprimi debet, iuxta hunc text. iuncta glos. verbo de commissione, quam probant omnes hic, & in c. ex litteris, de offic. deleg. vbi Felin. n. 3. Menoch. ubi sup. num. 62. Item & lites ac processus cuiuscunque super primo rescripto pendentes mentio requiritur in posteriori, ne alioquin sit subrepticium, & invalidum, c. inter monasterium, de re iudic. late Palat. in repet. c. notab. 4. a. princ. Lancel. de arbit. part. 2. c. 4. n. 630. Menoch. ubi sup. a. n. 4.

Obrinet alicuius roboris firmitatem.] Ergo rescriptum posterius non facta mentione prioris, sicut & quodcunque aliud ad lites, subrepticium est ipso iure, nec requiritur quodd pars aduersa contra illud excipiat, aut alleget, Panorm. hic num. 11. & 2c. in tendit

tendit Berol. in c. super literis, hoc tit. lect. 2. num. 10. nam supradicta verba potentiam alicuius roboris vniuersaliter negant, ex traditis per Titag. in l. si unquam. verbo, reueriatur, num. 140. & 225. Verum licet hæc sententia in rescriptis Gratia absque dubio ab omnibus admittatur; in his tamen, quæ iustitiæ sunt, & ad lites conceduntur (licet in puncto iuris verior sit communiter tamen saltem in praxi reprobat per glos. ult. versu dicat, in c. ad audientiam 11. vbi Felin. n. 17. hoc tit. Nam in d. c. cum contingat, hoc tit. 1. causa nullit. n. 3. Menoch. d. casu 201. à n. 2. & n. 17. & 20. Bernard. reg. 444. Cassad. decis. 1. & 2. hoc tit. Put. decis. 240. num. 9. & decis. 241. lib. 2.

S V M M A R I V M.

1. Papa si mandat in rescripto de duobus inquiri alternatiue ad certum effectum consequendum sufficit alterum probari.
2. Sacerdotis filius potest dici ille, qui natus est ante patris Sacerdotium.
3. Rescripto, vel dispositione vbi duo, vel plura sub disunctione, seu alternatiue proponuntur, sufficit quodcumque ex illis in quo rescriptum verificatur.
4. In dictione disunctiua ad verificationem illius sufficit alteram partem esse veram.
5. An text. procedat solummodo in disunctione alternatiua affirmante, ostenditur.
6. Argumentum à similibus validum est si per omnia sint conuenientia, aut saltem conueniant in eo de quo agitur.

C A P. Inter cæteras. IV.

Papa quando in rescripto mandat de duobus inquiri disunctiue ad certum effectum consequendum, sufficit alterum probari. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collet. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Anchor. Innoc. Parm. Bald. Felin. Dec. Ripa, Butr. Henric. Boich, Martin. Vranus, Didac. Sahagun, Viuian. in rationali libri primi iuris Pontifici pag. 30. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 11. remissiue Ximen. in c. cord. p. 1. & 2. tom. 2. repetitionum in iure Canonico ad 1. Decretal. librum, Anton. Burgos, refertur ab Ant. August. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 2. c. 4. & est post Concil. Lateranen. p. 41. c. 1.

Filius Sacerdotis, & in Sacerdotio genitus.] Aperte insinuat text. Sacerdotis filium dici eum, qui natus est ante patris Sacerdotium, aliter enim satis foret in proposito dicere & probare filium esse Sacerdotis, & frustra adligeretur onus probandi fuisse genitum in Sacerdotio, vt notant Abb. in princ. Dec. num. 3. Rip. num. 13. & alij hic, idem probat cap. ad extirpandas, de filiis præsbyti. ibi, filij præsbyterorum, & ibi, sue geniti sint in Sacerdotio, sine non, Cened. pract. & canon. q. lib. 1. q. 16. num. 15. Nam, vt aduertunt Abb. Dec. Rip. & alij hie in princip. licet regulariter, & à communiter accidentibus secundum communem loquendi vsum filij Sacerdotum, & in Sacerdotio geniti censentur illegitimi, iuxta hunc text. & ferè per tot. tit. de filiis præsbyti, nihilominus tamen in rigore, & ex vi argumenti non valet hæc consequentia, est filius Sacerdotis, ergo in Sacerdotio genitus; sicut non sequitur, est filius Sacerdotis, & in Sacerdotio genitus, ergo illegitimus, datur enim instantia in multis casibus de quibus per Dec. n. 5. & Rip. à n. 7. hic, inuat Concil. Trid. sess. 25. de reform. c. 15. ibi, filij Clericorum, qui non ex legitimo nati sint matrimonio.

Quodcumque istorum consiterit] Igitur vbi in rescripto, vel dispositione duo, vel plura sub disunctione, seu alternatiue proponuntur, sufficit quodcumque ex illis in quo huiusmodi rescriptum, vel dispositio verificatur, vt notauit glos. 2. & Doctores in cap. 2. sub hoc tit. tradunt Dec. & alij in l. in eo, §. vbi verba, ff. de regulis iuris, lal. & communis in l. cum quadam, C. de verb. signific. Duen. reg. 235. Staphil. de literis Gratia forma 6. n. 6. Mandol. ad reg. 27. Cancel. q. 18. n. 3. Menoch. de presumption. lib. 3. pref. 45. n. 24. & pref. 90. num. 5. quia in dictione disunctiua ad verificationem illius sufficit alteram partem esse veram, vt per Rebuff. in comment. ad l. ostenditur 38. ff. de verb. signific. vers. aut pag. mibi 108. in fin. Cened. pract. sing. 6. n. 2. & de dictionis disunctiue vi, & effectu vide Azor. insit. moral. p. 1. lib. 5. c. 27. per totum.

Sub disunctione, & c.] Licet Abb. not. 2. Cardin. & Bellam. hic in fine, lal. num. ult. in l. cum quadam, C. de verb. signific. & Rebuff. in l. sape, in princ. ff. illo tit. & tom. 2. ad leges Gallia sub hoc tit. in prefat. num. 61. Malcard. de probat. concl. 1123 n. 11. intelligant, & limitent hunc text. & similes procedere tantum in disunctione alternatiua affirmante, veluti in exemplo de quo hic, & similibus, vbi disunctio ponitur inter duo, vel plura, quæ affirmantur, scilicet si illud, aut illud factum non fuerit, in hac putant oportere vtrumque non fieri, per text. in l. si quis ita 119 in fine, ff. de verb. oblig. & in l. si is qui, §. 1. vers. vtrum ff. de reb. dub. Nihilominus tamen longè verius videtur in proposito nullam esse differentiam inter has alternatiuas, vt obseruant Dyn. lal. Andr. Franch. & alij in reg. in alternatiuis de regul. iur. lib. 6. Imol. ad finem, Felin. & Dec. hic n. 6. Bart. & alios in d. l. si quis, Gerad. loco 108. vers. & istud. verum, Put. lib. 1. dec. 47. & alij, secundum quos sicut ad veritatem alternatiue affirmantis, & vt verificetur dispositio, quæ sub ea concipitur, satis est vnum fieri quamvis alterum non fiat, quia verum est dicere illud, aut illud factum esse, vbi alterum ex his factum est, sic ad veritatem alternatiue negantis, vt verificetur dispositio illam habens, sufficit vnum non fieri, quamuis alterum factum sit, vt satis probant d. l. si quis ita, & d. l. si is qui, §. 1. vers. vtrum, in quibus ea differentia omnino reprobat, & tam in alternatiua affirmante, quam in negante sufficit vnum in illa affirmatiuum, in hac verò negatiuum.

Et idem in similibus indicandum est.] Præcipue si similia per omnia sint conuenientia, vel saltem conueniant in eo, de quo agitur, ita Thom. de Thomassetis in floribus legum reg. 43. Brunor. à Sole in locis communibus, verbo, argumentum 4. Surd. conf. 200. num. 15. & conf. 259. num. 27. Bertaz. in repet. l. si quis maior. C. de transact. num. 761. Non probata enim similitudine in eo de quo agitur, fragile est argumentum à simili, Socin. reg. 47. Surd. de alimentis tit. 9. quæst. 1. num. 7. Seraphin. de privilegiis inramenti, priuileg. 85. num. 103. & seq. quamvis daretur parua dissimilitudo, Bertaz. vbi proximè num. 762. Mar. Antonin. var. lib. lib. 3. resol. 39. num. 24. Cætera de argumento à simili pete ab Enerardo in topicis legalibus loco 10. Cantiunc. loco 11. Petr. Andr. Gambat. in dialectica legali, lib. 2. loco à simili, Cardin. Tulch. pract. concl. tom. 1. lit. A. concl. 507. num. 19. & 30. & ab allegatis in libello de principiis vtriusque iuris litt. A. num. 221.

S V M M A

S V M M A R I V M.

- 1 Rescripto Papæ debet parere is ad quem illud dirigitur, vel causam rationabilem assignare quare parere non potest.
- 2 Præceptum superioris iniustum nullo modo est exequendum, & tenetur illud impediens secundum iussionem expectare.
- 3 Inobediens dicitur qui iure contendit.
- 4 Dolo facere non videtur qui legib. & statutis obtemperat.
- 5 Obedientia est navigatio tuta.
- 6 Rescripta ob importunitatem petentium concessa non sunt exequenda.
- 7 Princeps quandoque per nimiam importunitatem potentium non concedenda concedit, videtur concessio subreptitia.

CAP. Si quando. V.

- 1 Rescripto Papæ debet parere is, ad quem illud dirigitur, vel causam rationabilem assignare, cur non pareat. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabari. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Anania. Imol. Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Dec. Ripa. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Didac. Sahagun. & D. Nauar. super hunc text. relectionem fecit tom. 2. suorum operum, Cened. collect. 3. Viuian. in rationali libri primi iuris Pontificij, pag. 30. Alagona in compen. iuris Canonici pag. 11. remissive Ximen. in concord. n. 1. & 2. refertur ab Anton. Angust. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 1. c. 5.
- 2 Probat hic text. quod præceptum superioris ubi iniustum, durum, seu asperum apparet, vel ex eo sequitur absurditas, scandalum, vel incommuniens, nullo modo est exequendum, & tenetur illud impediens secundum iussionem expectare, vt per Cou. Pratt. cap. 36. latè Flamin. Carthar. de execut. sent. capto bannito. c. fin. ex num. 327. Menoch. de arbit. casu 334. num. 6. Salgado de procl. Reg. tom. 1. p. 42. cap. 6. num. 58. Ioan. Baptista Fin. de regulis iuris omel. 33. vers. benignissima, Padil. in l. causas, n. 4. C. de transact. Roder. Xuar. alleg. 12. num. 49. & 50. in l. post rem iudicatam, casu 12. per totum. Marant. disp. 1. n. 19. Boffuin praxi crimin. tit. de homicid. num. 96. cum seq. Neuzan. in sylua nupt. lib. 6. num. 49. Clar. §. fin. q. 60. num. 16. vers. quæro modo, & q. 97. num. 3. Ioan. Segura Danalos direct. iudicium Ecclesiast. p. 2. cap. 5. ex num. 3. Hired. de incompat. benef. part. 1. c. 21. num. 5. Perez l. 29. gloss. 1. vers. unde contra predictum tit. 3. lib. 2. Ordinari. Azened. l. 14. num. 33. cum seqq. tit. 3. lib. 1. noua recop. Bobadil. in sua politica, lib. 1. cap. 13. num. 47. plures refert VValdef. ad Xuar. ad leges Regni, §. est alius casus, notab. 12. vers. aliud est euidenter pag. mibi 100. optimè Iacob. de Grassis in decis. aures, part. 1. lib. 2. cap. 10. a. num. 21. vbi num. 23. asserit huius text. conclusionem videri procedere in iudice, qui causæ cognitionem adhibere debet, alios citat Cened. ad Decretal. collect. num. 2. vbi num. 3. tenet quod peccat obediens mandato iniusto.

Rationabilem causam, &c.] Collige ex text. executorem superiorem in executione alienius rei teneri rescribere ad illum à quo executio delegata est, ceterum ostendere rationem propter quam in executione non procedit; idem colligitur ex auct. de mandatis Principum §. deinde competens, collat. 1. & in auct. vt nulli iudicium, §. & hoc collat. 9. facit text. in cap. p. floralis, 8. de fide instrumentorum, tradunt omnes in presenti, in c. cum teneantur: infra de prebendis, gloss. vlt. in cap. 2. de filiis presbyterorum, post alios Palat. de

beneficiis in Curia vacan. §. 4. cum seqq. Syluest. verbo obedientia, num. 5. Soar. alleg. 12. num. 50. Couar. practicarum, c. 35. num. fin. & in reg. peccatum p. 1. in princ. n. 5. Padil. in l. causas num. 4. Cod. de transactionibus, Cened. in Decretal. collect. 3. Nec obstat text. in cap. de cetero de sententia, & re iudicata, quia respondetur quod licet in illius specie ab executore, de quo ibi, referantur exceptiones à parte opposita ad ipsum delegantem, vt per eundem terminentur, id tamen non tollit quominus possit & teneatur, considerans rem rescribere deleganti, si intelligat in executione sibi commissam dari iniustitiam, imminere scandalum, vel malum aliquod contra bonum publicum, exponendo eidem causam rationabilem, per quam mouetur delegantem certiorum reddere, vt ille vel malum reuocet, vel per secundam iussionem inbeat fieri executionem. Nec etiam obstat quod text. in presenti agere videtur de mandato in quo aliquid suppressum, aut expressum non fuit, patet ex fine illius, ibi, praua insinuatione suggestum, idque in specie aperte supponit Gloss. & omnes in presenti; constat autem executorem, ad quem dirigitur rescriptum subreptitium, posse & debere promittiare illud esse omnino irritum, & in totum rescire, nec teneri causam ob quam non exequitur, exprimere, seu reddere deleganti, vt probat text. in cap. rescripta 22. gloss. 1. & in cap. super literis 20. in fine, hoc tit. quia respondetur quod verba illa huius text. ibi, praua insinuatione suggestum, non euincunt text. agere de rescripto subreptitio, quod ad partis petitionem emanare solet, iuxta reg. text. in d. cap. super literis, eo quod text. hic loquitur absolute de rescripto, patet ex principio, ibi, si quando aliqua, &c. quin in initio text. necessariò supponit validitatem rescripti de quo agit, & super quo vult vt rescribatur, proptè manifestè colligitur ex fine illius, ibi, patienter sustineamus, &c. Quæ quidem patientia necessariò supponit mandatum meo iure validum, alias enim diceretur simpliciter, ne mandatum exequeretur, iuxta text. in c. ad aures, infra hoc tit. Ad eundem modum intelligendus est text. in dicto cap. cum teneantur, ibi, nisi forte, &c. iunctis inferioribus verbis, ibi, æquanimiter sustinemus, &c. vt procedat in terminis habilibus, & ita agat de mandato valido secundum iuris rigorem, veluti quia absque patris petitione, vel licet eum illa, valida tamen, & sine subreptione propter aliquam clausulam, vel modum legitimum per quam secundum ius subreptio tollitur, Pontifex mandauit conferri beneficium habenti aliud sufficiens, de quo mentio facta non est, cui tamen sine scandalo prouideri non poterat: iuxta quæ explicabis text. in presenti locum habere, siue ad partis petitionem, siue absque illa motu proprio mandatum exequi iubeatur, si quidem in utroque casu procedit ratio iurprædicta.

Patienter.] Notatur ad hoc quod qui iure contendit, non dicitur inobediens, vt per Menoch. conf. 28. num. 19. dolo enim facere non videtur, qui legibus & statutis obtemperat, sed iuste agit. Tull. lib. 1. de legibus, iustitia est obtemperare legibus scriptis, & institutis populorum, quinimo dicebat Marcus Curt. vt refert Valer. Maxim. lib. 6. c. 3. non esse opus eo ciue Reipub. qui parere nesciret. Vnde Ioan. Climac. cap. 4. dicit obedientiam esse navigationem tutam, ipsa enim etsi mare & fluctus pugnent, & intumescant, nihilominus dormitans in nauis incedit; sic qui non sibi, sed aliis obedit, sine cura erit, totum enim se gubernanti committit, atque pericula ignorat.

Quæ animum tuum exasperare videntur.] Hæc verba non satis verificantur in sola iniustitia mandati, quam

quam ordinarius ex privata scientia cognoverit, sed videntur requirere, & præsupponere graue aliquod scandalum, vt in *c. cum teneamur*, de præbendis, vel notabile malum, præsertim publicum, itavt maius damnum timeatur ex mandati executione, quam sit bonum ex ea præsumtum, idque non ita contingere videtur in terminis *c. pastoralis*, §. quia verò, de officio delegati, vbi sola proponitur iniustitia quam Ordinarius ex privata scientia noverat. Deinde dici potest text. in *d. §. quia verò*, non cogere Ordinarium, vt præcisè exequatur, nec excludere, quin potius admittere referibendi facultatem concessam in hoc text. idque satis colligitur ex ult. verbis *d. §. quia verò*, ibi, nisi apud eum, &c. nam dum Ordinarius in hoc text. referibit, & superiorem certiorum reddit, conatur, & præstendit apud illum eximere se ab huiusmodi executionis onere.

Ibid. in eod. text. ibi, quare adimplere non possis. Dubium est utrum referibens, & differens executionem mandati incurrat poenam, vel censuram in eodem mandato appositam? Pro parte affirmativa faciunt verba huius text. dum dicunt posse suspendi executionem quando rescriptum est subreptitium, patet ibi, quia patienter sustinebimus si non feceris, quod prava nobis fuerit insinuatione suggestum, quibus verbis Pontifex ita solum admittit impunitatem si constiterit rescriptum subreptitium fuisse, ac proinde alio casu, licet iusta causa differendi executionem proponatur? poena incurreretur si executio mandati retardetur. In contrarium est text. in *c. cum teneamur*, de præbendis lib. 6. ibi, aus si non potest, &c. quæ verba alternatiue prolata respectu præcedentium procedunt in mandato de providendo, quod subreptitium non est, & tamen text. impunitatem concedit, patet ibi, æquanimiter sustinemus, & ita hanc opinionem tenuit. Abb. num. 2. Zab. q. 1. Rip. n. 17. & alij in præfenti, Marant. disp. 1. num. 19. Pro quibus facit quia referibens procedit legis auctoritate, ex *d. cap. cum teneamur*, ac subinde succedit reg. text. in *cap. qui peccat* 2. §. 4. insuper licet non exequatur, nihilominus tamen dicitur obtemperare referibendo, provt advertit Perez l. 1. tit. 12. lib. 3. Ordin.

- 6 In glos. Qualitatem negotij.] Nota quòd rescripta ob importunitatem petentium concessa non sunt exequenda, idque velle concedere præsumitur, Azue. d. l. 14. n. 44. quia quandoque per nimiam importunitatem petentium Princeps non concedenda concedit, videtur rescriptum subreptitium, Azor. instit. moral. p. 1. lib. 5. c. 1. §. 9. & omnia sic obtenta non debent valere, Sanch. de matrim. lib. 4. disp. 7. num. 4. vers. & melius, Ant. à Sousa in relect. de censuris Bullæ Cæne Domini c. 14. disp. 76. n. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 Cistercienses sunt privilegiati quòd non possint conveniri per rescriptum Papæ, nisi in eo fiat mentio de eorum ordine.
- 2 Rescriptum impetratum, vel concessum, non præiudicat causæ privilegiatæ, nisi de ea fiat specialis mentio.
- 3 Rescriptum non est adimpletum in præiudicium tertij.
- 4 Rescriptum Principis præsumitur noluisse auferre ius tertij.
- 5 Feudalia bona non veniunt in rescriptis simpliciter impetratis nisi de eis specialis mentio facta sit.
- 6 Concordatur text. in præfenti cum cap. sub hoc tit.
- 9 Conditio personæ contra quam rescriptum ad lites impetratur, narranda est in illius impetratione.
- 10 Exceptio quantumcunque notoria proponenda est.
- 11 Notorium allegandum est quamvis non probandum.

- 12 Privilegium respectu fori adeo incompetentis non tenetur citatus venire ad allegandum.
- 13 Citatus ad forum notoriè incompetentem an venire teneatur, ostenditur.
- 14 Regularis notoriè exemptus citatus ab Ordinario, vt compareat in iudicio, non tenetur coram ipso comparere.

C A P. Cùm ordinem. VI.

Cistercienses ita sunt privilegiati vt rescripta, contra eorum privilegia obtenta, non teneant si de eis non faciant mentionem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Barbar. Bellam. Io. Andr. Inola. Anania, Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Dec. Butr. Henric. Boich. Martin. Vranus. Didac. Sahagun. Compstet. Cened. collect. 1. §. 1. Viuiam. in rationali primi libri iuris Pontificij, pag. 31. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 12. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decretal. lib. 1. tit. 2. cap. 2.

Non facta mentione.] Notatur ad hoc quòd rescriptum impetratum contra exemptum non valet in præiudicium ipsius exemptionis, si de ipsa in rescripto non fiat mentio, de quo vide Felin. in cap. 1. n. 14. vers. tertio restringe, & Beroi. num. 72. hoc tit. Abb. in c. ex parte lib. 1. num. 2. & Socin. num. 11. de privileg. Rebuff. in praxi tit. differentia inter rescripta gratia & iustitia, ex num. 21.

Notatur etiam ad hoc quòd rescriptum impetratum, vel concessum non præiudicat causæ privilegiatæ, nisi de ea fiat specialis mentio, vt per Garciam Girond. de privilegiis, & exemptionum explicat n. 282. quia rescriptum non est adimpletum in præiudicium tertij, Azue. l. 1. n. 3. tit. 14. lib. 4. noua recet. imò præsumitur Principis rescriptum noluisse auferre ius tertij, Malcard. de probat. concl. 1003 num. 2. Cabed. Lufit. decis. 9. §. 2. p. 2. cum in eo semper intelligatur clausula, salvo iure tertij, Brunor. à Sole in locis communibus verbo rescriptum n. 1.

Notatur quoque tex. hic ad hoc quòd in rescriptis simpliciter impetratis non veniunt bona feudalia, nisi de eis specialis mentio facta sit, vt per Tiraq. de retract. lig. §. 3. num. 4. Card. Pereira de resol. emphy. cap. 5. num. 66.

Per eos minimè teneamini, &c.] Gloss. 2. & Doctores 6 res hic intendunt propterea in hoc text. per speciale mandatum non derogari generali, cuius mentionem non faciebat, quia illud erat rescriptum ad obseruantiam iuris communis, hoc verò privilegium, in quibus terminis non procedit cap. 1. sub hoc tit. & reg. generi, de regulis iuris, l. 6. idem obseruant gloss. ult. in d. cap. 1. vbi post alios Bero. num. 72. & Rip. 74. Sed hæc explicatio difficultatem non tollit, nec illi satisfaciunt supradicti. Dicendum ergo mihi videtur Pontificem in præfenti non agere de privilegio circa lites antea concessio his Monachis, sed de eo, quod de nono hic per hunc text. indulgetur ne cogantur respondere super his, de quibus hic, apud iudicem delegatum per literas, quæ non facta mentione Cisterciensis Ordinis velut contra alios Monachos emanant, qui intellectus ultra literam constat apertius ex originali tom. 2. Conc. inter decreta Alex. III. sub tit. de interpret. verborum, & rescript. c. a. p. mihi §. 14. vbi post relatam querimoniam Monachorum, qui multoties vexabantur apud huiusmodi legatos, Papa ante, vers. contra, subdit hæc verba, Auctoritate Apost. vobis indulgemus, vt si contra vos, &c. Vnde aperte constat

constat nomen hoc privilegium à principio fuisse concessum sub forma & verbis de quibus hic, & in eo tantum consistere, quod Monachi huiusmodi super his, quæ illorum Ordini per Apost. Sedem specialiter indulta sunt, non coguntur respondere, nec possunt conveniri per litteras ab eadem Sede obtentas, in quibus de ipsorum Ordine mentio facta non fuerit: & ita iuxta hunc intellectum cessant omnino difficultates, quæ in hac materia adduci poterant, siquidem Papa hic non requirit, quod litteræ speciales faciant mentionem privilegij generalis, sed Ordinis Monachorum contra quos emanant.

7 Ex his ergo iuxta prædictum intellectum notabis primò rectè procedere sententiam *glos. i. hic in princ.* quæ communiter recipitur, dum docet hunc text. non habere locum ubi Monachi huiusmodi conveniuntur super rebus, quæ illorum Ordini à Sede Apost. specialiter indulta non sunt, etenim in his nullum his conceditur privilegium, ut constat ex littera, & verbis conditionalibus: *ibi, si contra vos super decimis*, &c. Secundò notabis privilegium, de quo eadem *glos. i. vers. fraterea*, nullibi reperiri in iure, contineri tamen in hoc text. aliud strictius, & sub forma multò magis restricta. Terriò notabis secundum Abb. & communem hic Beroi, Rip. & alios ubi sup. in hoc text. non requiri mentionem privilegij his Monachis concessi, sed tantum Ordinis eorumdem, ut evincunt forma & tenor privilegij, quæ strictè servari debet, *cap. porro 7. cum sequent. infra de priuil.* Quicquid controuertat Dec. *hic num. 3. & in d. cap. 1. num. 11.* & resoluat *glos. ultim. vers. si verò rescriptum*, quæ loquitur contra hunc text. *ibi, non facta mentione Cisterciensis Ordinis, nisi illam intelligas iuxta supradicta.* Quartò notabis similiter non probari sententiam Bald. in hoc text. & Dec. *dist. num. 3. & Rebuff. de privilegijs Schol. priuil. 91.* ac aliorum, ut per Tiraquel. *de retract. lig. §. 1. glos. 3. numero 4.* dum per hunc text. resoluunt Scholarem, vel similes habentes iudicem specialem, ex privilegio non teneri respondere apud iudicem delegatum per litteras, in quibus de illis mentio habita non fuerit; licet enim hac sententia, quam & probat Valasc. *conf. 70. num. ultim.* in se vera ostendi posset, ex eo quod facta huiusmodi mentione Princeps vel nullas, vel longè difficilior ad alios indices litteras concessisset, & ita succedit *regul. cap. postulasti, &c. super literis, hoc tit.* nihilominus non probatur in hoc text. qui agit de privilegio specialiter concessio sub tali forma, quæ huiusmodi mentionem Ordinis prærequirit, & in eo tantum consistebat privilegium, quod scriptis futuris formam præscribebat, ut intendunt Abb. & Doctores communiter *hic*. Sanè privilegium hoc non habent scholares, & similes, quia licet speciales iudices habeant ex indulgentia iuxta *auth. habita, C. ne filius pro patre*, nullibi tamen eisdem indultum est privilegium ne cogantur respondere, aut ne conveniri possint per litteras, in quibus de illis mentio facta non fuerit. Quintò & ultimò notabis ex hoc text. secundum ius commune valere litteras contra alios Religiosos impetratas, etiam si de ipsorum Ordine mentio facta non fuerit, ut notant Abb. Dec. *numero 2.* & alij in præsentia, quorum sententia suadet ex hoc text. per argumentum à speciali, aliter enim frustra quærerentur Cistercienses, & superfluum foret privilegium de quo hic, quicquid dicat Bellam. *hic, numero 3.* cuius sententiam observat stylus Curie, secundum quem si actor, vel reus, cui, vel contra quem litteræ conceduntur Religiosus sit, mentio de Ordine est facienda, ex Host. & Collect.

in præsentia, & agnoscit practica Cancellaria *pag. parna 38. vers. debet, in fine.*

In *glos. Super decimis*, in princip. multum commendatur à Palat. in *repet. c. per vestras, notab. 4. n. 22. vers. nec est, de donationib. inter virum & uxorem.*

In *glos. Non facta mentione*, ibi *suppresso enim dignitatis, &c.* Notatur ad hoc quod in imperatione rescripti ad lites conditio personæ, contra quam rescriptum impetratur, narranda est, ut per Menoch. *de arbit. casu 202. n. 39.* itavt etiam ordo Scholasticus in rescripto nominari debeat, Rebuff. *de priu. scholarium, priuil. 91. à princ.*

In ead. *glos. ibi, & si sunt citati Monachi, debent venire privilegium suum allegaturi.* Hanc glossam in hoc sequuntur hic Felin. *num. 8.* Dec. *ad finem*, & in *c. si duobus, n. 14. inf. de appellat. Iaf. in l. 2. n. 35. ff. si quis in ius*, post Alex. *ibi, n. 31.* Corset. in *sing. iurisdic. Card. Tufch. rom. 1. lit. C. concl. 244. & tom. 6. concl. 753. lit. P.* ex eo quia exceptio quantuncunque notoria proponenda est, Doct. per text. *ibi in cap. 2. ut lite non contest.* iuncta *glos. vers. vel dict. plures*, ut per Tiraq. *de retract. lig. §. 32. gloss. 1. num. 97.* Clar. *1. §. ult. quest. 9.* Alciat. *de præsumpt. reg. 2. præf. 1. numero 33.* Menoch. *remed. 1. recup. 165.* tum quia notorium allegandum est, quamvis non probandum, ex *glos. recepta, verbo, alias, in Clem. appellanti §. de appel. Cou. in c. Raynuius, §. 11. num. 3. de testam. Maranta pag. 6. tit. de appellat. c. 142. Viu. tom. 2. contr. opin. 196. Mascard. de probat. concl. 1107. n. 7. Surd. *conf. 311. n. 40. & conf. 540. n. 372.* Expenditur denique pro hac parte text. in præsentia si dicas Pontificem hic non decidere Cistercienses ea de re vocatos minime teneri respondere, quia notoriè privilegiatos, sed ex eo quia litteræ, per quas vocabantur, erant subreptitiæ, in quibus nulla fiebat mentio Ord. Cisterciensis, veritasque fuit suppressa talis, quæ si exprimeretur, Pontifex vel non concederet litteras, vel saltem difficilior, iuxta text. in *c. super literis 20. &c. postulasti 27. inf. hoc tit.**

Contrarium tamen defendunt *glos. verbo, conuocari, in cap. si Episcopus 3. quest. 2. glos. verbo, nisi, in d. cap. si duobus*, ubi Bero. *num. 40.* communem dicens, Dec. *conf. 461. numer. 28.* Vant. *de nullit. tit. quoties*, & intra quod tempus, *num. 26. & tit. ex defectu citationis, num. 24.* faciunt quæ Cou. *pract. c. 31. n. 2.* Clar. in *§. fin. quest. 36. num. 5.* quam quidem opinionem intelligerem, quando scilicet privilegium competit respectu fori ad incompetens, ut pro boni publici ratione non possit aliquatenus prorogari partium consensu, quia hoc casu nihil datur, cui iudicis potestas inniti valeat, ut privilegium venire compellat.

Ad illam verò quætionem, an citatus ad forum incompetentens venire teneatur? respondendum est vocatum ad forum notoriè incompetentens in illis, quæ notoriè ad vocantis officium non spectant, minime teneri venire; secus verò quando notoriè est competens vel res est hinc inde æqualiter dubia, vide Sot. *de iustit. lib. 5. quest. 7. art. 8. in fine.* Marant. *de Ord. iudic. p. 6 c. de sententia, n. 116.* Hyppol. in *rub. de probat. n. 115.* Menoch. *remed. 9. recup. 8.* Cephal. *conf. 442. num. 47.* Cou. *var. lib. 1. c. 1. num. 10. in princ. & pract. c. 25. n. 2.* Perez l. 1. *verbo, Clericus à iudice, tit. 3. lib. 1. pag. 59. & l. 1. vers. quaro sexto, tit. 2. lib. 3. Ord. pag. 490.* F. Eminan. *quest. Regular. tom. 2. quest. 59. art. 5. in princ. & tom. 1. quest. 36. art. 4. col. 3. in princ.* Cabed. *part. 1. decis. 26. num. 6 cum seq. Cened. ad Decretal. collect. 151. num. 1.* Cardoso in *praxi iudicum*, & ad hoc verbo, *citatio, num. 29.* Sanch. *de matrimon. lib. 7. disp. 3. n. 23.* Bernard. Graü. *ad practicum Camera Imper. lib. 1. concl. 48. confid. 1. num. 2.*

Vnde

- 14 Vnde Regularis notorie exemptus citatus ab Ordinario vt compareat in iudicio, non tenetur coram iplo comparere, Fr. Emman. d. tom. 9. 6. 3. art. 7. vers. 2. infertur. Erasim. à Cochier. de iurisd. Ordinarij in exemptos, p. 2. q. 6. n. 13.

S V M M A R I V M.

- 1 Sede vacante si scribatur Capitulo, vel gerenti vices Episcopi, vt præbendam alicui conferat, si creatur Episcopus nondum executo mandato, & ad eum spectet collatio præbendarum, illud adimplere tenetur.
- 2 Præceptum impostum Capitulo, seu alij gerenti vices Episcopi, vt præbendam alicui conferat transit ad Episcopum.
- 3 Christiani noui, imo & ad fidem nouiter conuersi, non sunt vituperandi, sed honorandi propter adeptam sacri Baptismi dignitatem.
- 4 Honorari debet ab alijs, quem Princeps honorat.
- 5 Electus & confirmatus ante consecrationem an dicatur Episcopus, distingue.
- 6 Data tempus attenditur in rescriptis.
- 7 Beneficia duo diffinita sub eodem recto ex vi statuti, consuetudinis, aut dispensationis Episcopalis obtineri possunt.
- 8 Dissilio, nullatenus, negat omnes casus, & omnem potentiam.
- 9 Data literarum qua vilia pariant, remissiuè.

CAP. Eam te. VII.

- 1 Literæ Papæ continent quod Sede vacante Capitulum provideat alicui de præbenda, si aliquis de præbenda deinde fiat Episcopus, idem dictam tenetur dare præbendam. Item in literis data debet considerari. Colligunt ex Ordinar. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Barbat. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Hoff. Innocent. Panorm. Bald. Felin. Dec. Ripa, Butr. Henric. Boich. Martin. Vranus, Didac. Sahagun, Compstet. Viuian. in ration. primi libri Iuris Pontif. pag. 31. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 12. remissiuè Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 1. tit. 2. c. 3.
- 2 Probat hic text. quod rescripto ad conferendum præbendam directo ad Capitulum Episcopi vices gerens, Episcopus postea creatus, ad quem præbendarum collatio pertinet, obtemperare debet, quia mandatum reale fuerat, ac proinde ad Episcopum tanquam successorem vt transeat, ratio postulat, vt per omnes in præfenti, vnde etiam Abb. n. 14. Felin. 16. & Ripa 144. & Panin. de potestate Capituli Sede vacante, q. 10. p. 1. n. 20. colligunt quod ubi scribitur Capitulo, seu alij gerenti vices Episcopi vt præbendam alicui conferat, literæ istæ, & præceptum transeunt ad Episcopum, refert Nicol. Garc. de benefic. p. 1. c. 2. n. 26. ubi n. 27. respondet obiectis. Item Felin. eod. num. 16. circa princ. quem citat Sbroz. de Vicario Episcopi, lib. 2. q. 64. n. 5. tenet per hunc text. quod si Pontifex Max. scribat alicui extraneo, quod beneficium conferat loco & vice Episcopi, & hoc constet, vt si dicatur, tibi vices gerenti, tunc poterit conferre antequam superueniat collator, non autem eo superueniente.
- 3 Pro eo vero quod Iudeus, &c. Tales enim ad fidem conuersi sunt honorandi propter adeptam sacri Baptismi dignitatem, & non vituperandi, vt per Montan. l. 2. gloss. tanadi 9. tit. 3. lib. 4. fori. Vaneg. p. 1. tit. de las diferencias de libros, lib. 3. del officio & uso de la razon. c. 9.

pag. 122. Soar. commun. opin. tom. 1. lib. 1. tit. 16. n. 17. pag. 212. & capax est beneficij Ecclesiastici qui à Iudeis originem ducit, vt per hunc text. fait dictum in Rot. in Vlixbonen. quartenaria 15. Iannarij 1624. coram R. D. meo Coccino Decano. Non est enim distinctio Iudei, & Græci, nam idem Dominus omnium diues in omnes, qui inuocant illum, Apost. ad Rom. c. 10. Omnes nos in unum corpus baptizati sumus, siue Iudei, siue Gentiles, &c. idem 1. ad Corinth. 12. & in omnes nationes gratia Spiritus sancti effusa est, Act. 10. in fine. Plura in hac materia de Neophytis, & ab eis originem trahentibus, & circa statuta prohibentia ne illi admittantur ad Ecclesiastica beneficia, dixi in meo tract. de officio & potestate Episcopi p. 1. tit. 1. de Episcopali munere gloss. 17. per totam, & latè Anton. Ricciul. in tract. de neophytis, cap. 4. cum seq.

Notatur etiam ad hoc quod quem Princeps honorat, etiam si sit rusticus, vel indignus, debet ab alijs honorari, l. domesticus, C. de domesticis, lib. 11. & ibi Ioan. de Platea, refert Marc. Ant. Genuen. in pract. habil. Ecclesiast. q. 617.

Ante tuam promotionem, &c. Ex his verbis notant Abb. in princ. Imol. & Felin. num. 5. ac alij hic, Franch. in cap. si gratiosè, num. 5. hoc tit. in 6. & Selu. de benefic. part. 1. q. 2. num. 20. electum & confirmatum ante consecrationem non dici promotum in Episcopum, sicut Episcopus appellatur, cap. tua, ibi, Episcopo, vel electo, de his qua sunt à prel. & in rub. ibi, de translat. Episcop. vel elect. Intellige in materia, quæ respicit ordinem Episcopalem; in ea verò quæ respicit iurisdictionem, & administrationem, Episcopus etiam non consecratus sub nomine Episcopi intelligitur, prout intendunt Butr. Marian. & Felin. hic; nec oppositum probant supradicta huius text. verba secundum Dec. & Rip. in princ. referuntur enim ad tempus datæ, & sic ante electionem, & confirmationem istius, qui tunc Archidiaconus erat, & Canonicus, nec aduersantur verba, nec effes adhuc in Episcopum consecratus, quia ultra Zabari. opposit. & Dec. num. 1. ac alios hic, verbum consecratus, potest accipi lato modo pro deputatione ad Ecclesiam, secundum Marian. hic num. 8. & Felin. vers. nouissime, in fine.

Datum literarum. Notatur ad hoc quod in rescriptis attenditur tempus datæ, id est, impetrationis, vel concessionis, quo literæ dantur, & emanant à Superiore, vt per Rebuff. in praxi tit. differ. inter rescripta gratia, num. 53. Mandol. in reg. 18. Cancel. quæst. 18. à n. 15. Perez l. 1. quæst. 14. tit. 12. lib. 3. Ord. vide qua dixi ad cap. 30. infr. hoc tit. Vnde circa rescripti subreptionem semper & necessarid attendi debet tempus datæ, vel impetrationis, ita vt secundum illud considerari debeat veritas, aut falsitas narratorum, nec sufficiat si ante impetrationem vera fuerint, vel post illam vera existant ea, quæ tanquam vera & existentia exprimuntur, sicut nec sat est quod antea non fuerint, vel postea non existant, & quod tanquam non existentia ab impetrante negata, vel suppressa sunt, vt probat cap. constitutus, 19. infr. hoc tit. Paril. cons. 45. num. 2. l. 4. communis ex Nau. cap. si quando, except. 9. vers. habemus, hoc tit.

Sola supplicatio sine literis sufficit quando non agitur de canonizatione gratia. Cassad. decis. 35. num. 2. super reg. & decis. 6. de rescript. spol. & decis. 2. de sentent. & reind. Caputaq. decis. 135. part. 3. Put. decis. 337. lib. 1. in cor. rell. Hier. Gabr. cons. 190. num. 13. lib. 1. Seraph. decis. 538. num. 4. & decis. 775. num. 3. Gregor. XV. decis. 540. num. 6. vbi Beltramin. lit. C. Burat. decis. 540. num. 13. & decis. 707. num. 1. Rot. decis. 503. num. 4. part. 1. recent. Sicut etiam sola supplicatio absque literarum expeditione sufficit ad effectum obtinendi simplicem absolutorem, licet

licet fecus ad effectum adiudicationis. Nicol. Garc. de benef. p. 4. c. 2. n. 23. & 24. Rot. decis. 645. n. 5. p. 1. recent. & in Illerden. Canonatus 19. Aprilis 1624. coram R.P.D. meo Pirouano. Sic etiam supplicatio sola sine literis sufficit, quando agitur possessorio pro maintenance in quasi possessione exigendo pensionem, Rot. in Anconitana pensionis 10. Iunii 1587. coram Plato, relata per Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. 5. n. 446. & fuit dictum in Troiana pensionis 14. Maij 1629. coram R.P.D. Queipo, Buratt. decis. 542. n. 2. Item Rota procedit ad disputationem dubiorum cum sola supplicatione absque literis, etiam si in ea derogatum non fuerit reg. 27. de non iudicando iuxta formam supplicationis, quia derogatio predicta regula est necessaria, quando causa foret terminanda, & ferenda sententia; secus vero ad effectum disputationis dubiorum, quae est actus merè extrajudicialis, ita fuit resolutum in Conchen. beneficij 10. Iun. 1624. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & in Neocaltr. parochialis 28. Febr. 1630. coram R.P.D. Duran. in qua aliae decisiones referuntur.

7 Archidiaconus, & Canonicus.] Licet ergo in eadem Ecclesia, & ut vulgo dicitur, sub eodem tecto, duo beneficia vniuersalia per aliquem obtineri non possint attento iure, imo nec praetextu consuetudinis, vel dispensationis ab eo, quam à Rom. Pont. obtentae, c. literas, de concess. prob. c. 1. de consuet. in 6. plures reuli Doctores de officio & potestate Episcop. p. 3. alleg. 62. n. 17. Nihilominus duo haec difformia, de quibus hic text. agit in eadem Ecclesia, & sub eodem tecto, licet non secundum ius commune, ex vi statuti, consuetudinis, vel etiam disputationis Episcopalis, potest obtineri, secundum omnes hic, vt per Abb. n. 6. Dec. 1. Rip. 28. & alios sic intelligentes Pontificis hic gloss. verbo, nisi, in d. c. 1. super eo, de prob. in 6. communis, vt per Gom. de gratis expectatiuis, n. 44. Duen. reg. 71. ampl. 5. Hojeda de incompatib. benef. p. 1. c. 11. n. 4. Filliuc. tom. 3. tract. 4. cap. 1. n. 18. vers. sextum, Raguc. de voce Canon. in capitulo, q. 6. n. 1. An vero is insimul Archidiaconus, & Canonicus duplicem vocem, & duplices distributiones habere debeat, resolutum d. alleg. 62. n. 18. cum seq. vbi adduxi Sacrae Rotae decisionem. Filliuc. d. tract. 4. c. 6. n. 53. Monet. de distribut. quod. p. 2. q. 4. à n. 6. vbi num. 16. post Bald. Card. Dec. Vinl. Duen. Cou. contra Roch. de Curte, resolutum indubitatum omnino esse, quod vbi adit hac de re consuetudo, is, qui obtinet dignitatem, & canonicatum ex dispensatione in vna, & eadem Ecclesia, duplices habeat distributiones, & n. 18. tenet ad inducendam hanc consuetudinem, cum non sit contra ius, sed solum praeter, requirit duntaxat spatium decem annorum. Et vtrum ad duplex officium diuinum singulis diebus teneatur, tradit D. Thom. in 3. quodlib. 1. à 13. & post alios late Nau. de orat. Miscel. 60. vbi per multa fundamenta concludit teneri quidem attento iure, quamvis per generalem consuetudinem excusetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Rescriptum impetratum ad beneficia non valet si in eo subricetur dignitas impetrantis.
- 2 Rescriptum ad beneficium impetratum non valet tacita impetrantis dignitate.
- 3 Beneficium impetrans an teneatur de nobilitate mentionem facere, ostenditur.
- 4 Decanus dicitur in dignitate constitutus.
- 5 Intentio in rescriptis maxime attenditur.
- 6 Intentionis suae fundamentum quilibet probare tenetur.
- 7 Verba, vires nolumus obtinere, sunt declaratoria latae sententiae.

Tom. I.

8 Mandatum vllum non requiritur ad impetrandum beneficium Ecclesiasticum.

C A P. Ad aures. VIII. Luc. III.

L iteræ impetratae ad beneficia non valent nisi de impetratis dignitatibus Ecclesiasticis, quas impetrans habebat, mentionem contineant. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Barbat. B. llam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Anch. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Dec. Ripa, Butr. Bero. Henric. Boich, Mantua, Martin. Vran. Didac. Sahagun, Compostel. Viuian. in rationali primi libri Iuris Pontif. pag. 32. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 12. remissive Ximen. in concord. p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 2. c. 6.

Probat hic text. quod non valet rescriptum ad beneficium impetratum tacita impetrantis dignitate, vt per omnes in praesenti, & non sufficit expressio in genere, sed oportet etiam nomen dignitatis exprimere, vt firmiter Doct. in c. in nostra, de rescriptis, vbi Io. Andr. col. 2. n. 10. in verb. expressum. Ant. de Butr. col. 5. n. 17. vers. quario quero, Panorm. n. 4. Imola. col. ult. m. 13. Felin. in praesenti, n. 2. Selu. in tract. de benef. p. 3. q. 1. vers. 2. 3. qualitas, quicquid dicat Barbat. hic col. 1. n. 3. Quoties enim lex expressionem verborum pro forma requirit, non sufficit expressio verborum sub involucre, qui ad egendum, de procur. in 6. l. sed et si quis, §. questum, ff. si quis caut. Specialis autem mentio illa est, quae exprimit circumstantias, & conditiones, quae possent Principem alterare, vt ait Felin. hic col. 2. in princ. n. 3.

Disputant etiam Doctores in praesenti, an impetrans beneficium teneatur de nobilitate mentionem facere, ne impetratio vitio subreptionis laboret: in quo affirmatiue respondent Host. hic in princ. verb. dignitatis, & Barbat. n. 5. & sentire videtur Roman. sing. 37. in c. vtrum nobilis. Verum contrariam sententiam, quod scilicet in literis impetrationis absque subreptionis periculo non sit de necessitate qualitas nobilitatis exprimenda, tuentur hic Ioan. Andr. de Butr. n. 10. Panorm. col. 2. n. 2. Imola. col. 2. n. 5. Felin. col. 1. n. 5. Dec. col. 2. n. 3. Ripa n. 16. Selu. d. p. 3. q. 1. 2. in princ. Tiraq. de nobilit. c. 37. n. 61. Panorm. in o. postulasti, col. pen. n. 3. infr. hoc tit. ex eo quia impetratio subrepticia non redditur si supprimuntur ea, quae expressa facilius Papam ad concedendum induxissent, vt est casus in d. cap. postulasti, à contrario sensu; sed Papa libentius beneficia nobilibus, quam ignobilibus concedit, c. de multa, in fine, de praebend. talis ergo expressio necessaria non est.

Decani.] Notatur ad hoc quod Decanus dicitur in dignitate constitutus, vt per Boer. decis. 286. num. 9. si habeat iurisdictionem, aut pro dignitate habeatur in Capitulo Paciani. de probat. lib. 2. c. 27. n. 76. Card. Tusch. tom. 2. lit. D. concl. 419. n. 22. & qui dicantur, & quae sint Decanorum species, dixi in tract. de officio & potestate Episcopi, p. 1. tit. 3. c. 3. n. 7. & 8.

Intentionis.] Notatur ad hoc quod intentio in rescriptis maxime attenditur, vt per Tiraq. in l. si unquam, verbo, libertis, n. 55. C. de reuocandis donat. Et fundamentum intentionis suae quilibet probare tenetur, Ioseph. Ludou. tom. 3. commun. opin. tit. de probat. conclus. vnic. Brunor. à Sole in locis communibus verbo, Actorum 3. cum aliis per me adductis in tract. de Axiom. iuris vsusfreq. Axiom. 128. n. 1.

Vires nolumus obtinere.] Verba sunt declaratoria latae sententiae, Dec. hic in princ. Bero. n. 14. Xuar. alleg. 2. n. 31. Menoch. de arbitr. casu 201. n. 2. & 10. Sayr. in clau. Regia. lib. 3. c. 8. n. 16.

In gloss. 1. ibi, secus in hoc casu.] Notatur ad hoc, quod

quod non requiritur mandatum vllum ad impetrandum beneficium Ecclesiasticum, vt per Nau. in cap. si quando, hoc tit. in princ. pag. 2. & cons. 51. de sponsalib. num. 3. in antiq. alias consil. 2. de rescriptis in nouis, & quilibet amicus pro amico potest sine mandato impetrare literas ab beneficia, Tiraquel. de penis tempor. causa 22. num. 38. Ad acceptandam tamen collationem beneficij seu institutionem, requiritur speciale mandatum glol. verbo habueris, in c. si ubi absenti. de prebend. in 6. Staphil. de literis gratis, tit. de vi, & effectu clausul. in rubr. de iuram. prest. n. 4. Rot. in Mindonien. Canoniciatus 26. Nouembr. 1616. coram bonae mem. Buratto inter eius impressas decis. 209. num. ult. vbi num. 12. quod requiritur speciale mandatum ad capiendam possessionem beneficij.

S V M M A R I V M.

- 1 Rescriptum secundum impetratum ab aduersario valet, licet non faciat mentionem de primo, si primus impetrans dolo, vel negligentia non fuit usus illo.
- 2 Rescriptum posterius praeualeat non facta mentione prioris, quo impetrans per malitiam, vel negligentiam suam usus non fuit intra annum.
- 3 Qua requirantur vt conclusio text. subsistat.
- 4 Decisio text. procedit in rescriptis iustitia, seu ad lites, non vero in rescriptis gratia.

CAP. Si autem. IX.

Iteras contra aliquem in aliqua causa impetrans, si aduersarius impetret secundum, tunc si prius non est usus literis ex dolo, vel negligentia, potest ab aduersario conueniri, licet in secundis non fiat mentio de primis, secus si fuit usus, quia non habuit iudicem. Colligunt ex Ordinar. Abb. antiq. Zabarella. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anania, Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Dec. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Didac. Sahagun. Viuian. in ration. primi libri iuris Pontif. pag. 33. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 12. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. Angust. collect. 1. Decretal. lib. 1. tit. 2. c. 7.

Si ei dolo, vel negligentia, &c.] Refertur is text. tom. 2. Conc. inter decreta. Alex. III. de rescriptorum interpretat. c. ult. vbi tribuitur non Alex. III. sed eius successor Lucio III. similis text. in c. ex parte 12. & in cap. plerumque 23. hoc tit. ex quibus passim colligitur prauidere rescriptum posterius non facta mentione prioris, quo impetrans per malitiam, vel negligentiam suam usus non fuit intra annum, qui terminus non statuitur in d. c. plerumque, vt constat ex verbo, statuimus, cum antea per hunc text. & dist. c. ex parte, non esset praefinitus, sed in iudicis arbitrio remaneret, ita notant in eisdem, Bart. & alij, vbi Padil. num. 6. in l. 2. c. de diuers. rescript. Rebuff. ad leges Gallie, in proem. gloss. 5. num. 44. vbi post Guid. testatur hoc non seruari apud Gallos, Aemil. decis. 266. part. 1. Menochi. de arbitr. casu 202. a num. 76. & casu 204. & cons. 100. a num. 33. Mascard. de probat. concl. 118. & concl. 1092. Hieron. Fernand. de Ortero Romanarum Incub. quaest. 1. a num. 8. Ratio decisionis est ad cohibendam malitiam potissimum, seu negligentiam prioris impetrantis, qui rescriptum occultauit, & eodem cum posset intra annum usus non est, vt constat ex d. c. plerumque, vers. cum igitur, tum etiam, quia praesumere potuit lex illum, qui tandem cum

posset usus non fuit rescripto, iam illum negligere, & eo amplius vti nolle, & tandem in fauorem posterioris impetrantis idiplum fortasse praesumentis statuisset in terminis huius text. & similium, rescriptum posterius vires habere, & indices per illud procedere posse: licet enim attento rigore iuris, de quo in hoc text. rescriptum posterius non valeret, nihilominus tamen conualescit non ex solo tractu temporis, & lapsu anni, malitia, seu negligentia prioris impetrantis, sed ex auctoritate legis, quae id statuit ob huiusmodi malitiam, seu negligentiam eius, qui per annum usus non est, & ita non procedit reg. non infirmatur, de reg. iuris, lib. 6. quae agit de confirmatione ex solo tractu temporis, vt illic notant glol. & Doctores.

Vnde illud maxime aduertendum est ad hoc vt text. in praesenti, & similes procedant, multa necessario, & infirmul requiri, scilicet negligentiam, seu malitiam non videntis priori rescripto per annum, & impetrationem posterioris, & quod virtute huius prior impetrans in iudicio vocatus sit antequam suum prius rescriptum exhibeat, vt aperte constat tam ex hoc text. quam ex illo in d. cap. plerumque, & consequenter deficiente aliquo ex praedictis, non procedit decisio praedictorum textuum, quippe, quae odiosa est, dum malitiam, vel negligentiam coarctet, & priorem impetrantem punit, argum. reg. odia. de regul. iuris, lib. 6. Sic sane non probatur hic, nec admittenda videtur illorum sententia, qui per haec iura generaliter dicunt rescripta ad lites annum tantum durare, vt per Rebuff. dist. gloss. 5. numero 44. Cald. Percira in l. si curatorem, verbo, vel is, numero 17. Similiter non probatur nec vera videtur sententia gloss. 1. Abb. notab. 2. & aliorum hic, & in d. cap. plerumque, communis vt per Menoch. distis locis, & d. consil. 100. numero 34. Cephal. conf. 304. numero 65. & Padill. d. num. 6. dum resoluunt tum deum rescriptum anno finiri, vbi impetrans dolo, vel negligentia eo usus non est, & insuper aliud posterius ab aduersa parte fuerit obtentum, existimantes per hunc text. excusari posteriorem impetrantem ne teneatur mentionem facere prioris rescripti, vbi prior impetrans intra annum per malitiam, vel negligentiam illud non exhibuit.

Deinde aduertere oportet decisionem huius text. & praedicti cap. plerumque, tantum procedere in rescriptis iustitia, seu ad lites, de quibus expressè agunt, non vero in rescriptis Gratia, quibus verba non conueniunt, idque observant Ioan. Andr. Abb. num. 5. vers. secundus, in cap. capitulum, hoc tit. Solu. de benefice. part. 1. quaest. 12. num. 27. Rebuff. in praxi tit. differentia inter rescripta, num. 43. & alij. Vnde licet aliquando gratia ad beneficium Ecclesiasticum expiret vbi impetrans per dolum, vel negligentiam illa non vtitur, cap. si clericus, vers. cum facta, de prebend. lib. 6. & posterior impetrans huiusmodi gratiam aliquando praefertur vbi prior per malitiam, vel negligentiam usus non est, observant Abb. & communis in d. cap. capitulum, huiusmodi tamen negligentia non praefinitur anno, de quo in d. c. plerumque, sed arbitrio iudicis relinquatur, gloss. verbo, negligentiam, in dist. cap. si clericus, vbi communis Abb. d. num. 6. Staphil. de literis gratia, tit. quibus modis expirent, vers. tertia, num. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Rescripta per qua incerti indices dantur, vel futura negotia committuntur, non valent.

2 Litera

- 2 *Littera non valent per quas incerti iudices conceduntur impetranti.*
- 3 *Cancellarius unde dicatur remissive.*
- 4 *Cancellarij Magni officium & præminencia qualis, remissive.*
- 5 *Clausula, ex certa scientia, equiparatur clausula de plenitudine potestatis.*
- 6 *Iurisdiclio non potest esse incerta.*
- 7 *Commissio facta Canonico Cordubensi non valet ratione incertitudinis.*
- 8 *Incertitudo rei vitiat actum.*
- 9 *Recusatio in dubio non censetur adempta.*

CAP. Ad hæc X.

- 1 **L**ittera impetrata continentis quod aliquis possit eligere incertos iudices ad quascunque suas causas, non valent. Colligunt ex Ordinarij Abb. antiq. Zabarel. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola. Anania Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Aretin. Dec. Butr. Henric. Boich. Martin. Vranus. Didac. Sahagun. Compost. Viu. in *rationali primi libri Iuris Pontif. pag. 14.* Alagona in *compendio Iuris Canon. pagin. 13.* remissive Casal. in *annot. & Ximen. in concord. part. 1.* & 2. refertur ab Anton. Aug. coll. 1. *Decret. lib. 1. tit. 2. cap. 8.*
- 2 *Quos sibi elegerint, &c.* Notatur ad hoc quod non valent litteræ, per quas incerti iudices conceduntur impetranti, vt notant gloss. 2. & alij hic gloss. 2. post princip. in *c. innotuit. 1. de arbitris gloss. verbo, certo, in c. tibi qui, hoc tit. lib. 6. & in c. 1. eod. verbo, de prim. illo lib. Ripa in c. cum M. n. 3. de cons. tradunt post alios Gom. de mandatis de providendo, n. ultim. & Rebuff. in concord. tit. forma literarum executor. in princ. vers. an Monachus, nouissime Illustriss. D. meus Rodericus à Cunha in *com. ad c. studet. 39. n. 1. dist. 19.* vbi limitat quando Pontifex ex certa scientia, iudicem incertum ab impetrante eligendum concedit. Non obstat text. in *c. cum R. 35. de officio de leg. ibi, iudicem eligat, dum concedit iudicem incertum, & ab impetrante eligendum, quia procedit ex speciali gratia, quam Papa illic fecit contra reg. iuris communis, prout intelligunt gloss. ultim. in fine, Innoc. Abb. in fine & alij ibi, licet aliter intelligant Host. Bella. in fine, Imola ibi, quorum tamen intellectus non sunt improbables.**
- 3 *Cancellaria.* Cancellariæ etymologiam & originem tradunt Cormel. Kilian. in *ditionario Theutonicolatino*, verbo *Kancelier*, Orozco in *thesauro lingue Latine*, verbo, *Canciler*, Cou. *pract. c. 4. n. 10. vers. sed & hæc*, Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 8. c. 36. q. 1. & 2. 3. 4. & 5.* & de Cancellarij magni officio & præminencia agunt Cassan. in *catalogo gloria mundi, p. 7. cons. 7.* Gregor. l. 4. verbo *Canciler, tit. 9. p. 2.* Menoch. de *arbitr. casu 68. n. 7. 11. & 19.* Perez l. 1. tit. 4. lib. 2. *Ordin. pag. 225.* Azor. *dist. cap. 36. quæst. 1. in fine.*
- 5 In gloss. *Elegerint in fine, ibi, Ex certa scientia & ibi, Cum habeat plenitudinem potestatis.* Nota clausulam ex certa scientia, equiparari clausulæ de plenitudine potestatis, Molin. de *primog. lib. 2. c. 7. n. 17.* Brunor. à Sole in *locis commun. verbo, clausula, n. 17.* Mench. *illustr. c. 26. n. 3.* Cor. in *memorabilibus, verbo clausula, pag. 115.* Matienf. ad l. 7. gloss. 7. n. 4. tit. 7. lib. 5. *nona recop.* Menoch. *cons. 103. n. 50.* Auendan. ad l. 40. *Tauri gloss. 1. n. 28.* Card. Tusch. *pract. concl. tom. 1. lit. C. concl. 340. n. 11.* Marchef. de *commissionib. part. 1. pag. 65. num. 152.* Plura de hac clausula dixi in meis *Remiss. de dictionibus & clausulis claus. 25. alias claus. 59.*
- 6 In ead. gloss. ibi, *quia iudices erant incerti.* Notatur ad

Tom. I.

hoc quod iurisdiclio non potest esse incerta, vt per Sanch. de *mat. lib. 3. disp. 32. n. 18.* Vnde Panorm. in *c. quoniam Abbas, n. 9. infra de officio deleg. & Anast. Germon. de indultis Card. §. Hieronymo, num. 72.* prout eos refert Sanch. loco citato, docent remissionem factam Canonico Cordubensi non valere ratione incertitudinis. Nam 8 incertitudo rei vitiat actum, *l. idem Pomponius, §. fin. ff. de rei vendit. l. duo sunt Titij, ff. de test. tit. §. incertis, vbi Richard. Inst. de legatis, cum alijs citatis in libello de principiis vtriusque iuris lit. L. n. 16. & in meo tract. Axiom. iuris vsufr. Axiom. 1. 9. n. 1.*

In ead. gloss. ibi, *saluo iure recusationis.* Notatur ad hoc 9 quod in dubio non censetur adempta recusatio, vt per Hyppol. *sing. 192.* Perez l. 1. *prope finem, vers. pro declaratione dic. tit. 5. lib. 3. Ord. pag. mibi 572.*

SUMMARIUM.

- 1 *Latinitas falsa vitiat rescriptum.*
- 2 *Rescriptum Apostol. falsa latinitate conscriptum vitiat.*
- 3 *Verba legis & dispositionis ita debent intelligi ne inde falsa latinitas, vel minus congrua resultet.*
- 4 *Procedit decisio text. in omnibus literis, & rescriptis, tam gratia, quam iustitia.*

CAP. Ad audientiam. XI.

Literis Apostol. falsam latinitatem continentibus non est adhibenda fides. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Bellam. Barbat. Ioan. Andr. Imola. Anania, Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Dec. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Didac. Sahag. Viu. in *rationali Iuris Pont. sicij, pag. 34.* Alagona in *compend. Iuris Canon. pag. 13.* remissive Ximen. in *concord. part. 1. & 2.* refertur ab Anton. Aug. *collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 2. cap. 5.*

Probat hic text. rescriptum Apost. falsa latinitate scriptum vitari, vt ex eo colligunt Vestr. in *praxi in princ. & lib. 1. c. 34.* Ludou. Gom. & Mandol. in *proem. ad regulas Cancellariae*, idem Mandol. *reg. 3. q. 7.* Rebuff. in *praxi benef. tit. opponi qua contra Bullam possint, n. 17.* cum sequentibus, Guillelm. Benedict. in *c. Raynuitius, in verbo, in eodem testamento. il. 1. n. 61.* & verbo *cetera bona, num. 58 de testam. Paul. Tusch. in singul. vtriusque iuris, sing. 13. lit. C.* vbi subdit non procedere de iure civili. Thom. de Thomassetis in *floribus legum, reg. 125.* vbi declarando cum Decio hic asserit hoc fallere quando falsa latinitas saluatur, & saluari potest per figuram.

Sic etiam verba legis, & dispositionis ita debent intelligi ne inde falsa latinitas, vel minus congrua resultet, vt per l. *Plautus ff. de auro & arg. legat. notat Menoch. cons. 133. n. 4.* ex sententia glossæ hic, & in *c. Apostolica 35. q. 9 & in c. ex parte, de fid. instr.* quas sequuntur Abb. & Doctores communiter hic, vt per Dec. d. n. 3. Bart. in l. *Plaut. n. 1. ff. de auro leg.* quod licet secundum rigorem, & regulas iuris latinitas, seu constructio falsa præsertim in instrumentis, & literis à notario, vel publico ministro confectis non vitietur, vbi de veritate & intentione constat, speciale tamen est in literis, quæ tanquam Summi Pont. offeruntur, vt ob constructionem, seu latinitatem manifestè falsam vitientur, & nullam fidem faciant, vt aperte insinuat text. in præfenti.

Intellige primò text. hunc locum habere in omnibus literis tam gratiæ, quam iustitiæ ab Apost. Sede obtentis, quia in vtriusque viget ratio, & verba huius

D 2 text.

text. obseruant gloss. & Doctores hic, vt per Felin. n. 3. *vers. ampliat.* 4. intendunt gloss. in d. cap. ex parte, vbi Zabbar. Abb. & Felin. in princ. Berand. *conf.* 112 lib. 2. Quicquid alias distinguant Host. Bald. & Imol. in d. c. ex parte, & licet alias falsitas facilius presumatur in literis gratiae, quam iustitiae, cap. per. de crimine falsi. communis ex Abb. hic in fine, & Felin. in princ. Vnde opinio gloss. in dist. cap. Apostolica, & Laurentij, cuius meminit gloss. hic, secundum quos hic text. non procedit in privilegiis, intelligenda est in privilegiis, quae non ab Apostolica Sede, sed ab aliis emanassent. Intellige secundum id ipsum procedere, & text. ampliari in literis Imperatorum, Regum, & aliorum Principum secularium, ex ea ratione, quia illorum literae transeunt per Cancellarium, in qua sunt viri docti & experti, Abb. hic, in fine. Intellige tertio huiusmodi literas viciari in totum non solum quod illam partem vel articulum, quo vitium constructionis habetur, verum etiam quoad omnia alia etiam separata, quae in eisdem literis absque vitio continentur, vt aperte innuit hic text. dum simpliciter, & absolute non vult fidem adhibere literis huiusmodi, resoluunt Bald. & Felin. num. 2. Rebuff. d. tit. opponi, & c. num. 20. & est de aliorum. Intelligere quarto procedere tantum vbi huiusmodi constructionis, seu latinis vitium manifestum est & notorium, ita vt non sufficiat aliud non manifestum, vel statim apparens, de quo vel dubitari, vel error excusabilis esse possit, vt aperte significat text. ibi, manifestum, aduertunt Bart. vbi sup. & communis hic, vt per Dec. a n. 3. Felin. *vers. limita*, Rebuff. & alij, de quibus sup. licet contradicat Dec. hic, num. 4.

S V M M A R I V M.

- 1 Contra secundum rescriptum non potest opponi de iurisdictione primi impetrari per appellationem, de sua appellatione non habita mentione.
- 2 Rescriptum secundum valet non facta prioris mentione quando primum erat subreptitium.
- 3 Citatio non valet nisi decernatur auctoritate iudicis.
- 4 Appellans renuntiare videtur sua appellationi, & facit transire sententiam in rem iudicatam si spoliatur aduersarium post appellationem.
- 5 Matrix Ecclesia qua dicitur, & quibus signis cognoscatur.

CAP. Ex parte. ij. XII.

Literae secundae quando impetrantur non facta mentione de primis, si primus appellat, nulla facta mentione de suis primis literis, quia dolo, & negligentia sunt nullae, & tenetur ad expensas. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imol. Anania, Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Dec. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Didac. Sahagun, & Compstet. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontificij*, pag. 3. Alagona in *compendio iuris Canonici*, pag. 13. remissive Casal. in *annot.* & Ximen. in *concord. p. 1.* refertur ab Anton. August. *collect.* 2. Decretal. lib. 1. tit. 2. c. 8.

2 Collige ex text. quod secundum rescriptum valet non facta prioris mentione, quando primum erat subreptitium, Cuch. *instit. maior lib.* 1. c. 4. Menoch. de *arbitr. casu* 202 n. 44.

3 Auctoritate iudicis in ius esset vocatus.] Notatur ad hoc quod citatio non valet nisi decernatur auctoritate iudicis, vt per Ducen. *reg.* 97. Palat. in *repet. c.*

notab. 1. in princ. n. 3. Bernard. Graue. ad *practica Camer. Imper.* lib. 1. concl. 48. *confid.* 1. n. 1. Myndling. cent. 6. obferu. 10. n. 3. Soar. in *Thesaur. recept. sent. lit. C. n.* 62. Brederod. *tract. de appellat. p. 2. tit. 2. vers. an nuntius*, Soar. de Pace p. 1. tom. 1. temp. 3. n. 27. & segg. Mench. q. frequent. c. 24. n. 2. D. Barboia in l. si quis posteaquam, n. 63. ff. de iud. Ordin. Regia, Lusit. lib. 3. tit. 1. §. 1. ibi, nam a potera facer sen licenca, & c. Et non sufficit quod nuntius habeat generale mandatum ad omnes causas, ex Rebuff. ad *leges Gallia. tit. de citat. in presat. n.* 67. & art. 1. gloss. 1. num. 3. Mench. *illustr. c.* 24. num. 5. Amat. Roder. in *practico. cap. 4. n.* 13. Conuallidatur tamen de commissionis defectu non excipiente citato, Mascard. de *probat. concl.* 244. num. 11.

Dolo vel negligentia.] Notatur ad hoc quod appellans renuntiare videtur suae appellationi, & facit transire sententiam in rem iudicatam, si spoliatur aduersarium post appellationem, vt per Lancellor. de *actis*, part. 3. cap. 31. a numer. 218. cum segg. Menoch. de *arbitr. lib.* 2. casu 16. num. 4. *vers. altera*, Cald. Pereira de *nominat. employt. quest.* 5. n. 25. post med. *vers. attentare autem*.

Matrix Ecclesia.] Matrix Ecclesia dicitur quasi aliarum aedicularum, & Capellarum mater, & principalis, quando alias sub se Capellas habet, Rebuff. in *tract. de decimis*, quest. 6. num. 7. vbi num. 6. asserit quod sumitur pro Cathedrali, Azor. *instit. moral. p.* 2. lib. 3. cap. 12. quest. 13. & lib. 9. cap. 5. quest. 4. *vers. matrix*. Moneta de *decimis*, cap. 7. quest. 2. num. 3. Ecclesia qua fit matrix, & quibus signis cognoscatur, ostendit Rota apud Farin. *decis.* 178. n. 5. de i. 272. p. 1. recent.

S V M M A R I V M.

- 1 Rescriptum quo scribitur pluribus cum clausula. Quod si non omnes, intelligitur tam de impotentia facti, quam iuris.
- 2 Petitorium dicitur hic petitio, sine Scriptura petitionem continens.
- 3 Delegati indices generali nomine executores appellantur.
- 4 Indices & executores non impeditur vt ex vi clausulae, de qua hic, possint procedere sine collega impedito, non sufficit existere impedimentum a parte rei.
- 5 Index siue sit excommunicatus a principio sine medio tempore, semper actus per ipsum factus est nullus.
- 6 Sententia an valeat, qua fuerit data ab excommunicato de tempore data rescripti, & absolute tempore receptionis, ostenditur.
- 7 Index potest esse imperitus, dummodo requirat Assesores.

CAP. Sciscitatus. XIII.

Calest. III.

Rescriptum Papae pluribus indicibus directum quod vnus, vel plures indicent, si aliquis adesse nequiverit, intelligitur tam de impotentia iuris, quam facti. Colligunt ex Ordin. Abb. an iq. Zabarel. Collect. Barbat. Anchar. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Innoc. Panorm. Bald. Felin. D. c. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Didac. Sahagun, Compstet. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontificij*, pag. 3. Alagona in *compendio iuris Canon.* pag. 14. remissive Casal. in *annotat.* & Ximen. *concord. part.* 1. & 2. refer-

tur

tur ab Anton. August. collect. 2. Decretal. pag. 1. tit. 2. cap. 9.

² *Petitorio.* Id est, petitione, siue scriptura petitionem continente, Ioan. Andr. Abb. Dec. & communis in presenti per text. in c. precepta 55. dist. licet aliter intelligat gloss. 1.

³ *Exequantur.* Igitur delati iudices generali nomine executores appellantur, quia exequuntur literas, & commissiones, quibus causa decidenda committitur, & ita ex hoc text. notant Abb. Imol. Dec. in princip. & communis hic, resoluit Menoch. de arbit. q. 64. n. 50. cum segg.

⁴ *Dummodo is, qui, &c.* Ergo ad hoc ut iudices, vel executores non impeditur ex vi clausulae, de qua hic, possint procedere sine collega impedito, non sufficit existere impedimentum à parte rei, sed oportet de illo constare per nuntium, vel executorem ab impedito ad alios collegas destinatum, itavt aliter processus ab iis gestus non valeat, ut notant Doctores hic, & alibi, ut per Felin. n. 12. Dec. 6. hic, omnes in c. prudentiam, in princip. de officio deleg. vbi Dec. n. 23. in fine, Vant. de nullit. rit. ex defectu iurisd. deleg. n. 36. Rebuff. in prax. tit. declaratio noua provisionis, vers. quatenus ipsi Rom. sing. 13.

⁵ In gloss. *Infamem*, ibi, si medio tempore, &c.] Notatur ad hoc quod siue iudex fuerit excommunicatus à principio, siue medio tempore, semper actus per ipsum factus esse nullus, Ricciul. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existentium, lib. 4. cap. 18. num. 12.

⁶ An autem si iudex delegatus sit excommunicatus de tempore datae rescripti, & absolutus tempore receptionis, valeat sententia data per ipsum, vide Abb. in cap. dilectus 26 sub n. 7. de prebend. Flamin. de resignat. lib. 4. g. 1. n. 16.

⁷ In gloss. *Impedimento*, ibi, tamen si illiteratus sit, &c.] Notatur ad hoc, quod imperitus iudex esse potest, ut per Menoch. de arbit. lib. 1. quest. 23. num. 10. Azened. l. 7. num. 109. cum segg. tit. 18. lib. 4. noua recog. Debet tamen requirere Ailefiores literatos pro sententia ferenda, Auiles ad capita Prætorum, fol. mibi 49. n. 22. & 24. Azened. ad Curiam Pisanam, lib. 4. c. 6. n. 109. cum segg.

S V M M A R I V M.

- 1 In questione renouationis rescriptorum recurritur ad arbitros si iudices in cognitione sibi non deferant, nec inimicem concordent.
- 2 Iudices delegati cognoscunt virum sua sit iurisdiclio, & pronuntiant super exceptionibus sui fori declinatorij.
- 3 Dicitio penitus, nullam recipit modificationem, & idem importat quod prorsus, & omnino.
- 4 Iurisdiclio non datur in actu ante expeditionem.

CAP. Pastoralis. XI V.

Innoc. III.

¹ **A**duersariorum vñs. quando impetrat primas literas, aliter secundas ad diuersos iudices, & dubitatur quæ literæ præualeant, omnes illi iudices simul debent hoc declarare, & si non conueniunt partes eligere debent communes arbitros. Insuper delegatus, si in literis non exprimitur causa & persona per clausulam generalem, habet iurisdictionem in habitu tantum, non in actu, id est, nequit eam

Tit. I.

exercere, sicut iurisdiclio, data per generales literas enervatur per speciales in his, quæ specialiter exprimuntur. Colligunt ex Ordinar. Abb. antiq. Collect. Zabarel. Barbat. Bellarm. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Dec. Ripa, Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Didac. Sahag. Compstel. Viuian. in rationali primi libri iuris Pontificij, pag. 35. Alagona in compend iuris Canonici pag. 14. remissus Casal. in annot. & Ximen. in concord. part. 1. & 2. & tom. 2. repetitionum in Canon. ad 1. Decretal. librum, Iacob. Zocchi; refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decret. lib. 1. tit. 2. cap. 3.

Notatur ad hoc quod iudices delegati cognoscunt an sua sit iurisdiclio, & pronuntiant super exceptionibus sui fori declinatorij, & incompetentiæ, ut per Cabed. decis. 31. n. 2. p. 1. Sed text. hunc non procedere in iudice ordinario, tenet Moder. de iurisdiclio, p. 4. casu 145. n. 9. Et in regno Aragoniæ quemlibet recusatum iudicem posse cognoscere de suspicionibus alterius conuictis simul reculati in eadem causa decusum testatur Ioseph. Sells decis. 200. quem refert Aloyf. Ric. in coll. decis. p. 5. coll. 13. 26 in fine.

In §. *quoniam*. Ibi, penitus. Hæc dictio habet adeo præcisam naturam, ut nullam recipiat modificationem seu limitationem, Octau. Vulpell. de preposit. & aduerb. significat. in dict. penitus, pag. 7. Cardin. Seraph. Rotæ Rom. decis. 44. 7. n. 4. & alij per me citati in tract. de dictionib. vsusq. dict. 249. num. 1. Et idem importat quod, prorsus, ex toto, & omnino. Bertaz. de clausulis instrum. claus. 21. gloss. 19. num. 2. & claus. 4. gloss. 8. num. 8. Vincent de Franch. decis. 169. num. 1. Cardin. Tusch. tom. 2. lit. D. concl. 325. num. 2. Ego ipse de dict. 249. num. 3.

Obtinet. Notatur ad hoc, quod iurisdiclio non datur in actu ante expeditionem, ut per Flam. de resign. tom. 1. lib. 6. g. 21. n. 13.

In gloss. *Ambiguitur*, ibi, non habet locum in literis appellationis. Gloss. hæc, & similis gloss. vlt. in c. dilectus 29. hoc tit. intendit decisionem huius text. non procedere in causa appellationis, per text. in d. dilectus, quo putant explicari, & limitari hunc in presenti, sed verius est oppositum, & decisionem hanc etiam in causa appellationis procedere, vbi in ea agitur de renouatione literarum, quæ ad diuersos iudices in eadem instantia appellationis datæ sunt, tenet communis hic, ut per Abb. n. 4. vers. in quinta, Card. opposit. 4. Dec. n. 5. post med. & passim alios hic.

In gloss. *Plures ibi*, quia isti tres, &c. Vide Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 45. n. 66.

In gloss. *Enervatur*. Glossam hanc communiter receptam à multisque putam singularem testatur Nat. in cap. cum contingat, causa 13. nullitatis, num. 2. infra hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Claus. generalis, Quidam alij, & res aliæ, non comprehendit effrenatam multitudinem, nec personas, nec res maiores expressis, sed pares, vel minores.
- 2 Liberalitas est propria Principum.
- 3 Multis hominum est obuiandum.
- 4 Digniores quales dicantur, regulatur secundum consuetudinem.
- 5 Dispositio quantumcunque generalis, si sit odiosa non comprehendit superlatina.
- 6 Generis appellatione non comprehenditur species in materia odiosa, ubicunque species habet aliquam qualitatem plusquam genus.
- 7 Fraus, & dolus nemini debet patrocinari.

D 3

8 Rescript

42 Collectanea Doct. in lib. I. Decretal.

- 8 Rescriptum iustitia concessum contra Petram, & quosdam alios, comprehendit tantummodo personas aequales, vel inferiores Petro.
- 9 Dilectio, careat, est lata sententia, precipue iuncta dilectioni, penitus, ad significandam fortioiorem nullitatem actus ipso iure.
- 10 Nominatio, seu descriptio prior maiorem dignitatem arguit.
- 11 Ordo nominationis designat ordinem dilectionis.
- 12 Nominatus prior censetur magis dilectus.
- 13 Clericalis ordo nobilitat, & est dignitas, & honor.
- 14 Iudicis arbitrio relinquitur qui debeant dici maiores, quique minores.
- 15 Dilectio, alius, non semper refert qualitatem precedenti similem.

CAP. Sedes. XV.

- 1 **C**ausa generalis, *Quidam alij. & res alia*, non includit effrenatam multitudinem, nec personas, nec res maiores expressis, sed pares, vel minores, Abb. antiq. Zab. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Anchor. Innocent. Panorm. Bald. Felin. Dec. Purr. Henric. Boich, Martin. Vran. Didac. Sahagun, Compstel. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontificij* pag. 24. Alagona in *compend. iuris Canon.* pag. 14. remissive Ximen. in *concord. part. 1. tit. 2.* refertur ab Anton. Ang. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 2. cap. 4.
- 2 **Liberalem.**] Notatur ad hoc quod liberalitas propria est Principum, illorum enim naturale est tanto frequentius remunerationi studere, quanto abundantius habent unde retribuunt, vt per Tiraq. de nobilit. c. 37. num. 40 cum seqq. Card. Mantica de *tacitis & ambig. conuent. tom. 1 lib. 13. tit. 17. num. 8.* Huius Regie innatae liberalitatis non levis sumitur commendatio ex Tito Imper. qui si aliquando diem aliquem transigebat absque aliquo beneficio apud aliquem collocato, ad suos versus clientes exclamabat, *O amici diem perdidisti, ratus illum omnino diem perdi, qui nullo Regie beneficentiae monumento signaretur*, vide Mendocam in l. 1. Regum, cap. 2. num. 8. in *exposit. littera, D. Mari. Cael. de donat. inter patr. & fil. tract. prima disc. 2 p. 13. num. 37.* vbi me citat in hoc loco, Raudens. conf. 1. num. 308. Carol. Tapia decis. 5. num. 97. cum multis seqq.
- 3 **Eorum malitiis obuiare.**] Notatur ad hoc quod malitiis hominum est obuiandum, vt per Strach. de mercatur. part. 2. num. 80. Hyppol. in l. 1. §. cum quis, num. 4. ff. de quest. & sing. 177. Escob. de *ratiocin. comput. 15. num. 1.* Cels. Argel. de *contradict. legitimo, quest. 1. n. 90.* Flamin. de *confident. quest. 32. n. 61.* & quest. 55. num. 70. metipsum in *tract. Axiomatum iuris vsufr. Axiom. 143. num. 1.*
- 4 **Digniores.**] Quales dicantur regulabitur secundum consuetudinem, Tiraq. de nobilit. c. 10. n. 8 cum seqq. & colliges ex dictis in *tract. de officio & potest. Episcopali, p. 3. alleg. 72. a. n. 102.*
- 5 **Sub generali clausula, &c.**] Notatur ad hoc quod dispositio quantumcumque generalis si sit odiosa non comprehendit superlatiua, vel maxima, ac maiora expressis, vt per Rebuff. in *tractat. nominat. 8. n. 6.* Et vbi cumque species habet aliquam qualitatem plusquam genus, tunc in materia odiosa appellatione generis non comprehenditur species, Abb. in *c. bona, n. 2. de postulac. Pral. Felin. in cap. non dubium, n. 1. infr. de sentent. excom. Bellet. disquis. cleric. part. 1. tit. de disciplina clericali, §. 8. n. 28.*

Quia fraud, & dolus ei patrocinari non debet.] Concordant. l. nec ex dolo, ff. de dolo, l. 1. d. de transact. l. 1. qui dolo, ff. de rei vendic. l. pen. ff. de iure dot. l. si ex dolo, ff. de iudic. l. etiam, §. 1. ff. soluto matr. cap. intelleximus, de iudiciis, cap. audimus, de collus. deteg. Tiraq. de retract. lign. §. 1. glof. 9. n. 92. Cotar. var. lib. 2. c. 18. n. 5. Menoch. de arbit. casu 182. n. 60 & conf. 121. num. 5. & conf. 136. num. 8. & conf. 198. n. 11. Surd. conf. 15. n. 13. Farin. in *praxi crimin. p. 1. q. 3. n. 153.* Bellet. d. disquis. cleric. p. 1. tit. de clerico debitor, §. 2. n. 1. Cardoso in *praxi iudicium, verbo, delictum, n. 7.* Ego ipse in *tract. Axiom. iuris vsufr. Axiom. 102. num. 1.*

Non intelligantur includi.] Ergo vbi rescriptum iustitiae conceditur contra Petrum, & quosdam alios, huiusmodi clausula generalis comprehendit tantummodo personas aequales, vel inferiores Petro, non vero maiores, vel digniores illo, quoniam dum causa aliqua speciatim committitur, & insuper addicitur clausula generalis, & super aliis, seu nonnullis causis, sub eadem non includuntur causae maiores, aut grauiiores, sed aequales tantum, vel minores expressa, vt ex hoc text. notant omnes hic, glof. verbo, speciali, in cap. ult. de procurat. in 6. glof. pen. & Doctores in Clem. pen. illo tit. & alij, vt per Felin. n. 3. hic, l. a. n. 44. in l. si conuenit, ff. de iurisd. Mandos. in 2. forma commissionum, verbo, omnes alios, q. 2. Euerard. in loco 5. Afflic. lib. 1. constit. rubr. 8. num. 68. & 70. Valasc. de iure emphyt. quest. 27. num. 34. in fine, Guttier. de iuram. confirm. part. 1. cap. 24. num. 5.

Careat penitus.] Hoc est, ipso iure, nam verbum, careat, est lata sententia, Tiraquel. in l. si vngquam, verbo, reuertatur num. 161. C. de reuocandis donat. Vezin. tom. 2. commun. opinion. lib. 9. tit. 34. num. 354. Gama in *tract. de Sacramentis praef. ult. supplicio damnatis, quest. 5. num. 17.* Sayr. in *clauis Regia, lib. 3. cap. 8. num. 26.* Ego ipse in *tract. de dilection. vsufr. dist. 53. num. 1.* iunctum cum distinctione, penitus, fortius significat nullitatem actus ipso iure, Cened. ad *Sextum collect. 25. num. 3.* Bertaz. de *clausulis instrum. claus. 41. glof. 8. num. 8.* Moneta de *distribut. quodid. part. 3. quest. 7. n. 17.* Sanch. de *Matrim. lib. 8. disp. 21. num. 75.* Nicol. Garc. de *benefic. part. 8. cap. 1. num. 5.*

In glof. *Et vilioris, ibi, & is, qui maioris, &c.*] Notatur ad hoc quod prior nominatio maiorem dignitatem arguit, vt per Tiraq. de iure prim. q. 19. num. 2. quia prior descriptu dicitur dignior, & praecedere debet, l. 1. ff. de albo scribendo, Peregr. conf. 3. n. 60. Paris. conf. 8. num. 1. vol. 4. quos refert Marc. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 81. n. 1. Sic etiam ordo denominationis designat ordinem dilectionis, l. qui soluendo la 2. ff. de barend. instit. Escobar de *ratiocin. comput. 10. n. 2.* quia prior nominatus censetur magis dilectus, l. si communis seruus 2. ff. de stipulat. seruer. c. si quis, de elect. in 6. Thom. de Thom. reg. 235. Card. Mantica de *coniect. ult. volum. lib. 6. tit. 11. n. 13.* & lib. 8. tit. 4. n. 12. & tit. 9. n. 7. Menoch. de *presumpt. lib. 4. praef. 16. n. 3. cum seq.*

In glof. *Maiores, ibi, quod quilibet Clericus, &c.*] Notatur ad hoc quod ordo clericalis nobilitat, & est maior quacumque alia dignitate, vel honore seculari, vt per Tiraq. de nobilit. c. 9. num. 4. Petr. Gregor. *synag. iuris, lib. 4. de petitione iuris Canonici, tit. 8. cap. 6. glof. 5.* Ful. Pacian. de *probat. lib. 2. c. 34. num. 5.* Brunor. a Sole in *locis communib. verbo, Clericus 1.* Et Clericus personis illustribus aequiparatur, Farin. in *praxi crimin. part. 3. q. 99. n. 118.* Clericus enim est dignitas, & honor, c. denique 4. dist. cap. admittuntur 54. dist. cap. reperiuntur 1. q. 1. Bellet. *disquis. cleric. part. 1. tit. de disciplina clericali, §. 1. num. 2.* Circa honorem Sacerdotibus praebendum, vide Anastas. Germon. de *sacrorum immunit. lib. 1. cap. 10. cum seqq.* Illustriss. D. meum Rodericum à Cunha

Cunha in comment. ad c. Sacerdotis 7. ex n. 1. dist. 93. & ad c. Dominus 25. n. 3. ead. dist. & ad c. quis dubitet 96. dist. Multa de eorum dignitate, & præminencia tum ex Patribus, tunc, ex Conciliorum decretis adducit Stephan. Durant. de rebus Ecclesie lib. 1. cap. 5. num. 2. cum segg.

14 In ead. glos. ibi, & hoc intuebitur iudex. Notatur ad hoc quod in arbitrio iudicis relinquatur qui debeant dici maiores, quique minores, vt per Tiraq. de nobil. c. 10. n. 1. & in l. si unquam verbo omnia, n. 31. Menoch. de arbitr. casu 124. n. 5. & 6. Illustriss. D. meum Rodericum à Cunha in comment. ad c. 1. n. 11. dist. 2.

15 In ead. glos. ibi, nec semper hoc, &c. Notatur ad hoc quod dictio, alius, non semper refert qualitatem præcedenti similem, vt per Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 20. num. 3. Surd. conf. 449. n. 26. 29. & 30. Menoch. conf. 485. num. 11. Anton. Monach. Lucen. decif. 58. num. 18. cum segg. de qua vide plura in tract. de dist. vsufreq. dist. 26.

S V M M A R I V M.

- 1 Rescripta diuersa contra vnum super eodem ad diuersos iudices impetrans, & illis vtens, perdit commodum vtriusque.
- 2 Rescriptum præsentans, cuius virtute citatio subsequuta est, non potest illi renuntiare sine consensu partis aduersæ.
- 3 Ad incurrendam pœnam huius text. an sufficiat sola impetratio diuersarum commissionum, licet impetrans eisdem non vtatur, discutitur, & tandem negatiuam partem sequitur. n. 4.
- 5 Clericus nemo in dubio præsumitur.
- 6 Trahens aliquem coram diuersis iudicibus pro eadem causa eam perdit.
- 7 Rescriptum si ob aliquod vitium sit nullum, tunc illius mentio habenda non est in impetratione secundi.

CAP. EX TENORE. XVI.

1 **L**itteras diuersas super eodem negotio ad diuersos iudices impetrans, si vltimæ non renouat, vt citant primas, omnium commodum perdit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Dec. Butr. Henric. Boich, Martin. Vran. Didac. Sahagun, Viuian. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 37. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 15. remissiuè Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 2. cap. 5.

2 **F**raudem Presbyteri memorati, &c.] Dum text. probat non potuisse in proposito rescriptum posterius impetrari à Presbytero, qui iam aliud præsentauerat, per quod aduersarium in iudicium vocauerat, aperte significat: eum, qui rescriptum præsentauit, virtute cuius citatio subsequuta est, non posse illi renuntiare sine consensu partis aduersæ, cui iam ius quæsitum est, dum rescriptum commune efficitur, vt ex hoc text. notat Abb. Dec. in princip. & alij hic; aliter enim si posset Presbyter renuntiare priori rescripto de quo hic, vtique posset impetrare posterius, quia eo ipso videretur primo renuntiare, arg. l. 2. ff. de iurisdict. omnium iud. & c. præterea, de officio deleg. Accedit quod text. docet Presbyterum noluisse coram prioribus iudicibus litigare, & tamen hoc non satis est, vt rescriptum posterius impetrare valeat, & ita est hic text. pro sententia communi, quæ habet posse impe-

trantem renuntiare rescripto postquam præsentauit, & illo vsus est, de qua alibi, iuuat reg. l. vbi caput 31. ff. de iudic. cum similibus, quæ non solum procedit in iudice ordinario, verum etiam delegato, de quo hic, vt obseruant omnes hic, & illic, & liberè prosequitur Felin. in præsent. à n. 15. & Perez l. ult. in princ. vers. quæro caput, tit. 1. lib. 3. Ordin. Gabr. lib. communium, tit. de indic. concl. 1. à princ.

Super eodem negotio impetrantis.] Notatur ad hoc quod ad incurrendam pœnam de qua hic, sufficit sola impetratio diuersarum commissionum, licet impetrans eisdem non vtatur, probant hic Host. & Abb. Pan. n. 42. idem Host. & Panorm. in c. ult. inf. hoc tit. Dominic. & Franc. num. 7. in c. dispendia, hoc tit. in 6. vbi Gomez. n. 28. licet enim narratio & casus proponatur hic in eo, qui impetravit, & vsus est vtraque commissione, Papa tamen in decisione solam expendit impetrationem, & fraudem in ea commissam, vt patet ibi, fraudem Presbyteri duas commissiones impetrantis, accedit d. c. dispendia, ibi, studeat impetrare, iuncto vers. qui verò, &c. vbi ad effectum, vt impetrans careat commodum litterarum, sola videtur expendi impetratio, quamvis ad effectum, vt ille in expensis condemnatur requiratur text. vsuū & fatigationem Rei in iudicium vocati.

Verum licet supradicta sententia improbabilis non sit, contraria tamen communis, & æquior ac in praxi seruanda est, resoluens pœnam huius text. procedere vbi impetrans diuersa rescripta vitur eisdem, non verò vbi non vtroque, sed neutro, vel altero tantum vitur, vt est in summatio huius text. intendit gloss. 1. in princ. hic, clarius gloss. 3. in c. ceterum, sup. hoc tit. gloss. verbo, fecerunt, in d. c. dispendia, vbi Doctores communiter, vt per Gom. n. 28. sequuntur Abb. n. 5. Felin. n. 1. Dec. 4. post alios hic Iaf. n. 12. in l. 3. in princ. ff. quid quisque iuris, Marian. in cap. 1. n. 18. de mutuis petis. intelligentes text. hunc in præcatis verbis de impetratione cum effectu, quem non fortitur quamdiu impetrans non vitur, sic eodem modo intelligunt d. c. dispendia, de impetratione infimul cum vsu.

Nec Clericus.] Notatur ad hoc quod in dubio nemo Clericus præsumitur, vt per Menoch. de præsumpt. lib. 6. præf. 76. num. 1. Mascard. de probationib. concl. 302. num. 13. & concl. 961. num. 1. Fulu. Pacian. eod. tract. lib. 2. cap. 74. n. 9. Brun. à Sole in locis communib. verb. Clericus 21. Farin. in praxi crimin. q. 8. n. 38. Azueved. l. 10. num. 1. tit. 1. lib. 4. noua recopil. Flores de Mena var. lib. 1. q. 23. num. 75. cum segg. D. Barbosa in l. Titia, num. 31. ff. solut. matrim.

Commo careat vtriusque.] Notatur ad hoc quod trahens aliquem coram diuersis iudicibus pro eadem causa eam perdit, vt per Bellacomb. tom. 1. commun. opin. lib. 3. tit. 1. n. 28. pag. 361. Márta de iurisdict. part. 2. c. 2. num. 15.

In glos. 1. ibi, licet non faciant mentionem de primis. 7. Notatur ad hoc quod si primum rescriptum ob aliquod vitium sit nullum, tunc illius mentio habenda non est in impetratione secundi, vt per Menoch. de arbitr. casu 202. n. 57. & n. 81. Mascard. de probat. conclus. 846. n. 21. Emill. Verall. decif. 217. p. 1. Cald. Pereira de potestate elig. cap. 5. n. 12. plures alios refert Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 22. n. 21.

S V M M A R I V M.

- 1 Rescriptum ad beneficium impetratum, & de beneficio impetrante non faciens mentionem, minimè valet.
- 2 Impetrans beneficium narrare debet aliud, quod iam obtinuit, multiplex iter declaratur ibi.
- 3 A eo casu quo quis in impetratione alicuius beneficii

D A not

non fecit mentionem de alio obtento, propter quod impetratio est nulla si impetrator velit dimittere primum, cuius non meminit an gratia conualescat ostenditur.

- 4 Beneficium impetrans tenetur facere mentionem de pensione habita loco beneficii.
- 5 Pensio est beneficium Ecclesiasticum si detur in titulum beneficii, secus si in stipendium.
- 6 Beneficium impetrans tenetur facere mentionem de praestimonis dato in titulum perpetuum, & habentibus annexum aliquod obsequium spirituale.
- 7 Praestimonia data in titulum perpetuum, & habentia aliquod obsequium spirituale annexum beneficia dicuntur.
- 8 Beneficium impetrans tenetur facere mentionem de titulo patrimonij, ad quod ordinatus est in literis iustitiae, secus in literis gratiae.
- 9 Beneficij manualis est facienda mentio in impetratione secundi.
- 10 Impetrans debet exprimere in impetratione se esse Clericum.
- 11 Beneficium laico conferri non potest.
- 12 Beneficium unum habens iure indignus est ad alterum.
- 13 Electionis confirmatio valet non facta mentione de provisione alteri nulliter facta.
- 14 Beneficium quod dicatur Clerico sufficiens.

CAP. Cùm adeo. XVII.

In literis pro beneficio obtinendo semper debet fieri mentio de alio beneficio si quod habet ille, qui impetrat, & debet semper dici, si dignus est, quod si non dicatur, semper intelligitur, alias non valet. Si est clericus, debet se clericum dicere, si non, dicat se scholarem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabar. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Anania, Imola, Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Dec. Buttr. Henric. Boich. Martin. Vran. Didac. Sahagun, & Compostel. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontificij*, pag. 18. Alagona in *compendiis iuris Canonici*, pag. 15. remissive Ximen. in *concord.* p. 1. & 2. refertur ab Anton. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 3. c. 7.

Nec de prabenda ipsius mentio habetur.] Notatur ad hoc quod impetrans narrare debet aliud beneficium, quod iam obtinuit, Mill. in *reper. verbo, gratia*, Nicol. Garcia de *benefic.* part. 1. c. 2. num. 122. Menoch. de *arbitr. casu* 201. n. 41. vbi num. 42. hoc ampliat etiam si beneficium esset tenue, & n. 43. etiam si impetrans secundum beneficium reipsum primum consequutus non fuisset, sed solum habeat literas super impetratione, & n. 45. quamvis impetrans possideret aliud beneficium, quod violenter occupauerat. Hoc tamen cum Nau. *conf.* 9. de *re scriptis in nouis*, limitat Nicol. Garcia ubi proxime n. 125. nisi impetrans de facto ignoraret se habere alia beneficia, per text. in c. gratia, hoc tit. lib. 6. quem asserunt procedere in ignorantia facti, & non iuris. Vnde idem Garcia obiter notat errasse Gonz. ad reg. 8. *Cancel. gl.* 15. §. 2. n. 68. quatenus habet quod beneficium vacaturum tanquam incompatible per affectionem secundi non est opus narrari ut obtentum in gratia secundi, quia Mohed. *decis.* 14. de *prabendis*, quem pro se allegat, id non dicit, sed quod non est opus facere mentionem de qualitate, quod sit simile sub eodem testio.

Questio est non contemnenda an eo casu, quo quis in impetratione alicuius beneficii non fecit mentionem de alio obtento, propter quod impetratio

est nulla, iuxta cap. de multa, infra de *prabend.* si impetrator velit dimittere primum, cuius non meminit, an gratia conualescat? in qua communis est Doctorum sententia impetrationis literas non conualescere, ut tenet Ioan. Baptist. Ferret. *conf.* 11. vlt. num. 24. post Specul. Host. Ioan. Andr. Cardin. Buttr. Imolam, & alios, sequitur Rendina in *promptuario recept. sent. tit.* 7. num. 11. vbi secus dicit si impetrationis tempore nondum beneficium habebat, sed erat illud recepturus, tunc enim resignando iuri quaerendo litterae conualescunt.

Amplia primò principalem resolutionem, quatenus habet impetrantem beneficium teneri facere mentionem de obtentis, ut procedat etiam in pensione imposita super beneficio, id est loco beneficii, ut commodius sustentari valeat, veluti ex causa renunciationis, vel cessionis, ut per Menoch. de *arbitr. casu* 201. n. 51. Flamin. de *resign. lib.* 2. q. 1. §. n. 5. & lib. 6. q. 2. n. 13. & lib. 10. q. 2. n. 78. Azor. *instit. moral.* p. 2. lib. 6. c. 3. §. 8. vers. ex quo fit, Gonzal. ad reg. 8. *Cancel. gloss.* §. 5. §. 2. n. 16. Nicol. Garc. de *benefic.* p. 1. c. 5. §. 2. n. 75. Nam pensio est beneficium Ecclesiasticum, & beneficii nomine intelligitur si detur in titulum beneficii, secus si in stipendium, Redoan. de *simonia*, p. 2. c. 14. n. 10. Selu. de *benefic.* p. 1. q. 3. n. 11. Hojed. de *benefic. incompatibil.* in *prafat.* n. 30. & p. 2. q. 7. Rebuff. in *tract. de pacificis possess.* n. 92. & n. 214. & in *tract. nomin.* q. 9. n. 36. Salzed. in *pract. Benard.* c. 62. num. 10. alias c. 65. num. 15. in *nouis Azueud.* l. 1. n. 5. tit. 4. lib. 1. non d. recop. Couar. *pract.* c. 16. num. 10. vers. 4. Flamin. de *resign. lib.* 1. q. 10. n. 69. & lib. 2. *quæst.* 15. §. 2. n. 11. & lib. 6. q. 4. n. 19. Flores de Mena *var. lib.* 2. q. 2. n. 199. & q. 23. n. 35. Nau. *conf.* 1. de *constit.* num. 8. & *conf.* 8. de *iur. patron.* num. 9. & *conf.* 6. de *simonia* num. 30. Azor. d. *part.* 2. lib. 3. c. 5. §. 2. & lib. 8. cap. 5. q. 4. Gonzal. d. §. 5. §. 2. n. 11. P. Soar. n. 5. de *cessur.* disp. 15. sect. 1. n. 6. Nicol. Garcia d. c. 5. §. 2. n. 3. Bellet. *disquisit. clerical.* p. 1. tit. de *disciplina clericali.* §. 14. num. 21. & ideo illegitimus sicut est incapax beneficii, ita est incapax pensionis, eatenus tantum, quatenus est incapax Ordinis, ut dixi ad cap. *proposit.* num. fin. de *filij presbyt.*

Secundò amplia procedere in praestimoniis, de quibus tenentur facere mentionem beneficia impetrantes, quando ipsa praestimonia dantur in titulum perpetuum, & habent annexum aliquod obsequium spirituale, ut per Menoch. de *casu* 201. n. 55. Talia enim praestimonia beneficia dantur, ut resolunt Salzed. ad Bernard. in *pract.* c. 18. n. 10. in *nonis impr.* Fulch. de *visit.* lib. 2. c. 20. n. 2. Ludou. Lopez in *instrucl. conf.* tom. 1. cap. 105. Soc. de *iustu.* lib. 18. q. 3. num. 3. concl. 2. Nau. in *man. cap.* 25. n. 122. Fulu. Pacian. de *probat.* lib. 2. c. 31. n. 1. Veg. p. 1. *sum. cap.* 128. casu 13. vers. Sexto, Petr. Ledesma in *sum. part.* 2. *tract.* 9. c. 4. concl. 6. diff. 1. Fr. Emman. in *sum.* p. 1. cap. 140. n. 7. Iacob. de Grass. in *decis. aureis* lib. 2. c. 9. n. 14. Flamin. de *resignat.* lib. 1. *quæst.* 2. num. 123. cum *segg.* & lib. 2. q. 1. num. 136. & 137. Gonzal. ad reg. 8. *Cancel. gloss.* §. 5. §. 2. n. 11. Azor. *instit. moral.* part. 2. lib. 3. cap. 7. *quæst.* 1. Soar. d. tom. 5. *disput.* 33. sect. 1. num. 8. Ioan. Anton. Massobr. in *sua praxi habendi concursum*, *prælud.* 20. secundum Romanam impress.

Tertiò amplia, ut quis teneatur facere mentionem de titulo patrimonij, ad quod ordinatus est in literis iustitiae, secus tamen in literis gratiae, ut per Viu. tom. 1. *commun. opin.* lib. 1. tit. de *prabend.* num. 3. p. 181. Menoch. de *casu* 201. n. 49. Azor. d. lib. 6. c. 3. §. 8. vers. si priores, Nicol. Garc. de *benefic.* p. 2. c. 5. n. 191. cum *segg.*

Quartò amplia, ut quis obtinens beneficium manuale, hoc est, amonibile ad superioris nutum, teneatur illius facere mentionem in impetratione secundi, ut per Menoch. de *casu* 201. n. 46. Nicol. Garcia d. *tract.* p. 1. c. 2. n. 80.

Imo

10 Imo nec clericum diceretur in eis.] Notatur ad hoc quod impetrans debet exprimere in impetratione esse Clericum, aliis si exprimat esse Clericum cum sit laicus, impetratio est obreptitia ob falsi narrationem, & per consequens prouisio est nulla, vt per Menoch. *dist. casu 211. num. 33. Flamin. de resign. lib. 4. quest. 2. à num. 9. cum duobus seqq.* Et impetrans tenetur probare clericatum, & tonsuram, etiam si ab alio tertio secum litigante non apponatur, vt Boër. *decis. 171. numero 11. & 15.*

11 Notatur etiam ad hoc quod laico conferri non potest beneficium, vt per Selu. in *tract. de benef. part. 2. quest. 23. num. 14. Nau. cons. 1. num. 1. sub tit. de prebend. in nouis. Hoied. de incompatib. benef. part. 1. cap. fin. num. 61. Rebuff. in tract. de pacificis possess. num. 324. Menoch. dist. casu 201. num. 33. Flamin. d. q. 1. n. 2. nec etiam ad illud potest presentari, vt per Lambertin. de *inreparation. in ult. part. lib. 2. q. 2. art. 3. Flamin. d. quest. 2. num. 5. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 2. numero 60. cum seqq. & gloss. 5. num. 9. plures Doctores refero ego ipse in tract. de offic. & potestate Episcopi, part. 3. allegat. 27. num. 73. Cetera verò quæ ad hoc propositum desiderari possunt, tractabo infra ad c. 2. de institut. Cum iure Canonico dumtaxat prohibeantur à beneficiis ij, qui nondum sunt prima Clericorum tonsura donati, vt per Azor. d. lib. 6. c. 2. q. 6 igitur cum privilegio Apost. beneficium à laico poterit obtineri, Nicol. Garcia d. p. 1. c. 2. num. 28.**

12 Dignus.] Notatur ad hoc quod habens certum vnum beneficium, iure ipso dignus est ad alterum, vt per Azor. d. lib. 6. c. 10. in princ.

13 In gloss. 1. ibi, licet non faciant mentionem. Notatur ad hoc quod valet confirmatio electionis non facta mentione de prouisione alteri nulliter facta, & non censetur subreptitia impetratio alicuius dignitatis à Papa facta, non habita mentione electionis ad dignitatem illam nulliter factæ, vt per Palat. in *repet. cap. per vestras, notab. 4. n. 24. de donat. inter virum.*

14 In gloss. Sufficiens.] Notatur ad hoc quod illud beneficium dicitur Clerico sufficiens ad sustentationem, quod ipsi, & suis sufficit, vt per Azor. d. lib. 6. c. 10. q. 8. quem refero ego ipse in meo *tract. de officio & potest. Episc. part. 2. allegat. 9. numero 11. Filliuc. tom. 1. tract. 41. cap. 7. numero 19. Illustriss. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad cap. 1. num. 6. dist. 70. quamvis verò relinquatur iudicis arbitrio, Flamin. de *resignat. lib. 5. quest. 6. numero 131. Beiaressios. casuum confient. part. 4. casu 26. vers. quod si quaras, pag. mihi 442. Zerol. in praxi Episcop. verbo, beneficia, vers. octaua conclusio, p. 51. part. 1.**

15 In ead. gloss. ibi, in tali sufficientia debet haberi ratio nobilitatis. Vide Tiraq. de *nobilit. cap. 20. num. 13. & 142. Talis enim sufficientia probanda est inspecta qualitate personæ, nobilitate Ecclesiæ, & ciuitatis, & illius consuetudinis, & alijs similibus circumstantiis, de quibus per Selu. de *benef. part. 1. quest. 5. n. 27 & seqq. Rebuff. in tract. de cong. part. num. 80. vers. & non potest, latè Menoch. de arbit. casu 216. ex n. 11. Buratt. decisio, 248. num. 4.**

16 In gloss. Si dignus, vlt. ibi, qui habet sufficiens beneficium ad aliud beneficium reputatur indignus. Vide quæ dixi ego ipse de officio & potestate Episcopi, part. 3. allegat. 62.

S V M M A R I V M.

- 1 Ordo rescripti interpretationem recipit à iure communi.
- 2 Rescriptum debet intelligi secundum ius commune, & eius ampliationes amplecti.

3 Imperans aliquid contra ius commune hoc facere debet, vt minus quam possit, lædatur ipsum ius.

4 Causa cognitione alicui simpliciter commissæ, an quoque censeatur commissæ definitio ostenditur, & numero 5.

6 Posse quis non dicitur, quod contra ius potest.

7 Clausula sequens quandoque determinat præcedentia.

8 Argumentum nunquid valeat, & sumi possit ex ordine literæ, ostenditur.

CAP. Causam, quæ XVIII.

Innoc. III.

Rescripti forma quando est contra ius, seruanda est secundum ius commune, nisi constet Papam aliud voluisse. Item si quid fuerit factum, solum illud reuocatur quod fuit illegitimè factum. Colligunt ex Ordinari. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Bella m. Barbar. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Anchar. Innoc. Pannorm. Bald. Felin. Dec. Butr. Henric. Boich. Martin. Vranus, Didac. Sahagun, Compostel. Vinian. in *rationali primi libri iuris Pontificij, pag. 19. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 15. remissiuè Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 26. cap. 8.*

Collige ex text. quod rescriptum debet interpretari secundum ius commune, vt per Calder. *cons. 25. si mandatur, in princ. alias cons. 1. de resc. Roman. cons. 334. Circa primum n. 1. & 2. & ibi Mandos. Card. Tusch. tom. 6. lit. P. concl. 211. Surd. decis. 175. n. 8. Guid. Papæ in tract. de rescript. n. 32. Aloys. Ricc. in praxi aurea resol. 93. vbi multa super hunc text. Mantica. decis. 218. n. 3. Aretin. cons. 45. n. 5. & cons. 76. n. 4. Rota decis. 39. n. 2. apud Farin. in rebus p. 1. Garc. Gironde de privilegiorum, seu exemptionum explicat. n. 275. vbi dicit quod verba rescriptorum generalia restringuntur secundum ius commune, & rescriptum ad lites strictè interpretari debet, vt ad ius commune reducatur. Paris. cons. 108. n. 14. lib. 4. Rot. dec. 148 & 35. in nou. Card. Tusch. d. lit. P. concl. 121. n. 3. nari vbi aliquid iuxta illud disponitur, eius ampliationes amplecti debet, cum exceptio in eo non firmer regulam in contrarium, arg. text. in c. dilectus, & in c. ad audiendum, vbi Abb. de clericis non resid. Tiraq. in tract. de mort. p. 2. decl. 2. n. 2. D. Barbof. in l. 1. ff. soluto mat. p. 2. n. 61. Valasc. cons. 42. n. 1. Si verò aliquid disponatur contra ius commune, intelligi debet, vt minus quam possit lædatur ius commune, Cassan. in cons. Burgundis, rub. 7. §. 3. in fin. n. 2. pag. 237. Tiraq. de retract. lig. §. 9. gloss. 2. n. 55. Menoch. remed. 15. recup. n. 278. & de arbit. casu 3212 n. 13. & cons. 4. n. 8. & cons. 5. n. 3. & cons. 88. n. 30. Surd. de aliment. tit. 8. primum. 90. n. 4. cum seqq. Aduerte etiam rescriptum interpretari secundum verisimilem mentem concedentis, vt per Ant. Monac. Lucensi decis. 62. n. 20. & n. 22. tenet quod in eis magis attenditur mens, quam verba.*

In causa cognitione ad decisionem, &c.] Hic text. facit ad resolutionem illius questionis quam dubiam esse bis affirmat Alex. in l. à Diuo Pio, in princ. num. 18. ff. de re ind. & valde dubiam Abb. in cap. cum super num. 13. de causa poss. & ambiguum Ias. in d. l. à Diuo Pio, in princ. n. 17. an commissæ alicui simpliciter causæ cognitione definitio quoque commissæ censeatur, & non censi commissam dicit gloss. in l. qui procuratorem §. ff. de procurat. Burat. in d. l. à Diuo Pio, in princ. n. 11. Alex. ibid. num. 18. Abb. d. num. 13. Bero. in c. venerabilis num. 7. de iudic. eodemnis ex Menoch. de arbit. bis.

hinc in princ. n. 16. Pro qua comuni facit primò, nam commissio vno, nempe cognitione, aliud denegari intelligitur, argum. l. cum prator 1. 2. ff. de iudic. Secundo facit, nam cognitio, & definitio diuersa sunt, c. quamvis, c. accusatus, §. 6. text. in presenti, Extravag. quia quorundam. col. 2. vers. ei autem cui, de verb. signif. Ioann. XXII. quia ratione praxi Romanæ Curia receptum est, vt semper in commissionibus apponatur hæc claus. *Committimus vobis causam cognoscendam, & sine debito terminandam*, vel aliam, videlicet, *Audiat talis, & iustitiam faciat*, quia vnum sine altero non sufficiebat, ex l. 1. C. si contra ius, vbi Paul. n. 2. idem Paul. in d. l. à Dno Pio n. 17. à princ. Mandos. in praxi commiss. verbo audiendas fol. 4.

Quamuis contrarium, immo commissio cognitione causæ censi commissam definitionem teneant Iac. in d. l. à Dno Pio n. 17 in princip. Felin. in c. super questionum, in princ. num. 3 de offic. deleg. Iacob. in d. l. de qua re, num. 1. Alciat. in l. notionem, in princ. ff. de verb. signif. Pro quibus non facit d. l. de qua re 74. ff. de iud. quia obtinet in iurisdictione ordinaria, & sic supposita potestate definiendi; secus autem est in delegato, cui taxata est cognoscendi potestas, ita Abb. d. n. 13. & Menoch. citato loco n. 2. Nec etiam fauet d. l. 1. C. si contra ius, cui non satisfacit gloss. ibid. nec Bart. d. n. 11. dum intelligitur causam ibi fuisse simpliciter commissam, in qua specie cognitio, & definitio commissæ censetur, in quo omnes conueniunt, ex Iac. vbi supra n. 15. quia eidem repugnant verba illius Libi, *cognitio delata est ex quibus planè constat non causam simpliciter, sed causæ cognitionem ibidem fuisse commissam*, quæ tamen diuersa sunt, vt diximus; & satisfacit interpretatio Alciat. d. loco, dum ait commissam fuisse in ea lege cognitionem ordinariam, quò casu, iudex qui cognoscit, definire debet; reicitur enim tum quia diuinat, tum quia text. ille loquitur de commissione facta in ipso particulari, in qua specie cum autoritate rescripti cognoscat Ordinarius, efficitur delegatus, ex d. c. cum aliquibus. Vnde omittis aliis interpretationibus relatis ab Oriân. in l. 3. num. 118. ff. de offic. eius dicendum est eo text. non dubitari, an mandata cognitione data esset indicandi facultas, sed dubium erat, an ipsum ob aliqua, quæ expressa nõ fuerant, & non poterant mouere Principem ad non concedendum cognitionem impediret, & ad hoc respondet Imp. habendo pro constanti iudicem ex alio capite potuisse pronuntiare, quia regulariter in quolibet actu, qui fit, præsupponimus alia requisita intervenire, arg. c. vnic. de ar. & qual. lib. 6.

Quantum de iure poteritis. Notatur ad hoc quòd posse quis non dicitur, quod contra ius potest, vt per Stephan. Gratian. *Marchia decis. 1. n. 34.*

Super non expressis. Hæc verba, iunctis aliis, ibi, ante personarum, vel rerum expressionem, aperte probant decisionem huius §. in vers. nos igitur, ac lubinde reg. text. in cap. 1. super hoc tit. & regulam generis, de regulis iuris lib. 6. non procedere postquam virtute generalis mandati facta est expressio personarum, & rerum per quam generalis illa specificatur, & ad certas species redigitur, & perinde est ac si super eisdem personis, & rebus expressis rescripta specialiter emanarent, arg. l. cum incertus 1. 3. de legat. 1. notat gloss. verbo chorum, vers. contrarium in c. 2. hoc tit. lib. 6. idque satis obseruant omnes in presenti, gloss. ult. in princ. ibi, ita tamen. & c. Dec. num. 5. in fine, Berol. 45. in fin. Rip. 61. cum seq. & alij in d. cap. 1. Butr. notab. 2. Imol. in princ. per text. ibi in c. cum dilecta, in fine. ex quorum mentè reg. d. cap. 1. & similitum tantummodo locum habet vbi proponitur mandatum generale sub quo plura comprehenduntur, non verò vbi multa insimul in

eodem mandato specialiter exprimuntur, vt satis innuit text. in presenti, innat. l. 2. ff. de legatis 2. & l. scire debemus 29. ff. de verb. oblig.

In gloss. *Præcedat*, ibi, quandoque clausula sequens determinat præcedentia, quandoque præcedens sequentia; propter iuris ordo requirit. Vide per me retracta in remiss. de distinctionibus, & clausulis. claus. 119.

In ead. gloss. ibi, nec ordo scripturæ spectatur, sed potius id, quod de iure sumitur. Vide libellum de principiis versus que iuris, lit. O. n. 15. cum seqq. Argumentum nunquid valeat, & sumi possit ex ordine literarum, itavt primò scripti aliis postea scriptis præferantur? Vide Menoch. conf. 5. num. 35. Gutier. in repet. l. vnic. n. 44. C. quando non petent. partes, Boet. in tract. de ordine graduum viriisque fori p. 2. n. 24. plures per Rendingam in promptuario recept. sent. in fine, tom. 2. in Miscel. n. 2. faciuntque Ant. Monach. Lucensi dec. 133. n. 15 & dec. 64. n. 39. & 40. & Flor. dec. 1. n. 53. Card. Tusch. li. O. concl. 196.

S V M M A R I V M.

- 1 *Impetratio in Ecclesia numerata non valet non facta de numero mentione, si per eam frangitur numerus Canoniorum, licet non frangatur numerus Præbendarum.*
- 2 *Gratia quando est nulla ipso iure, ipso quoque iure datio executoris, & eius iurisdicção nulla est.*
- 3 *Distio irritum est expressa nullitatis ipso iure.*
- 4 *Consuetudines, vel statuta licet Papa, vel Imperator casset, per hoc non intelligitur cassare consuetudines iuramento firmatas.*
- 5 *Clausula, non obstante, nunquam tollit constitutionem iuratum.*
- 6 *Episcopus dispensare non potest in suis constitutionibus iuramento firmatas.*

C A P. Constitutus. XIX.

Literæ impetratæ vt quis admittatur in numerum Canoniorum, si numerus Canoniorum erat certus, iuramento firmatus, à Papa confirmatus, & expletus ante datam literæ non valeat ob tacitam veritatem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Barbat. Bellam. Ioann. Andr. Imola, Anania, Host. Anchor. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Dec. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Didac. Sahagun, Bernard. Compstet. in breuario iuris Canonici, Viuian. in rationali primi libri iuris Canonici, pag. 28. Alagona in compendio iuris Canonici, pag. 16. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. part. 1. & 2. & tom. 2. repetitionum in iure Canonico ad 1. Decretal. lib. 1. Iacob. Zocchius, refertur ab Anton. August. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 2. cap. 9.

Literas executorias. Notatur ad hoc quòd quando gratia ipso iure nulla, ipso quoque iure datio executoris, & eius iurisdicção nulla, & inutilis est, vt per Nauar. in c. cum contingat, in principali causa prima nullitatis, infra hoc tit.

Irritum. Id est, nullum ipso iure, vt per Tiraq. in l. si unquam. verbo. reuertatur, n. 45. C. de reuocandis donationibus, Sanch. de Matrim. lib. 5. disp. 21. n. 6.

Firmatus iureiurando. Notatur ad hoc quòd licet Papa, vel Imperator casset consuetudines, vel statuta, per hoc non intelligitur cassare statuta iuramento firmata, vt per Afflict. decis. 5. in fine. Vnde clausula non obstante, nunquam tollit actum iuratum, vel constitutionem iuratum, Bernard. Regul. 84. Vital. de Cambanis in tractatu clausularum, pag. 10. col. 1. Marc. Anton.

Ant. *variar. resolut. lib. 1. resol. 8. n. 6.* quos refero ego ipse in *meis remissionibus de dictionibus & clausulis clausula 47.* ubi etiam resoluo clausulam huiusmodi, non obstantibus statutis Ecclesie, non tollere statuta per Papam edita, vel confirmata per gloss. in *Clementina dudum de sepulchris, & quæ resoluunt Celsus Vgo in tractatu clausularum pag. 480. col. 1.* Brunor. à Sole in *locis communibus, verbo clausula 31.* Hinc etiam licet Episcopus possit dispensare in suis constitutionibus, ut resoluunt per me citati in *tr. de officio & potestate Episcopi, p. 2. alleg. 34. n. 2.* si tamen sint iureiurando firmata, in eis dispensare non valebit. Azor. *inst. mor. p. 1. lib. 5. c. 1. §. 7. vers. in presenti,* Sanch. *de mat. l. 8. disp. 17. n. 41.* quos refero *dist. alleg. 34. num. 5.*

SUMMARIUM.

1. Falsum exprimens, vel tacens verum in rescriptis, si malitiose faciat, caret prorsus impetrato. Sed si per simplicitatem, vel ignorantiam obviasset vero expresso, & suppresso falso, saltem literas in forma communi, tunc delegatus procedit servato iuris ordine, & non speciali forma rescripti, secus si nullo modo literas habuisset.
2. Tractatus debet esse diuisus, distinctus, & clarus, ut commodius intelligi possit.
3. Obreptio committitur per narrationem falsi, subreptio vero per veri taciturnitatem.
4. Literæ corrumpuntur in totum ubi in aliqua parte, vel articulo illarum per dolum, vel malitiam impetrantis falsum aliquod exprimitur, aut verum suppressitur.
5. Frangit, vel malitia, qua quis falsitatem expressit, vel veritatem suppressit, non presumitur, sed necessario probanda est.
6. Rescripta gratia per subreptionem obienta sunt ipso iure irrita, secus in rescriptis iniustitia, qua non vitiantur nisi ope exceptionis.
7. Rescriptum subreptitium, & quicquid ab eo pendet, est ipso iure nullum.
8. Privilegium subreptitium est ipso iure nullum.
9. Legitimationem nullam reddit subreptio, & obreptio.
10. Subreptio non dolosa non vitiat rescriptum ad lites, si alias Papa esset concessurus.
11. Ignorantibus & simplicibus parcendum est.
12. Rescriptum non vitiat taciturnitas in eo quod si fuisset expressum, fuisset aequè concessum.
13. Rescriptum per quod quis impetrauit iudicem lite pendente, non facta mentione de illa, est nullum.
14. Mentio facienda est de statu causæ in rescripto lite pendente impetrato.
15. Subreptitia dicitur venia à Principe impetrata, non facta mentione de iterato crimine.
16. Mentione non facta de lite nulla non ob id dicitur nullum rescriptum lite pendente impetratum.
17. Iudex cognoscit an sua sit interdictio quando est disceptatio iurisdictionis inter ipsas partes.
18. Delegatus potest sententiarum super exceptionibus propositis pro impedienda executione Bullarum Apostolicarum.
19. Dolus vel calumnia presumi non debet.
20. Subreptio non presumitur dolosa.
21. Rescriptum corrumpit quando adest dolus, siue alias Princeps esset concessurus, siue non.
22. Subreptio per ignorantiam commissa non excusat.
23. Exprimenda sunt illa, quæ Principis animum ad concedendum facilius movere possunt.
24. Contumax non dicitur qui non comparuit citatus coram illo qui in eum notorie nullam habebat iurisdictionem.

25. Quando opponitur aliquid quod contra contradicere iurisdictionem iudicis, potest ipse cognoscere an sua sit iurisdictionis.

CAP. Super literis. XX.

Literas per fraudem, vel malitiam impetrantes ex primendo falsitatem, vel supprimendo veritatem, nullum ex literis commodum consequuntur, & delegatus nullatenus de causa cognoscere potest. Qui verò per simplicitatem, vel ignorantiam veritatem tacent, vel facilitatem exponunt, si talis est falsitas, vel veritas, quæ si fuisset cognita, aut explicata Papa, Papa adhuc literas dedisset, in forma communi, tunc delegatus literarum forma relicta procedere potest in causa secundum ordinem iuris. Si verò Papa literas non dedisset, tunc index procedere non valet, nisi ad conuocandas partes, ut cognoscat de qualitate precum, an alias monuisset delegantem. Colligunt ex ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Barbat. Bellam. Io. Andr. Imola, Anania, Host. Anch. Innoc. Panorm. Bald. Berol. Guid. Papæ, Felin. Dec. Butr. Henric. Boich. Martin. Vranus, Didac. Sahagun, Mantua, Compottel. Octavius Cloritus in com ad hunc text. Viu in *rationali primi libri iuris Pontificii, pag. 39.* Alagona in *compendio iuris Canon. p. 16.* remissit Calal. in *ann. & Ximen. in conc. p. 1. & 2. & tom. 2.* rep in *iure Canonico ad 1. Decret. librum, Iacob. Zocchius, Ambros. de Vignate, Quintil. Mandos. in appendice, refertur ab Ant. Ang. collect. 3. Decret. lib. 1. tit. 2. c. 10.*

Discretionem.] Notatur ad hoc quod diuisus, distinctus, & clarus debet esse tractatus, ut commodius intelligi possit, Aym. in *tract. de antiquit. temporum in princ. in operis partitione*, Rojac. in *epitome succession. cap. 1. num. 1. & 2.* Strach. *de mercat. in prefat. Hieron. Portoles de consortibus, & fideicommiss. legali, cap. 1. num. 2.*

Falsitatem expriment, vel supprimunt veritatem.] Aduerte per narrationem falsi obreptionem committi, subreptionem verò per veri taciturnitatem, seu per consulam ac perplexam expositionem, vel narrationem veri, Viulan. *tom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 1. num. 191. vers. & subreptio ipsa pag. 452.* Perez l. 4. tit. 12. lib. 8. *Ordin. 689.* Menoch. *de arbit. cast. 201. num. 9.* Sanch. *de matrim. lib. 8. disp. 21. numero 2.* Bernard. Graue, *ad practicam Camera Imperialis, l. 1. conclus. 14.* huius subreptionis, & obreptionis exceptio debet probari, Mascard. *de prob. conclus. 1123.* à numero 11. Alexandr. Bauden. *conf. 26. num. 26. volum. 1.* Bapt. Leonel. *tract. de surreptione rescripti, q. 13. art. 1. & 2.* & aduerte quod subreptio eatenus vitiat gratiam, quatenus aliquid fuerit prætermisum in petitione illius gratiæ, quod si fuisset expressum, vel Princeps non concessisset ex causa à iure approbata, ut per Felin. *hic num. 8.* Sanch. *d. lib. 8. disp. 21. num. 11.* & 17. Callad. *decis. 12. n. 14. de prebend. Rot. decis. 148. n. 1. p. 1. recent. & in Conch. beneficij 10. Maij 1610.* coram Card. Sacrato, & in Mantuana pensionis 4. Decembris 1626. coram R. P. D. Mulino, impressa per Viuan. post praxim iuris patron. *decis. 97. sub n. 1. vide infra sub n. 12.*

Nullum ex literis commodum, &c.] Ergo non solum in ea parte, in qua verum suppressum, vel falsum aliquod expressum fuit, verum etiam ex omnibus aliis etiam separatis, in quibus neutrum interuenit, siquidem indistinctè, & quoad omnes partes etiam distinctas corrumpuntur literæ ubi in aliqua parte, vel articulo illarum per dolum, vel malitiam impetrantis falsum aliquod exprimitur, aut verum suppressitur.

ut notat Abb. *not. 1. Zabai. num. 4. Dec. in princ. Beroi. l. 1. a. n. 1. & l. 2. a. n. 13. hic. Abb. & omnes ubi Dec. & latè Felin. n. 2. in c. sedes sup. hoc tit. communis in cap. si eo tempore, ubi Franch. *hoc tit. in 6. Rebuff. c. 2. ad leges Gallie, sub hoc tit. in prefat. n. 110. Perez l. 1. g. 13. vers. 2. amen secundum quos, titul. 12. l. 3. Ord. licet subreptio per ignorantiam, vel simplicitatem commissam in aliqua parte, vel articulo rescripti illam tantummodo vitiet, non verò reliquas separatas, d. c. si eo tempore, ad fin. ubi omnes, Abb. & præcitati. Tiraq. *de pœnis temper. cap. 44. n. 41. Secus tamen est ubi interuenit malitia, vel dolus impetrantis, ut probat text. in verbis prædictis, & ibi, nullatenus, &c. & deducitur ex l. et si legibus, C. si contra ius, ibi, careat penitus impetratis, quasi dicat, omnibus quæ impetravit, & ex d. c. sedes, in fine, ubi referuntur eadem verba: inuatur ratio, quia si rescriptum vitietur tantum quoad eam partem, in qua subreptio commissam est, utique nulla poena videretur imposita peruerso impetranti, cum idem omnino dicendum sit in eo, qui per simplicitatem, vel ignorantiam aliquid omisit, vel falsum expressit, iuxta hunc text. in vers. seq. & tamen Papa in peruersitatis poenam aliquid in priori constituit peculiare, ut patet ex littera ibi, in sua peruersitatis poenam nullam, &c.***

5 *Postquam sibi super hoc fuerit facta fides.* Ergo fraus, vel malitia, qua quis falsitatem expressit, vel veritatem suppressit, non præsumitur, sed necessario probanda est per eum, qui allegat illam interuenisse, ex reg. l. quousque, vers. qui dolo ff. de probat. cum aliis de quibus Tiraq. *de retractu lig. 26 gloss. 1. n. 35. & ita in dubium per ignorantiam, & simplicitatem potius, quam per fraudem, vel malitiam subreptio commissam præsumitur, iuxta reg. præsumitur, lib. 6. cum similibus probat gloss. hic. verbo, priori modo, recepta communiter, ut per Abb. n. 7. Felin. n. 5. Beroi. l. 1. n. 37. & alios hic, Dec. in c. si autem, n. 2. hoc tit. Paris. conf. 4. n. 30. l. 4. Perez ad rubr. g. 4. tit. 12. lib. 3. Ord.*

6 *Nullas prorsus, &c.* Notatur ad hoc quod rescripta gratia per subreptionem obtenta, sunt ipso iure irrita, ut per Menoch. *de arbitrii casu 201. n. 2. & 17. & conf. 1. n. 399. & seqq. Alexand. Trentacinq. var. resol. lib. 1. tit. de rescript. resol. 5. a. n. 2. Perez l. 4. vers. quero 9 tit. 12. lib. 3. Ord. pag. 690. Flamin. de resign. lib. 4. g. 2. n. 4. & 44. & tom. 2. lib. 10. g. 2. n. 4. Valasc. conf. 72. n. 9. Card. Tusch. prædictio. conc. tom. 7. conc. 711. cum seq. Sanch. de mat. lib. 8. disp. 21. num. 3. qui contrarium resoluunt in rescriptis insititæ, quæ non vitiantur nisi ope exceptionis, me citato in hoc loco Ferentil. in annot. decif. 74. Buratti num. 6. lit. A. Vnde rescriptum subreptitium, & quicquid ab eo pendet, est ipso iure nullum, Menoch. conf. 1. n. 399. Baptista Leoncl. *tract. de subreptione rescripti, quest. 1. art. 3. Bernard. Grenæ ad præctiam Camera Imper. lib. 1. conc. 4. Et loquendo de rescripto absolutionis idem resoluit Menoch. conf. 342. num. 52. Et nisi verificentur omnia contenta in literis gratiæ, corruit illa, Gonzal. ad regul. 8. Cancel. §. 4. proam. num. 78.**

8 Hinc fit privilegium subreptitium esse ipso iure nullum, ut per Xuar. *alleg. 12. num. 31. Ioan. Garc. de nobilit. gloss. 1. §. 1. n. 72. Azevedo l. 2. tit. 14. lib. 4. noua recop. Sanch. d. disp. 21. num. 64. Et subreptio & obreptio reddit legitimationem nullam, cum per eam præiudicetur iuri tertij. Perez l. 5. in princ. vers. quero 10. tit. 12. l. 3. Ord. pag. mibi 691. quia quando precibus obreptitiis, vel subreptitiis legitimum, seu privilegium conceditur, dicitur concedens noluisse concedere, quia si sciuisset, vel sibi falsum fuisse narratum, vel vtrum suppressum, id non concessisset, ex Menoch. conf. 112. num. 72. Vnde subreptitia redditur*

gratia ex taciturnitate eius, quod si concedens sciuisset, vel non concessisset, vel difficulter concessisset, ut per Felin. in præfati num. 8. Socin. conf. 260. num. 2. lib. 2. Corn. conf. 245. num. 4. lib. 1. Callador. decif. 12. num. 14. de præbend. Sanch. de Matrim. lib. 8. disp. 21. num. 11. & 17. Buratt. decif. 510. num. 7. ubi Ferentil. eleganter littera A. Rot. decif. 288. per tot. & præcipue num. 5. post volum. 2. consil. Farinac. & decif. 418. num. 1. & decif. 506. num. 2. p. 1. & decif. 105. & decif. 719. utrobique num. 1. part. 2. recent. & in Rhegien. translationis pensionis 26. Decembris 1622. coram R. P. D. meo Pironano, & in Toletana indulti 14. Martij 1625. coram bonæ memoriæ Remboldo, & in Mantuana pensionis 4. Decembris 1626. coram R. P. D. Merlino. Et an aliquid, quod fuit taciturnum, sit eius generis ut expressum retraxisset Principem, vel difficiliorem illum ad concedendum reddidisset, iudicis arbitrio diiudicandum relinquitur, ut tradunt Callad. decif. 12. num. 14. de præbend. Felin. in cap. caterum num. 4. hoc tit. Comar. variat. lib. 1. cap. ult. num. 5. vers. falsitas, Menoch. de arbitrii casu 210. num. 24. cum seq. Sanch. d. disp. 21. num. 19. quos sequuta est Rot. in d. Mantuana pensionis coram R. P. D. Merlino. Verum prædicta procedunt quando nec ex iure, nec ex stylo Curiae, vel consuetudine Principis id cognosci potest, nam taciturnitas qualitatibus, quam exprimi in iure specialiter cautum est, reddit gratiam subreptitiam, non attento an Princeps facilius, vel difficilius concessisset, ut docent Felin. in præfati num. 1. limit. 1. & in cap. ad aures num. 12. concl. 9. hoc tit. Cou. d. cap. ult. num. 5. vers. verum ut hic, Menoch. d. casu 201. num. 27. Sanch. d. disp. 21. num. 13. & censuit Rot. in Calaguritana iurisdictionis 8. Aprilis 1585. coram Rubico, quam citat Beltramin. in annot. ad decif. 150. Gregor. XV. sub num. 11. vers. in contrarium. Et idem est de qualitatibus, quæ ex stylo Curiae, vel Cancellariæ, aut ex consuetudine Principis exprimendæ sunt, quæ nisi narrentur, rescriptum redditur subreptitium, nec attenditur an Princeps eadem facilitate concessisset, Menoch. d. casu 201. num. 28. Mascard. de probat. concl. 846. n. 8. Sanch. d. disp. 21. n. 16.

10 *Qui per simplicitatem, vel ignorantiam.* Notatur ad hoc quod subreptio non dolosa siue in tacendo, siue in exprimendo falsum non vitiat rescriptum, si alias Papa esset concessurus, Nicol. Garc. de benefic. p. 6. cap. 2. num. 102. ubi cum Gloss. verbo, taceatur, in cap. si motu proprio de præbend. in 6. & Ioan. Andr. hic, & Bero. ac Dec. num. 18. intelligit in rescriptis ad lites, secus resoluens in gratiosis, in quibus subreptio licet per ignorantiam, aut simplicitatem vitiat, Aym. conf. 68. num. 12. vol. 1. Vnde notatur etiam text. in præfati ad hoc quod ignorantibus & simplicibus parcendum est, ut per Palat. in alleg. barefis. §. 4. col. 4. Et qui ignoranter, rusticitate, aut simplicitate ductus deliquit, minus peccat, ex Tiraquel. *de pœnis temper. causa 11. num. 2.*

11 *Nullatenus.* De hac dictione dictum est supra in cap. eam te 7. hoc tit. & in tract. de dis. vsufrequent. dist. 226.

12 *Tacita vel expressa.* Notatur ad hoc quod taciturnitas non vitiat rescriptum in eo quod si fuisset expressum, fuisset aequè concessum ex Palat. in repet. cop. per vestras, notab. 4. num. 27. de donation. inter virum, nam rescriptum, in quo supprimuntur, quæ iudicis animum ad dandum, vel denegandum mouere possunt, est subreptitium, ut per Xuar. alleg. 13. num. 1. Sic etiam rescriptum redditur nullum quotiescumque impetrans tacet ea, quæ si exprimerentur, animum Pont. inclinare possent ad gratiam denegandam, seu concedendam cum aliquo moderamine, ut per Curt. Iun. conf. 27. in fin. Crau. conf. 296. col. 4. Cou. l. 1. var.

var. c. 20. n. 5. *vers. verum ut his*, Mandos. in reg. 32. Cancell. q. 8. n. 10. & q. 11. n. 4. Menoch. de arbit. casu 201. n. 27. Gut. canon. lib. 2. c. 1. §. n. 29. Rebelle. de oblig. iustit. p. 1. d. 3. q. 5. n. 25. Rot. decis. 65. n. 1. p. 1. diuers. & dec. 26. lib. 2. & decis. 148. lib. 5. diuers. & ideo gratia probatur subreptitia, quoties illa expressa in precibus non sunt, quae si fuisset expressa, aut Princeps contenta in illis non concessisset, vel saltem egrè illa condonasset, Mascard. de probat. concl. 846.

13 Non est aliquatenus &c.] Notatur ad hoc quod non valet rescriptum per quod quis impetravit iudicem lite pendente, non facta mentione de illa, Bou. r. sing. 8. n. 6. quia rescriptum aut concessio impetrata à Principe lite pendente non facta de ea mentione est nulla, Rebuff. tom. 1. ad leges Galliae. tr. de reuocat. n. 87. pag. 269. Perez tit. 3. lib. 3. Ordin. pag. mibi 449. & 701. Azueo. l. 1. n. 5. tit. 5. lib. 4. nona recop. Flamin. de resign. l. 2. quast. 3. num. 60. cum seq. Lancel. de attentatis, p. 2. c. 4. n. 630. cum seq. Cened. ad Decret. collect. §. 3. num. 1. vbi n. 2. disputat an quando concessio Principis facta est motu proprio, aliquid operetur etsi de lite pendente nulla in ea fiat mentio, & n. 3. idem querit quando additur clausula

14 ex certa scientia, Ampliè, ut etiam de statu causae sit facienda mentio, Menoch. de arbit. casu 202. n. 6. Lancel. d. c. 4. tit. 7. n. 649. Steph. Grat. discept. forens. c. 100. n. 37. Flamin. de resignat. l. 2. q. 3. num. 64. Mar. Ant. var. resol. l. 1. res. 104. num. 29. vbi num. 21. cum Gomez. Parif. Gabr. Lancel. & aliis resoluit clausulas, cuius litis, &c. statum & merita, &c. pro expressis, &c. hoc vitium tollere. Vnde de subreptitia dicitur venia à Principe impetrata, non facta mentione de iterato crimine, Tiraq. de praesent. temp. causa 10. n. 4. Padil. in l. transigere, n. 63. c. de transact. Scabast. Medices de reg. iur. reg. 3. n. 54. Farin. in praxi crim. p. 1. q. 6. n. 4. Henric. in summ. l. 1. c. 30. §. 1. Nic. Garc. de benef. p. 8. c. 1. n. 38. Cened. ad Decret. collect. §. 3. num. 4.

16 Limita tamen principalem resolutionem, quando lis esset nulla, quia tunc de ea impetrans non tenetur facere mentionem, siue sit nulla ipso iure, siue veniat annullanda ope exceptionis, Menoch. d. casu 202. num. 82. Lancel. d. c. 4. n. 651. Mascard. de probat. concl. 946. à n. 20. Cened. d. Collect. §. 3. n. 4. & n. 5. Menoch. vbi supra n. 14. limitat etiam quando lis esset deserta.

17 De precum qualitate cognoscat.] Notatur ad hoc quod index per literas datus apud quem contra illas opponitur exceptio subreptionis, potest de ea & precum veritate, ac subinde de validitate literarum, & viribus suae iurisdictionis vocatis partibus cognoscere, ut late prosequuntur Felin. d. n. 18. Dec. 12. Berol. lect. 1. à n. 19. & lect. 2. n. 25. & à n. 79. post alios hic, Iaf. & omnes in l. 2. ff. si quis in ius vocatus, Perez ad l. 1. vers. item, tit. 1. l. 5. Ordin. Et quod index cognoscit an sua sit iurisdictione quando est disceptatio iurisdictionis inter ipsas partes, secus si est inter ipsum iudicem & partem, tenet Corset sing. 149. n. 2. vide Erasim. à Cochier de iurisd. ordin. in exemptis p. 1. q. 12.

18 Nisi forsitan, &c.] Notatur ad hoc quod delegatus potest sententia super exceptionibus propositis pro impedienda executione Bullarum Apost. ut per Abb. in c. Pastoralis, §. quia verò, n. 3. infra de offic. deleg. Myning. cent. 4. obseru. 93. num. 3. Menoch. de arbit. l. 1. q. 38. n. 16. Rota in nou. decis. 35. num. 1. & decis. 202. num. 1. p. 1. quos refert Marius Antonin. variar. res. lib. 1. res. 39. num. 5.

19 In glos. Priori, ibi qui fraudem allegat, eam probare tenetur. Vnde dolus, vel calumnia praesumi non debet. D. Barbosa in l. cum, qui temerè, n. 26. ff. de indic. Et quia dolus regulariter non praesumitur, ideo allegantem oportet illum probare l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat. l. dolum, C. de dolo, Gram. dec. 60. n. 6. Marant. de comest. ult. vol. lib. 2. tit. 7. num. 1. Masc. de probat. concl. 542. Menoch.

Tom. I.

praesumpti lib. 5. praef. 1. n. 14. Honded. conf. 100. n. 32. vol. 2. Buccar. de differt. inter iudicia civilia, & crim. differt. 161. n. 7. & subreptio non praesumitur dolosa. Flam. de re- sign. l. 10. q. 2. n. 8. Surd. dec. 307. n. 17. Nec dolus praesumitur in obreptione rescripti, Tiraq. de praeser. §. 1. glos. vers. sed quod, pag. 87. Sanch. de marrim. lib. 8. disp. 21. n. 68. Et ideo excipiens de subreptione & obreptione exceptionem debet probare, Masc. de probat. concl. 1123. n. 11. cum seq. Alex. Roden. conf. 26. n. 26. vol. 1. Bapt. Leonel. d. tr. de subrept. rescript. q. 13. art. 1. & 2. quae quidem subreptionis exceptio non censetur sublara, licet per rescriptum Principis tollantur omnes exceptiones, Aym. conf. 68. n. 13. vol. 1. qui conf. 9. n. vlt. asserit subreptionis exceptionem dilatoriam esse, & opponi, ac probari debere ante litis contestationem.

In glos. Nullat nus, ibi, legitima. Notatur ad hoc quod corruit rescriptum, quando adest dolus, siue alias Pontifex esset concessurus literas, siue non, ut per Sanch. d. disp. 21. n. 73.

In glos. Literas Notatur ad hoc quod subreptio per ignorantiam commissa non excusat, ut per Aym. conf. 68. n. 11. vol. 1. Menoch. d. casu 202. n. 4. cum seq. & à n. 29. & conf. 11. n. 407.

In ead. glos. ibi, mouere possunt. Notatur ad hoc quod illa exprimenda sunt, quae Principis animum ad concedendum facilius mouere possunt, ut per Menoch. de arbit. casu 201. n. 24. & conf. 316. n. 2. & 4. & conf. 1. n. 401. & conf. 191. n. 55. Valac. consule. 130. n. 90. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 50. tr. 3. n. 168. vers. quae autem.

In ead. glos. ibi, non valent literae si quis taceat sententiam latam. Limita si sententia erat nulla, quia de illa non tenetur quis facere mentionem, ut per Felin. n. 15. & Dec. n. 36. vers. 1. in praesenti, Cassan. conf. 7. n. 68. Afflict. decis. 366. ex n. 9. Ant. Gabr. commun. tit. de iudic. concl. 4. n. 32. & 33. Menoch. de arbit. casu 202. num. 52. Rot. dec. 807. n. 7. p. 1. diu. & in Mindonien. Canonicaus 26. Nouembr. 1616. coram Bon mem. Burato inter eius impressas dec. 209. n. 3. refero plures alios de appellatiua verborum viri, quae iur. signif. verbo sententia.

In glos. Nisi forsitan, in fin. Notatur ad hoc quod quando certum est, & notorium citantem nullam habere iurisdictionem in citato, tunc etsi non compareat, non potest citans contra eum procedere tanquam contra contumacem, ut per D. Barbosa in l. si quis ex aliena, n. 1. ff. de iudic.

In glos. Fulta fuerit Notatur ad hoc quod quando opponitur aliquid, quod contradicit iurisdictionem iudicis, potest ipse cognoscere utrum sua sit iurisdictione, ut per Abb. in c. si Clericus, num. 8. & 9. infra de foro compet. & addit ad eundem in c. nouit, n. 21. de iudic. Rota dec. 6. n. 3. de except. & decis. 24. de appellat. Ioan. Andr. ad Corset sing. 149. vers. iurisdictione. Idem Ioan. Andr. in d. c. si Clericus, & ibi Marian. Socin. n. 11. vers. prima opinio, & n. 13. D. Barbosa in d. l. si quis ex aliena, n. 111. Bellet. disquisit. clerical. part. 1. tit. de fauore clericorum reali, §. 5. num. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 Abbas in causa Monasterii conuenitur per rescriptum in quo nulla fit mentio de Conuentu, nec propter hoc appellari potest nisi Abbatibus, & Conuentus bona essent distincta omnino.
- 2 Abbas super causis, quae ad eundem simul, & Conuentum spectant, conueniri potest per rescriptum in quo Abbatibus tantum, & non Conuentus mentio habetur.
- 3 Praelatus solus absque suo Conuentu, vel Capitulo agere & conueniri potest super bonis ad Ecclesiam, vel Conuentum spectantibus.

E

4. Refert

* Rescripta non extenduntur ad res, vel ad personas in eisdem non comprehensas.

In gloss. Omnino, ibi, quia rescripta non extenduntur ad res, vel ad personas in eis non comprehensas. Vide Alphonsi gloss. antiq. ad reg. 26. Cancell. num. 12. & ibi addit. Ioan. à Cochier. n. 36. pag. 268.

CAP. Edoceri. XXI.

SUMMARIVM.

Abbas tenetur respondere in causa Monasterij vbi negotia Abbatis, & Conuentus non sunt separata, etiam si in rescriptis non fiat mentio de Conuentu, & si in literis dicitur, remota appellatione, Abbas non potest appellare ne molestetur, nisi subit alia causa. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Barbar. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Anch. Innoc. Panor. Bald. Felin. Dec. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Compot. Viuian. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 41. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 16. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Ang. collect. 3. Decret. lib. 2. tit. 2. c. 11.

Cum ex officio suo, &c. Notatur ad hoc quod Abbas super causis, quæ ad eundem, & Conuentum insimul spectant, conueniri potest per rescriptum in quo Abbatis tantum, & nulla Conuentus mentio habetur, vt notant gloss. per. & communis in c. 1. de procurat. omnes in e. causam que il. de iudic. Lap. alleg. 49. Rot. decif. 466. alias 3. de confessis in nouis, & alibi, vt per Felin. hic n. 2. in princ. Beroi. n. 10. in cap. nulli, de rebus Ecclesie, Capel. Tholos. decif. 79. Nau. in e. nullam, notab. 5. vers. secundò queritur 18. quest. 2. Soar. de Pace in pract. som. 1. annot. 4. num. 24 me citato in hoc loco. Hieron. Roder. in compend. quest. Regul. resol. 1. n. 27. & multi alij, generaliter colligentes solum Prælaturam absque suo Conuentu, vel Capitulo agere & conueniri posse super bonis ad Ecclesiam, vel Conuentum spectantibus, quicquid tamen in hoc innouat gloss. hic verbo, debeant, & verbo legaliter, in c. 1. de procurat. verissima est receptaque sententia, quod si bona inter Prælaturam, & Conuentum omnino communia sint, vel sunt quoad rem separata, quia alia deputata sunt pro mensa Conuentus, alia pro mensa Prælati, sed quoad administrationem sunt vni a, quia omnia administrat Prælatus, & in his indistincte consensu Capituli non requisito agere poterit Prælatus, praterquam in arduis negotiis, in quibus vtriusque consensus exigitur, ita tenent omnes Canonistæ in præsentia, & præcipue Innoc. n. 4. Io. Andr. n. 17. Anchar. col. ult. Bald. n. 4. & 10. Panor. n. 6. Anan. n. 1. Felin. n. 2. Lap. alleg. 48. Specul. Host. Bellam. Dec. Franc. & alij, quos citat Rendina in promptuario receptorum sent. com. 1. tit. 8. n. 21. In delegationibus, mandatis, atque rescriptis duo considerat Ant. de Fortes Canon. test. lib. 1. c. 1. vnam, quæ comprehensua dicitur, alteram, quæ extensua appellatur. Comprehensua ex intensua verborum significatione operatur quod rescriptum ad vnam personam conceptum extendatur ad aliam, quæ neque expressa, neque nominata erat. Extensua verò quia caret illa intensua verborum significatione, strictè facit rescripta interpretari, vt tantum obtineant in personis expressis, & rescriptis in mandato atque delegatione Apost. hoc verò & rationabile est, & iure probatur pluribus in locis, nam ad primum membrum referuntur c. eam te 7. hoc tit. cap. quia v. 11. de iudic. c. vlt. de verb. signif. nam in d. c. eam te, mandatum de providendo directum Episcopo impletur à Canonico nouiter episcopato, & in d. c. quia v. per rescriptum impetratum contra antecessorem qui fuerat violentus beneficii occupator, conuenitur successor eodem vicio laborans, & in d. c. vlt. priuilegium de providendo beneficia comprehendit maiora & minora. Secundum verò membrum probatur in c. ad hac 10. & in c. pastoralis 14. §. fin. & in c. Seder 15. & in cap. cum dilecta 22. hoc tit.

- 1 Processus factus per literas subreptitias irritatur, factus contra formam rescripti, irritus numiatur.
- 2 Processus factus contra formam rescripti etiam in minimo irritatur.
- 3 Rescripti, seu mandati forma debet præcisè, & punctualiter, non autem per equipollens adimpleri.
- 4 Mandati fines sunt diligenter obseruandi.
- 5 Commissionis sue formam debet quis seruare.
- 6 Rescriptum cum sit stricti iuris, ad expressa tantum restringitur.
- 7 Monachus licet non possit agere in iudicio sine licentia Abbatis, si tamen delegat extra Monasterium, de eius voluntate poterit agere, & conueniri eo absente.
- 8 Actus corruit non seruata forma.
- 9 Verbum futuri temporis, ubi apponitur in dispositione, quæ inducit formam, illius omisso reddit actum nullum.

CAP. Cum dilecta. XXII.

Iterum subreptitiæ, & processus exinde factus irritantur. Item quicquid contra formam rescripti tatur vt processus, decernitur inane. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Barbar. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Imola. Anan. Host. Innoc. Panor. Bald. Felin. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Compot. Viuian. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 41. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 17. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Ang. collect. 3. Decretal. lib. 2. tit. 2. c. 11.

In Summar. ext. ibi, contra formam, &c. Notatur ad hoc quod processus factus contra formam rescripti etiam in minimo irritatur, ex Tiraq. de retractu lig. §. 1. gloss. 21. n. 11. Caputaq. rec. 143. n. 5. p. 3. Rota dec. 345. n. 1. apud Farin. p. 2. recent. vbi n. 2. quod rescripti forma debet præcisè & punctualiter, non autem per equipollens adimpleri, & quod formæ obseruatio non cessat cessante ratione ob quam forma fuit inducta.

Ipsi formam mandati, &c. Notatur ad hoc quod forma rescripti, seu mandati ad vnguem seruari debet, ita vt omnia in contrariu nulla sint ipso iure, ultra Doct. hic, & la. issimè Felin. qui multipliciter declarat à n. 6. & Doct. per text. in cap. venerabili 37. vers. quorum de offic. deleg. & in l. cum his §. Prator. per text. ibi, ff. de transact. vide Marc. Ant. in princ. Instit. de testam. à n. 34. Brun. in tract. de forma & solemnitate, Cou. in cap. Alma, p. 1. §. 1. n. vlt. & post Tiraq. Garc. reg. 212. Mench. success. creat. §. 4. à princ. Rebuff. in concord. tit. formis mandati, in rubr. & in l. mulieri, §. res, ff. de verb. signif. nam mandati fines sunt diligenter obseruandi, vt per Tiraq. in l. si vnguem, verbo, liberis, n. 50. de renouandis donat. Menoch. consil. 134. n. 3. Ioseph. Ludou. Petrus. decif. 37. n. 1. & decif. 117. n. 12. cum seqq. Camil. Borel. in sum. omnium decisionum tit. 66. n. 437. Aoyf. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. decif. 309. n. 1 in 1. edit. & resol. 67 in 1. edit.

Contra nostri formam rescripti. Notatur ad hoc quod debet quis seruare formam lue commissionis, vt per Caputaq. decif. 142. num. 2. part. 1. & decif. 250. num. 4. p. 2. Rota decif. 39. num. 1. apud Farin. part. 1. in recent. Strach. de mercat. tit. mandati, num. 8 in fine, & num. 9. Auiles ad cap. 1. Pratorum, verbo, mandando, num. 1. pag. mibi 27. Cum rescriptum vti stricti iuris ad expressa tantum restringitur

restringatur, Marc. Ant. & ab eo citati lib. 1. var. resol. 39. n. 11.

7 *Restitutio.*] Notatur ad hoc quod licet Monachus non possit agere in iudicio sine licentia Abbatis, si tamen degat extra Monasterium de voluntate Abbatis, poterit agere, & conueniri eo absente de tacito ipsius mandato, vt per D. Barbosa in l. si longius, §. si filius, n. 50. ff. de iudi.

8 *Et forma mandati nostri exacta.*] Notatur ad hoc quod non seruata forma corrumpit actus, concordant l. cum hi, §. si pretor, ff. transactio. l. non dubium, C. de legib. Felin. b. c. n. 6. circa med. Tiraq. in tract. de iudicio in rebus exiguis, vers. hoc tamen intellige, pag. mibi 51. Azueud. ad l. 18. num. 4. tit. 2. lib. 4. noua recop. Guttier. pract. lib. 3. g. 15. n. 5. cum seq. Rebuff. de pacificis possess. n. 155. Rendi- dina in promptuario receptarum sentent. tom. 1. tit. 100. n. 5. & 6. Valac. conf. 52. n. 26. & conf. 103. num. 3. & conf. 133. n. 4. & conf. 149. n. 6. & conf. 183. n. 2. Gama Lusit. dec. 45. n. 3. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 4. n. 147. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 3. lit. E. conclus. 415. Escobar de ratiocin. cap. 11. n. 19. Leon. in thesaur. fori Eccles. p. 2. cap. 4. n. 21. Marc. Anton. var. resol. lib. 1. resol. 11. n. 4. & resol. 92. n. 4. Cald. Pereira de empt. c. 3. n. 15. Farin. in praxi crimin. p. 4. conf. 76. n. 13. Rota Romana apud eund. decif. 671. n. 2. tom. 2. p. 1. Ego ipse in tract. Axiomatum iuris vsufreq. Axiom. 12. Nam forma dat esse rei. Iulianus 9. §. si quis rem, ff. ad exhib. l. quia heredi, l. Manius, de condit. & demonst. cum aliis citatis per Euerad. in topicis legalibus loco 53. Tiraq. de retract. lign. §. 2. gloss. 1. n. 11. & §. 36. gloss. 2. n. 28. & de tractu conuent. §. 4. gloss. 6. n. 31. Gomez. variar. tom. 1. cap. 2. n. 7. Escobar de tract. cap. 6. num. 39. & cap. 11. n. 18. & cap. 31. n. 16. Thom. de Thomaf. reg. 130. Ego ipse in tract. Axiomatum iuris vsufreq. Axiom. 100. num. 1.

9 *In gloss. Irritum ibi, & ideo dicit irritum.*] Notatur ad hoc quod vbi verbum futuri temporis apponeretur in dispositione, quæ inducit formam, siue solemnitate formalem; illius omisso reddit actum ipso iure nullum, vt per Tiraq. in l. si inquam, verbo, reuertatur, n. 48. & n. 67. C. de renouandis donat.

S V M M A R I V M.

- 1 Rescriptum secundum valere, licet de primo non faciat mentionem, quo vti noluit impetrans infra annum.
- 2 Malitiis hominum non est indulgendum.
- 3 Rescripta iustitiæ sunt annalia, secus in rescriptis gratiæ, & n. 4.
- 5 Protestatio non requiritur cum aduersarius non reperiatur.
- 6 Protestatio vbi prodesse non potuisset impunè omitti potest.

C A P. Plerumque. XXIII.

1 *L*iteras impetrans, & habens copiam iudicium, si ex malitia, vel negligentia infra annum eis non vtratur, secundæ literatæ ab aduersario impetratæ nulla facta mentione primarum valent. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabar. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Anania, Imola, Host. Anch. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Butr. Henric. Boich. Martin. Vranus, Compott. Viuian. in rationali primi libri Iuris Pontificij, pag. 41. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 17. remissimè Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decretal. lib. 1. tit. 2. cap. 15.

- 2 Non sit malitiis hominum indulgendum.] Vide Escobar Tom. I.

de ratiociniis, cap. 15. num. 3. Casl. Argel. de contradict. legitimo, q. 1. n. 90. Flamin. de confident. q. 15. n. 70. cum aliis per me citatis in tract. Axiom. iuris vsufreq. Axiom. 143. num. 2.

Infra annum.] Notatur ad hoc quod rescripta iure Canonico sunt annalia, vt per Menoch. de arbit. casu 204. & conf. 100. n. 33. cum seq. Rebuff. ad leges Gallie in proem. gloss. 5. n. 44. vbi asserit quod rescripta iustitiæ pereunt anno: fecit est in rescriptis gratiæ, quæ sunt perpetua, ex Perez l. 6. vers. auaro 36. tit. 12. lib. 3. Ordin. pag. 701. Vide tamen quæ dixi ad cap. ceterum 3. supr. hoc titul.

In gloss. Intra. Vide quæ de annali præscriptione tradit Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloss. 10. n. 6.

In gloss. Vel negligentia, ibi, publice protestatus.] Notatur ad hoc quod protestatio non requiritur cum aduersarius non reperitur, vt per Tiraquel. de retract. lig. §. 9. gloss. 3. n. 10. & 21. Vbi enim protestatio prodesse non potuisset, tunc impunè omitti potest. Fulgos. in l. si adeo ff. de emption. Socin. Iun. conf. 120. n. 11. & seqq. vol. 3. Cranet. conf. 179. num. 6. quos refert, & sequitur Bellet. disquisit. cleric. p. 1. tit. de exempt. clericorum a statutis sacularum, §. 9. n. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 Ordinario si aliquid mandatur à delegato, debet humiliter exequi; quid si alius delegatus per alias literas post executionem mandet contrarium.
- 2 Probatio euident sit per instrumenta.
- 3 Instrumentum est probatio probata.
- 4 Iudex debet esse prior ad absoluendum quam ad condeemandum.

C A P. Cum contingat. XXIV.

*O*rdinarius quando à delegato primas literas recipit, si ei non innoteat esse differentiam de iurisdictione inter partes contrarias habentes diuersas literas, exequi debet primum mandatum: si verò ei innoteat differentia, ab utroque delegato petat copiam literarum, & si ex tenore euidenter sine hæsitacione cognoscat, quod vltima litera reuocant primas, exequatur secundas, & contra secundas non exequantur si non reuocant primas: si res est dubia, non procedat donec dubietas sopiatur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Anch. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Compott. Viuian. in rationali primi libri Iuris Pontificij, pag. 43. Alagona in compendio Iuris Canonici, pag. 17. refertur ab Anton. August. collect. 4. Decretal. lib. 1. tit. 2. cap. 1. Et super hunc text. repetitionem edidit Doctor Nauarrus.

Euidenter.] Notatur ad hoc quod per instrumenta sit euident probatio, vt per Tiraquel. de retractu lign. §. 2. gloss. 1. n. 11. nam instrumentum est probatio probata. Flamin. de resignat. tom. 2. lib. 1. q. 4. n. 42. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 64. n. 4. & 5. Aldouin. conf. 63. num. 1. & conf. 70. n. 13. Surd. conf. 144. n. 15. Gama Lusit. decif. 297. n. 1. Menoch. conf. 129. n. 1. & conf. 380. n. 4. Malfcard. de probation. conclus. 906. & conclus. 1142. numero 3. & conclus. 1326. num. 7. Card. Mantica de tacitis & ambiguis conuent. tom. 2. lib. 13. titul. 17. num. 5. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 4. lit. I. concl. 237. Castil. quotidianarum quest. lib. 2. cap. 16. num. 4. Farinac. decif. 317. num. 2. in nouiss. Card. Pereira quest. forens. lib. 1. quest. 4. num. 3.

⁴ In gloss. Tunc literarum, ibi, Prior erit ad absoluen-
dum, quam ad condemnandum. Vide *Con. variar. lib. 1. c. 1. n. 2. vers. quarto*, *Mex. in tract. rassa panis. concl. 1. num. 17. 1. Card. Tusch. tom. 1. lit. A. concl. 4. n. 1. Anton. Monachi. Florent. decis. 36. n. 2.* Intellige, nisi agatur de periculo animæ ex absolutione. Ego ipse in tract. *Axiom. iuris ususfreq. Axiom. 1. n. 9.*

S V M M A R I V M.

- ¹ Rescripto quando plura narrantur diverfos effectus operantia, non sufficit impetranti alterum solum probare, ad utrum effectum consequendum.
- ² Sequestratio ob contumaciam rei non comparentis fieri potest.
- ³ Beneficium contendens ad se pertinere, necessario docere debet de iure suo, nec satis est si probet reum in illo ius non habere.
- ⁴ Intellige ubi agens petit beneficium tanquam suum, vel sibi debitum, & ita fundatur in iure suo, &c.
- ⁵ Falsitatem committens licet perdat causam, non tamen per hoc adversarius obtinet, nisi suam intentionem plenè probet.
- ⁶ Falsitatem committens in causa cadit ab ea per sententiam.
- ⁷ Falsificans literas, quæ aliàs erant nullæ, incidit in penam falsi & puniri debet.

CAP. Olim. XXV.

Innoc. III.

¹ Plura quando in literis narrantur, quæ diverfos effectus respiciunt, & ponitur. Si ita est, non sufficit impetranti probare aliquid horum esse verum, sed omnia, ad hoc ut effectum habeant literæ. Colligunt ex *Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Barbar. Bellam. Io. Andr. Imola, Anania, Host. Anch. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Butr. Henric. Martin. Vran. Compstet. Vinian. in rationali primi libri iuris. Pontif. pag. 43. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 17. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 4. Decret. lib. 1. tit. 2. c. 1. & super hunc text. repetitionem edidit D. Nanarr.*

² *Sequestrari.*] Ergo ob contumaciam rei non comparentis potest fieri sequestratio, ut notant Doctores, & gloss. *hic*, idem probat c. 2. de dolo, ubi latet Abb. à n. 1. Imol. & alij, gloss. *ult. in fine*, in cap. ult. de sequestr. possess. Curt. in sequestris, n. 1. limit. 5. Corral. lib. 3. Miscel. c. 2. n. 18. vers. 8. Rebuff. ad leges Gallie, tom. 3. tit. de contumacia, art. 13. gloss. 1. n. 11.

³ *Non tamen propter hoc, &c.*] Ergo ut obtineat actor contendens beneficium ad se pertinere, necessario docere debet de iure suo, nec satis est si probet reum in illo ius non habere, ut ex hoc text. ultra Doctores *hic*, notant gloss. *ult. in c. 1. de eo. qui mittitur*, lib. 6. ubi Doctores, gloss. *pen. in cap. 1. ut lite pendente*, eod. lib. & in cap. ult. verbo, *debebit de iure iur. eod. lib.* tradunt post alios Felin. *hic* num. 10. Boër. decis. 19. n. 2. Rebuff. in praxi super reg. de non tollendo gloss. 7. à n. 2. Bernard. reg. 600. Itaque ad effectum ut beneficium adiudicetur actori, non sufficit si is ostendat reum in eo ius non habere, imo nec confessio eiusdem rei contentis beneficium non ad se, quin potius ad actorem pertinere, quia adhuc ex tali confessione non resultat titulus, & canonica illa institutio, quam confessus, & confessio præstare nequit, Rot. decis. 17. de restit. spol. aliàs 408. in novis, Abb. & alij, ut per Felin. d. n. 10. & in causam, quæ lib. 1. n. 20. de restit. Rebuff. d. loco, n. 4. & de pacificis possess. n. 160.

Boër. d. loco, Mandos. in reg. 18. Cancell. 9. 7. num. 5. ubi expendit doctrinam Bart. in l. si forte. num. 4. vers. ultimo *hæc lex, ff. de castrensi peculio*, recepta ibi & alibi, ut per eund. Mandos. secundum quam non prodest illa confessio, quæ emanat super his in quibus confessis disponere non potest. Vnde licet confessio in beneficiabilibus sufficere possit contra confidentem, ut is excludatur, cap. per inquisitionem 26. ubi gloss. verbo *recognovit*, de elect. cap. 2. ubi gloss. de confessis, sicut etiam sufficit, & attenditur ad coadiuvandum titulum, & intentionem agentis, gloss. verbo *si non appareat*, in c. si duobus, hoc tit. in 6. quam Doctores sic intelligunt, ut per additionem marg. ibi, & Rebuff. n. 4. non tamen sufficit ut beneficium adiudicetur actori, qui de iure suo non docuit, ut nec sufficit alia probatio concludens reum ius non habere, ut *hic*.

⁴ Intellige & limita text. & prædicta procedere, ubi agens petit beneficium tanquam suum, vel sibi debitum, & ita fundatur in iure suo, ut in hoc text. secus vero si perat tanquam non pertinens ad adversarium, & ita non fundatur in iure suo, sed in non iure, seu defectu iuris adversarii, veluti quia agens impetravit beneficium sibi conferri ex eo quod alter nusquam in eo titulum, vel ius habuit, vel si quod habuit, iam amisit, vel amittere debet, siue quia ante legitimam ætatem, absque tonsura clericali, excommunicatus, illegitimus, seu aliàs inhabilis beneficium obtinuit, vel quod habebat perdidit ipso iure per adeptionem alterius incompatibilis, idem si obtinuit beneficium sibi conferri ubi alter, vel neuter ex duobus ius in eodem habuerit, ut frequenter concedi solet per gratiam, vel per clausulam, *si neuter*, in his enim, & similibus casibus satis erit impetranti, seu agenti probare non ius, seu defectum iuris alterius, quamvis alter de suo iure non doceat, quia in illo, & non in hoc fundatur impetratio, & petitio, & stante illo iuris defectu mediante gratia, quam impetrans obtinuit, eo ipso sequitur & ostenditur ius eiusdem impetrantis, intendunt Rota decis. 1. de sequest. aliàs 27. in novis, & ultim. de except. aliàs 828. in antiq. post alios Felin. d. num. 10. vers. limita, Rebuff. d. gloss. 7. à num. 7.

⁵ *Nisi super aliis, &c.*] Notatur ad hoc quod licet falsitatem committens perdat causam, non tamen per hoc adversarius obtinet, nisi suam intentionem plenè probet, ex *Surd. decis. 8. n. 3.*

⁶ *Quia licet vitium falsitatis, &c.*] Notatur ad hoc quod falsitatem committens in causa cadit ab ea per sententiam, ut per Boër. decis. 29.

⁷ Et quod falsificans literas, quæ aliàs erant nullæ vel iustitiæ, incidit in penam falsi, & puniri debet, ut per Hyppol. conf. 70 num. 18. *Surd. decis. 102. n. 23. Gonzal. ad reg. d. Cancell. gloss. 57. n. 45.*

S V M M A R I V M.

- ¹ Rescriptum non valet super restitutione beneficii impetranti quod de causa excommunicationis impetrantis non facit mentionem.
- ² Visitator potest criminosos amovere, & privare Ecclesiis pro gravitate criminum.
- ³ Index postquam diffinitione pronuntiavit, auditur in causa appellationis nullitatis, seu retractionis sententia, ita ut assistere, & se pro illius defensione opponere possit.
- ⁴ Excommunicatus non potest rescriptum impetrare.
- ⁵ Intelligo procedere in omni rescripto tam iustitiæ, quam gratiæ.
- ⁶ Rescriptum non vitatur solum taciturnitate facti, sed etiam silentio alicuius qualitatis.

7 *Spoliatus repellitur à restitutione per exceptionem excommunicationis, quæ obstat agenti de spolio.*

CAP. Dilectus. XXVI.

Rescriptum impetratum super restitutione beneficii, in quo non fit mentio de causa excommunicationis, non valet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Anch. Innoc. Panor. Bald. Felin. Dec. Burr. Henric. Boich. Martin. Vran. Didac. Sahagun. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontif. pag. 45. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 18. remissive. Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. refertur. ab Ant. Aug. collect. 4. Decretal. lib. 1. tit. 2. c. 3.*

Visitationis officio, &c. Ergo visitator potest criminosos amonere, & priuare Ecclesiis pro gravitate criminum, vt notant Abb. n. 5. & alij, vt per Felin. n. 2. hic, idem Abb. n. ult. in c. singulis, vbi Doctores, de statu. Monach. tradunt Greg. in l. 20. glof. 2. in fin. tit. 7. p. 1. & post alios Altamir. de visit. verbo. visitator. à n. 13. Parif. conf. 22. n. 27. cum seq. lib. 4. idem colliges ex c. cum 1. & A. 22. in princ. de re iudic. vbi notat Abb. n. 2. & 3.

Quod cum ipse, &c. Collige ex text. iudicem postquam diffinituè pronunciauit, & iudicandi officio fructus est, andiri in causa appellationis, nullitatis, seu retractationis sententiae, ita vt assistere, & se pro illius defensione opponere possit, prout fecit Abbas de quo hic, qui per sententiam Clericos, de quibus in text. ab Ecclesiis amouerat, & se contra illos, & contra literas ab eisdem super restitutione impetratas opposuit, & rem detulit ad Summum Pont. & ita notant Doctores communiter, vt per Abb. n. 5. vbi addit. 1. & 2. & relatos à Felin. n. 3. hic, addit ad Capell. dec. 278. post alios Hypopol. in l. de vnoquoque. n. 35. ff. de re iudic. & latè Gabr. lib. commun. sit. de citat. concl. 1. an. 82.

Excommunicationis qua tenentur, &c. Ex hoc text. vulgò notant Doctores excommunicatum maiori excommunicatione non posse impetrare rescriptum aliquod, ita vt non valeat impetratio in qua excommunicationis mentio habita non est, vt per glof. 2. & omnes hic, glof. 1. in c. prudentiam. §. 6. de offic. deleg. glof. 2. in c. post cessionem, de probat. c. 1. vbi glof. 3. & communis; hoc tit. lib. 6. tradunt Felin. in c. ult. de except. Rebuff. rom. 2. ad leges Gallie in prefat. huius tit. n. 116. Menoch. de arbit. casu 201. n. 38. & post Felin. Con. & alios Bernard. & addit. reg. 130. Garc. reg. 177. Nam attento tempore huius text. excommunicatus non erat iure inhabilis, vel simpliciter prohibitus impetrare rescriptum, quin potius poterat sicut ceteri habiles, quamuis teneretur mentionem facere de excommunicatione, & causa illius, ne aliter ex capite subreptionis vitaretur rescriptum, quia verisimiliter Superior nullatenus, vel difficiliter concessisset, si de excommunicatione, & causa illius mentio facta foret, idque aperte ostendit text. hic, ibi, *litteras ipsas tanquam per veri suppressionem obtentas*, quibus verbis significatur rescriptum huiusmodi vitari tantum ex capite subreptionis. Verum attento nouiori iure in d. c. 1. hoc tit. lib. 6. absolute annullatur rescriptum impetratum ab excommunicato in ipsius odium, ne impetrationis beneficio potiatur, & per illum text. nouè excommunicatus maiori, qui simpliciter loquendo excommunicatus dicitur, inhabilis efficitur ad impetrandum rescriptum aliquod, ac subinde per illum text. omnino corruit impetratio non tanquam subrepticia, ex eo quod excommunicatus non fecerit mentionem excommunicationis, vt habetur in hoc text.

Intellige & ampia conclusionem huius text. & d.

cap. 1. procedere in omni rescripto tam iustitia, quam gratia, siue secundum, siue præter, siue contra ius commune concedatur, quia in omnibus locum habent generalia verba dist. c. 1. & odium excommunicati, quod multò magis viget in rescriptis gratia in quibus plus tribuitur impetranti, & maior ambitio vertitur, c. quamvis 4. de prebend. in 6. traditis per Menoch. d. casu 201. à n. 5. & obseruant plures per Con. in c. Alma Mater p. 1. §. 7. n. 3. Cassad. decis. 1. de prebend. Hodie verò in rescriptis gratia, quæ præter, vel contra ius commune à Romano Pont. conceduntur ex stylo Curie solet apponi clausula, *Téque absoluentes, &c.* per quam excommunicati absoluntur à quavis excommunicatione, & absoluti censentur ad effectum impetrationis, & vt rescriptum valeat, vt frequenter videmus, & post alios tradit Con. d. n. 3. in fin. Nam in c. ita quorundam, not. 11. à n. 14. de iuda. Boër. dec. 290. Rebuff. in concord. tit. forma mandati, verbo, & quavis occasione, & verbo innodatus, & in pract. tit. declaratio noua provisionis, verbo Téque absoluentes.

In gloss. causa 1. Notatur ad hoc quod rescriptum non vitatur solum tacurnitate facti, sed etiam silentio alicuius qualitatatis, vt per Felin. hic, n. 10. Card. conf. 141. col. 5. Vbert. de Bonacurs. tit. de exceptionib. contra rescripta, §. inuisibilis à verò doctrine, in verbo tacendi fraude, quos refert, & sequitur Erasmi à Cochier. de iurisd. ordinarij in exemptis, p. 2. q. 1. m. 2.

In gloss. Excommunicationis 2. ibi, quod spoliatio non sit privilegiata. Ex hac gloss. passim colligunt Doctores spoliatum repelli à restitutione per exceptionem excommunicationis, quæ obstat agenti de spolio, vide Menoch. remed. 1. recuper. 1. à n. 350. Gabr. lib. commun. tit. de restit. spoliat. concl. 1. à n. 54. declarando, & limitando vt per eosdem.

SUMMARIUM.

1. Episcopus per literas instituit non tenetur providere habenti perpetuam Vicariam, vel sufficiens parvimum, nec valent littere gratia ad beneficium obtinendum, in quibus impetrans tacuit perpetuam Vicarium.
2. Episcopus non tenetur de Ecclesiastico beneficio Clerico providere, quem ordinavit absque parvimonio, si habeat Vicarium perpetuam in Ecclesia.
3. Vicaria perpetua, quæ datur in titulum, est verum beneficium Ecclesiasticum.
4. Causa impulsiva cessando, vitiat rescripta ad beneficia.
5. Spiritus si sit incestuosus, vel adulterinus, tenetur in dispensatione hoc exprimere.
6. Vicarius Episcopi non dicitur Vicarius perpetuus.
7. Beneficium sufficit quod dicatur remissive.
8. Impetratio vt saluetur à subreptione, seu obreptione omnes qualitates sunt exprimenda, quibus moueri posset Princeps ad non concedendum.
9. Beneficij nomine quæ contineantur, remissive.

CAP. Postulasti. XXVII.

Episcopus ordinans aliquem habenté Vicariam perpetuam sufficientem, non tenetur illi providere, quia habet beneficium. Item Papa de leui non scribit pro habente beneficium, vt ei aliud detur facta mentione de primo. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anan. Host. Anch. Inno. Panor. Bald. Felin. Dec. Burr. Henric. Boich. Martin. Vran. Compstet. Viuian. in *rationali libri primi iuris Pontif. pag. 45. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 18. remissive. Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 4. Decretal. lib. 1. tit. 2. c. 4.*

E

Probat

- 2 Probat hic text. Episcopum non teneri de Ecclesiastico beneficio Clerico providere quem ordinavit absque patrimonio, si habeat Vicariam perpetuam in Ecclesia, vt per Abb. Felin. Dec. & ceteros omnes in presenti, Sbroz. de offic. Vicarij, lib. 1. q. 56. n. 5.
- 3 Nisi de Vicaria fecerit mentionem.] Notatur ad hoc quoddam Vicaria perpetua, quae datur in titulum, est verum beneficium Ecclesiasticum, vt per Rebuff. in tract. nominat. q. 9. n. 26. faciunt quae ego ipse de offic. & potest. Episcopi part. 3. alleg. 57. n. 146. & 147. Non verò Vicaria temporalis, ad nutum, scilicet amovibilis, quae vt talis non comprehenditur sub dispositione Concilij Trid. sess. 15. de reform. c. 15. prout testantur Armendar. Nicol. Garcia, & Stephan. Garcia. citati per me d. p. 3. alleg. 65. n. 5.
- 4 Notatur etiam ad hoc quoddam cessatio causae impulsivae vitiae rescripta ad beneficia, Tiraq. in tract. cessante causa, limit. 1. n. 11. & seq. Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 21. n. 10. Sic etiam quando causa habetur pro finali in dispensatione, si deficiat est obreptitia, & nulla ipso facto, Gironda de privilegijs, seu exceptionum explicat. n. 1160. Vnde spiritus si sit incestuosus, adulterinus vel ex sacrilegio natus, tenetur hos defectus Pontifici exprimere, & non sufficit quoddam generaliter fateatur se illegitimum, vel spurium, alia irrita erit dispensatio, vt per Cou. de sponsalib. part. 1. c. 8. §. 9. a. n. 1. Gironda d. tract. n. 641. & faciunt quae Costa in §. & quid si tantum p. 2. num. 146.
- 6 Perpetuo Vicario.] Non habet locum in Vicario Episcopi, quia non dicitur Vicarius perpetuus, Sbroz. d. q. 56. a. n. 6.
- 7 Beneficij sufficientis subsidium.] Quod beneficium dicatur sufficiens, dixi ad c. cum adeo 17. in glof. verbo. sufficientem, supra hoc tit. & remissive tradit Illustriss. D. mens Roderic. à Cunha in comment. ad cap. 1. num. 5. dist. 70.
- 8 De levi.] Notatur ad hoc quoddam vt impetratio saluetur à subreptione, seu obreptione, omnes qualitates in ea sunt exprimendae, quibus moveri posset Princeps ad non concedendum, seu difficilius concedendum, vt per Grammat. decis. 59. n. 58. Nau. in c. si quando, except. 3. in princ. & except. 8. & 9. supra hoc tit. Cou. var. lib. 1. c. 20. n. 1. Gutier. Canon. lib. 1. c. 15. n. 12. Valasc. consult. 72. n. 8. quia quaelibet expressio falsa vitiat gratiam, quando esset talis, quae inducere, aut movere potuisset Principem ad citius, seu facilius concedendum, seu quae Principem faciliorem ad concedendum reddere potuit Flamin. de resign. lib. 10. q. 3. num. 46. Mandos. ad reg. 27. Cancel. q. 8. n. 16. post Cassad. Crescent. Caputaq. Seraph. & alios Nicol. Garc. de benefic. p. 6. c. 2. a. n. 197.
- 9 In glof. Beneficium ibi, nomine beneficij intelligitur.] &c. Vide Nicol. Garc. de beneficijs, p. 1. cap. 2. cum seqq. late ego ipse in tract. de appellatiua verborum virisque significat. appell. 32.
- 6 Dieta computatio in actione reali an fieri debeat à fine diocesis in qua res existit, an à fine diocesis in qua res habuit, ostenditur.
- 7 Episcopi vel ordinarij possunt citare quemcumque à quocumque loco intra suam diocesim, & ad suum, suorumque delegatorum iudicium trahere.
- 8 Vbi littera impetrantur de consensu partium, dietarum praescriptio non procedit.
- 9 De dietis qui plura scripserint referuntur.
- 10 Dieta quaelibet continet viginti millaria, seu sex leucas, vel ad summum septem.
- 11 Dieta computari debet à fine diocesis commensurando per viam usitatum.
- 12 De leucis & eorum commensuratione qui egerint, referuntur.
- 13 Legi prohibitive potest renuntiari.
- 14 Derogatio huius capituli in commissione, per quae verba sufficienter exprimat, ostenditur, & ratio redditur, cur in presenti exigatur.
- 15 Lites sunt potius restringenda, quam laxanda.
- 16 Littera ad lites non possunt absque mandato speciali impetrari.
- 17 Coniunctus pro coniuncto absque mandato ad agendum admittitur.
- 18 Coniunctus, quando pro coniuncto absque mandato admittitur coniunctorio nomine, non autem procuratorio debet intervenire cum cautione de rato.
- 19 Amicus pro amico absque mandato in iudicio admittitur si amicitia maxima sit.
- 20 Coniunctus non excommunicatus an possit esse in iudicio pro coniuncto excommunicato, remissive.
- 21 Verba in lege posita accipienda sunt iuxta communem usum loquendi.
- 22 Appellatio vulgaris pro lege habetur.
- 23 Dieta facta mentione de vulgari potius quam de legali intelligenda est.
- 24 Procurator specialis requiritur in transactione.
- 25 Procurator specialis requiritur ad petendam restitutionem in integrum, remissive.
- 26 Iurare quis non potest etiam iuramentum fidelitatis, aut calumnie sine speciali mandato.
- 27 Papa quando in litteris narrat renuntiationem beneficij per talem procuratorem fuisse factam, ex hoc probatur illum fuisse procuratorem.

CAP. Nonnulli. XXVII.

Nemo per litteras Apost. potest trahi ad iudicium extra suam diocesim ultra duas dietas, nisi de consensu partium impetrentur litterae, vel nisi expressam mentionem fecerint de hac constitutione. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Bellam. Barb. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anch. Innoc. Panor. Bald. Felin. Butr. Henric. Boich. Mancua, Martin. Vran. Compstet. Cened. collect. 123. Viuian. in rationali primis libri iuris Pontif. pag. 26. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 18. remissive, Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Aug. collect. 4. Decretal. lib. 1. tit. 2. cap. 5.

Ultra duas dietas.] Notatur ad hoc quoddam nulli licet impetrare rescriptum, quo aliquem ultra duas dietas ad iudicium trahat, vt per Escobar. de ration. comput. 12. num. 1. Sed correctus est text. hic in hac parte per statutum, §. cum verò, & §. cum autem, hoc tit. lib. 6. vbi subrogatur vna dieta sola loco duarum, de quibus hic advertunt Flamin. de confid. q. 7. n. 1007. Cened. ad Decretal. collect. 124. n. 1. Advertendum tamen text. hunc locum non habere in causis in Romana Curia commissis, Marchesan.

S V M M A R I V M.

- 1 Per litteras Apost. de hac constitutione mentionem non facientes, non potest quis trahi ultra duas dietas extra suam diocesim, nisi de consensu partium litterae fuerint impetratae.
- 2 Rescriptum impetrare nulli licet, quo aliquem ultra duas dietas ad iudicium trahat, & quid attento iure Sexti ostenditur.
- 3 Text. iste non habet locum in causis in Romana Curia commissis.
- 4 Dieta quid significet, remissive.
- 5 Intellige textus conclusionem, etiamsi locus ad quem res trahitur per modicum spatium distet ultra duas, vel vnam dietas.

Marchefan. *de commissionib.* p. 1. pag. 271. n. 219. in nouiss. *Rom. impress.* Licet autem ad hæc usque tempora per literas Apost. potissimum reus ad iudicium trahi ex quocunque loco, quantumvis per plures dietas distanti à domicilio, vel diocesi, tamen per text. in præfenti nouè sancitum est, vt constat ex verbis *statuimus*, ne per huiusmodi literas reus trahatur à fine suæ diocesis ultra duas dietas, vt notant omnes *hic*, idem probat text. in c. *sequenti*, & in c. *ex parte* 15. de foro comp. tradunt latè Felin. *hic* à n. 31. Mantua, & alij, Marant. *de ord. iudic.* p. 6. membr. 1. n. ult. Bona additio ad Curt. in *præf. tit. de impedimentis quæ contra rescripta*, num. 6. Rebuff. *de priuileg. schol. prim.* 161. nouissimè Hieron. Fernandez de Ottero *Romanarum lucubrat. disput. à princip.* & Galgancet. *de iure publico*, l. 1. tit. 27. num. 46. vbi dicit quod citatus ultra duas dietas non tenetur venire.

4 Omisita varia nominis dietæ significatione, de qua Verrut. Brisson. & alij verbo, *dietæ*, Cott. in memorab. eod. verbo Alciat. Rebuff. & nouiores in l. 3. ff. de verb. signif. Boër. *decis.* 2. o. n. 3. Ottero *d. disp.* 3. n. 1. & 2. intellige primò huius text. conclusionem quæ habet per literas Apost. reum trahi non posse à fine suæ diocesis ultra duas dietas, & hodie ultra vnam, iuxta dict. c. *statutum* (dietæ enim accipitur hic pro vnius diei itinere) habere locum etiam si locus ad quem reus trahitur per modicum spatium distet ultra duas, aut vnam dietam, iuxta hodiernum ius, à fine diocesis, gloss. vt in d. cap. *statutum*, §. cum autem, vbi Doctores, Mant. num. 5. *hic*, ex dict. *ultra*, quæ verificatur in quocunque spatio, licet exiguu, gloss. 1. c. cum causa, de empr. vbi Doctores communiter, vt per Tiraq. de iudicio in rebus exiguis, vers. 50.

6 Secundò intellige siue agatur actione personali, siue reali ratione rei, siquidem in neutra potest reus trahi ultra duas olim, & hodie ultra vnam dietam à fine suæ diocesis, quia in vtraque vigent & verba & ratio huius text. & d. c. *statutum*, §. cum vero Maxime tamen controuersum est vtrum in actione reali, vbi agitur super re in loco existente computatio dietæ fieri debeat à fine diocesis, in qua res eadem existit, an verò à fine diocesis in qua reus habitat & domicilium habet; nam gloss. verbo, *domicilium*, in c. *sequenti*, incip. *dilectus*, constituit in actione personali computationem fieri à fine diocesis in qua reus habitat, in reali verò à fine diocesis in qua existit res, quantumcunque reus alibi habitat, & domicilium habeat. Sed contrarium, imò non tantum in personali, verum etiam in reali actione computationem dietæ fieri à fine diocesis in qua reus habitat, domiciliumque habet, licet res alibi existat, probant gloss. verbo, *personalis*, in cap. *dispensanda*, hoc tit. lib. 6. Abb. num. 9. Imol. 12. Mar. Aret. & alij in d. c. *ex parte*, idem Abb. in c. *seg.* num. 4. Felin. in c. *seg.* num. 13. vbi idem Abb. num. 4. Rota dec. 34. sub hoc tit. in antiq. Rebuff. in concord. tit. de frivolis appellat. §. si quis vero, vers. secundo, Ottero *d. disp.* 33. à num. 7. vbi num. 10. & 11. respondet contrariis, & à num. 23. disputat quia ratione text. in præfenti, & d. cap. *statutum*, necessaria sit specialis derogatio.

7 Terriò intellige hunc text. & similes quibus certæ dietæ præfinitur, non habere locum in Episcopis vel Ordinariis, qui sicuti in quocunque loco suæ diocesis possunt causas ad Ecclesiasticum forum pertinentes per se ipsos, vel suos delegatos audire, c. cum Episcopus, de offic. Ordin. in 6. ita & quemcunque à quocunque loco intra illam citare, & ad suum & suorum delegatorum iudicium trahere, nec in his locum habet præfinitio dietarum, de qua *hic*, idque obseruant gloss. verbo, *legatorum*, vbi Abb. & alij in Clem.

1. hoc tit. Innoc. n. 4 & alij *hic*, idem Abb. n. 9. in d. cap. *ex parte*, Marant. d. p. 6. membr. 1. n. 131.

Quartò intellige hunc text. & præfinitionem dietarum non procedere vbi literæ imperantur de consensu vtriusque partis, tradunt Innoc. n. 1. Abb. 4. Mant. à n. 6. post alios in præfenti, Capr. lib. communium, vers. *rescriptum consensu partium*. Et quod expressus consensus post imperationem literarum sufficiat, probant in effectu Imola, Domin. Franch. in d. c. *statutum*, §. cum verò, Paris. num. 19. vbi Dec. 5. in c. olim, de except. Rot. *decis.* 30. hoc tit. in nouis. & 31. eod. tit. in antiq. secundum quos valet processus habitus contra reum expressè consentientem, qui per literas Apost. trahitur ultra præfinitum spatium, quicquid dicant Card. conf. 73. in princ. Felin. d. c. olim, num. 2. & *hic* n. 30. & addit ad Abb. *hic* num. 4. An autem sufficiat consensus tacitus, vide quæ tradunt Tiraquel. *de iure mariti*, gloss. 7. n. 69. D. Barbosa in l. 1. §. ult. n. 30. ff. solut. matrim.

De dietis plura scripserunt Cenall. *commun. contra communes*, to. 4. q. 897. à n. 732. Card. Tusch. *præf. concl.* tom. 1. lit. D. *concl.* 405. cum seq. Qualibet autem dieta continet viginti milliaria, seu sex leucas, c. ex parte. B. ibi, *ultra duodecim leucas*, de foro comp. Parlad. lib. 1. rerum quotid. cap. 19. num. 9. vel ad summum septem, Mandos. ad reg. 30. Cancell. q. 2. num. 1. Henric. in sum. lib. 9. cap. 27. §. 6. in com. lit. E. & lib. 13. cap. 51. §. 5. Fr. Ludou. Miranda in manuali *Prelatorum*, tom. 1. q. 10. art. 6. *concl.* 3. & debet computari dieta à fine diocesis, Menoch. *de arbitr. casu* 106. num. 5. Escob. *d. comput.* 11. num. 12. alios refert Cened. *d. collect.* 123. num. 2. commensurando per viam visitatam & frequentiore iuxta resoluta per Parlad. vbi proxime, & Mascardus de probation. *concl.* 1056. Cabed. *part. 1. decis.* 13. num. 4. De leucis, & earum commensuratione vide plura per Cou lib. 2. var. cap. 20. n. 5. Gregor. l. 3. tit. 16. & l. 25. tit. 26. part. 2. Ambros. de Morales tom. 2. *chronica Hispania* sub tit. de antiquitatibus Hispania, in fin. pag. 33. Parlad. d. c. 19. Bobadil. in sua politica, lib. 4. c. 5. n. 53. Cenall. d. q. 897. n. 732. Escob. *d. comput.* 12. à num. 7.

Nisi de assensu partium fuerint imperata] Notatur ad hoc quod legi prohibetur, vt *hic*, potest renuntiari, vt per Tiraquel. *de iure primogen. quest.* 24. num. 13.

Vel expressum de hac constituit. fecerit mentionem] Aduerte sufficienter huic cap. derogari in commissione per illa verba, seu clausulam, & cum derogatione regula Bonifacii VIII. de duabus dietis, dummodo non ultra tres; Marchefan. *de commission. part. 1. num.* 22. pag. 347. in nouiss. *Rom. impress.* Sed dubium est quia ratione exigatur specialis derogatio? Vna ratio est quod constitutio huius text. conciliaris est, & ideo requirit expressam & specialem derogationem in quibuscunque gratiis & rescriptis contra eam concessis, vt tenent Flamin. *de confid.* q. 7. num. 96. & plures per me citati de officio & potestate Episcopi. p. 1. alleg. 3. n. 24. Altera quod text. in præfenti habet clausulam derogatoriam ad omnes literas, vel rescripta in contrarium, & ideo ad illius derogationem requiritur expressa mentio, quamvis constitutio non esset conciliaris, ex Felin. *hic* n. 1. tum etiam, quia lex posterior nunquam censetur renouare primam, nisi de ea fecerit expressam mentionem, Spin. in speculo iestam. l. ff. 50. in princ. n. 18. At verò Cened. ad *Decretal. collect.* 124. num. 3. vers. ego tamen, tenens quod etiam si sit contraria lex Concilij, valet rescriptum eum claus. derogatoria generali, & quod non sit necessaria specialis derogatio, respondet ad hunc text. illius decisionem procedere, non quia est lex Concilij, sed quia

specialiter fuit cautum, quod in isto casu sit necessaria specialis derogatio, refert Laur. var. lucubrat. tit. 4. c. 1. g. n. 22.

§. Sunt & alij. Literas Apostolicas super aliqua quaestione impetrans sine speciali mandato domini, literæ non valent, & ipse est puniendus tanquam falsarius, nisi sit aliqua persona, à qua de iure non esset exigendum mandatum. Colligunt Doctores citati in principio text.

25 Cum autem lites restringenda sint potius, quam taxanda. Faciunt per me dicta in tract. de officio, & potestate Episcopii, p. 3. alleg. 9. à n. 10. & quæ infra ad c. finem litibus, de dolo, & contum.

26 Sine speciali mandato. Notatur ad hoc quod aliquis pro alio non potest impetrare rescriptum absque speciali mandato, idem probat text. in cap. ex parte Decani 3. vers. quia vero, infra hoc tit. Alex. conf. 135. n. 2. Mandos. in reg. de annali posses. q. 1. à num. 1. Vant. de nullit. tit. quibus modis sententia nullitas, n. 6. sic etiam literæ ad lites non possunt absque mandato speciali impetrari, Couar. lib. 1. var. cap. 6. num. 5. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 63. n. 17. Cardos. in praxi iudicum & Advocat. verbo, procurator, num. 12. Perez l. 4. vers. quæro 28. tit. 1. 2. lib. 3. Ordin. pag. 700. Tiraq. de penis temper. causa 22. n. 18. qui duo ultimi secus asserunt esse in rescriptis gratiæ, & ad beneficia; nam si quis nomine absentis, cui collatum fuit beneficium, eam collationem acceptaverit absque mandato, vel cum mandato generalis, potest ille ratum habere, de quo tamen vide Couar. d. c. 6. n. 5. Flamin. de resignat. lib. 10. q. 8. num. 34. Villalob. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 24. n. 35. pag. 611. Brunor. à Sole in locis communib. verbo, mandatum 14. Camill. Borell. in summa omnium decis. tit. 66. num. 165. Sed non procedere hunc text. in commissionibus causarum, quæ Rotæ Auditoribus dirigitur, tradit Paul. Fusc. in sing. utriusque iuris, l. 1. c. 1. sing. 14. ubi subdit fallere etiam in personis coniunctis, quæ agunt sine speciali mandato. Adde tamen text. istum non servari in praxi, ita ut iam hodie nec ab extraneis mandatum speciale exigatur ad harum literarum impetrationem, ut testantur Nau. in cap. si quando prel. 1. num. 2. hoc tit. Mandos. in praxi commissionum in prima forma prelud. ult. Vant. tit. ex defectu iurisd. deleg. num. 87.

27 Nisi forte de illis personis extiterit à quibus non debet exigere de iure mandatum. Coniunctus pro coniuncto absque mandato ad agendum admittitur, ut probat text. in l. exigendi, C. de procurat. & resoluunt Hyppol. sing. 245. Cott. in memorabil. verbo, coniuncta persona, Duen. reg. 123. Cardos. in praxi iudicum, verbo procurator, num. 16. Don Christoph. de Pace in schol. ad leges styli, l. 10. num. 7. 15 & 17. Surd. de aliment. tit. 3. quæst. 8. à n. 10. Card. Pereira de empt. cap. 3. num. 14. Camil. Borell. d. tit. 66. n. 93. Et illi tantum admittendi sunt, qui sunt intra quartum consanguinitatis gradum constituti, iuxta reg. text. in cap. non debet, de consanguinit. tradunt Couar. var. lib. 1. cap. 6. num. 5. Cald. Per. ira in l. si curatorem, verbo, implorandum, num. 8. Et huiusmodi coniuncti coniunctorio nomine, non autem procuratorio debent intervenire, Bald. decis. 415. Causalcan. decis. 24. de iudic. Rebuff. in tract. nominat. q. 14. num. 106. Tiraq. de retract. lign. 8. 10. gloss. 1. num. 3. & 4. cum cautione de rato, Camil. Borell. d. tit. 66. num. 64. & ratificatio postea per principalem, Magon. Lucensi decis. 6. num. 6. Hieron. de Laurent. Avenion. decis. 14. Idem etiam procedere in amicis, quando amicitia est maxima, tenent Bart. in l. non solum, §. qui alieno, num. 1. ff. de procurat. Panorm. in cap. accedens, num. 2. & 8. l. 1. c. A. ut lite non contest. l. 1. in l. Titia num. 14. ff. de verbor. obligat. Guillelm. in cap. Raymutius, verbo, testamentum, il. 3. à num. 47. de testam. Tiraq. in l. si unquam, verbo, libertis, à num. 75. Cod. de re-

vocandis donat. An autem coniunctus non excommunicatus possit esse in iudicio pro coniuncto excommunicato vide Ricciol. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesiæ existentium, lib. 4. cap. 28. per totum.

In gloss. Ultra, ibi, quia nomina ex communi usu intelligenda sunt. Notatur ad hoc quod verba in lege posita accipienda sunt iuxta communem usum loquendi, l. librorum, §. quod autem Cassius, vbi Bart. ff. de legatis 3. l. La-beo, ff. de supellect. legatis, l. cum autem, C. de don. ante nupt. Surd. conf. 13. n. 87 & conf. 454. n. 18. Card. Mantica de coniect. ultim. vol. lib. 3. tit. 8. n. 1. Fr. Ant. à Sousa in relect. de censuris Bullæ Cælia, cap. 2. num. 4. & cap. 6. disp. 39. num. 3. & cap. 7. num. 5. Sanch. de matrim. lib. 6. disp. 23. num. 3. Nam vulgaris appellatio pro lege habetur. 22. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. l. gloss. 11. n. 68. & 69. & gl. 13. num. 62.

In ead. gl. ibi, & dicas quod de vulgaribus dietis istud est intelligendum. Notatur ad hoc quod facta dietæ mentione de vulgari potius, quam de legali intelligenda est, Paul. & Iac. in l. 1. ff. si quis caution. Mandos. in reg. de verisimili notitia q. 1. num. 2. Ottero d. disp. 33. num. 3. licet aliter distinguat Bart. in d. l. 1. quem sequuntur ibi Bald. Salicet. & Orosc. ac Parlad. d. cap. 19. num. 9.

In gloss. Sine speciali, ibi, sicut requiritur specialis procurator in transactione. Vide Cardos. in praxi iudicum, & Advocat. verbo procurator, n. 15.

In ead. gloss. ibi, & in integrum restitutione petenda. 25. Vide infra in ann. ad c. coram, de in integrum rest.

In ead. gloss. ibi, & in delatione iuramenti. Vnde etiam 26. quis iurare non potest sine speciali mandato, Cardos. de verbo, procurator, n. 14. Surd. dec. 159. n. 1. Idem in iuramento fidelitatis resoluit Camill. Borell. in summa omnium dec. tit. 57. n. 3. & tit. 56. n. 197. Et in iuramento calumnie, ut dicam infra in annot. ad c. nullam 3. de iuramento calumnie lib. 6.

In ead. gloss. ibi, tunc non est necesse, &c. Notatur ad hoc quod quando Papa in literis narrat renunciationem beneficiorum per procuratorem talem fuisse factam, probatur illum fuisse procuratorem, licet non constet parti opponenti de procuratorio mandato, de quo non tenetur impetrans & obtinens beneficium sic per illum resignatum docere, ut per Boet. dec. 281. col. fin.

S V M M A R I U M.

- 1 Rescriptorum duorum occasione, unus scilicet in causa principali, alterius in causa appellationis si contenditur, non iudex super principali, sed deputatus super appellatione cognoscere debet de validitate appellationis.
- 2 Dieta in actione reali an sit computanda à fine diocesis ubi res petita existit, ostenditur.
- 3 Domicilium contrahitur in loco beneficii residentiam requiruntis.
- 4 Spoliatus iudicis auctoritate agens ad restitutionem iniustitiam spoliationis probare tenetur.

CAP. Dilectus. XXIX.

Honor. III.

Rescripta duo si fierent, unum super causa principali ad unum iudicem, secundum super appellatione ad alterum, secundus iudex debet cognoscere de validitate appellationis, & non iudex principalis. Colligunt

Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Coll. & Barbat. Bellam. Io. Andr. Imola, Anania, Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Viu. in *rationali libri i. iuris Pontifici*, pag. 48. Alagona in *compend. iuris Canonici* pag. 19. remissive Ximen. in *concord. p. 1. refertur ab Ant. Aug. collect. 4. Decret. lib. 1. tit. 2. cap. 3.*

A diaceſi, ubi prædicta Eccleſia erat. Notatur ad hoc quod in actione reali dicta est computanda à fine diœceſis, in qua res petita exiſtit: vt tenet gloſſ. *hic verbo, domicilium in fine*, quam ſequuntur plures relati à Felin. in *preſenti n. 3.* & communem dicit Aretin. in *c. ex parte n. 10. de foro comp.* Sed contrarium, imo dietam eſſe computandam à fine diœceſis in qua reus habitat, & domicilium habet, licet res alibi exiſtat, probantur gloſſ. *verbo, vnam dietam in eſtaturum. §. cum autem, hoc tit. lib. 6. Abb. hic n. 4. & Felin. n. 13. idem Abb. in d. c. ex parte n. 9. & Imol. n. 12. Rebuff. in concordata. tit. de friuolis appellat. §. ſi quis verò*, Hieron. Fernand. de Ottero Roman. lucubr. diſp. 33. à n. 7. vbi n. 10. cum Abb. hic n. 3. & Felin. 13. reſpondet quod licet text. in præſenti in citatis verbis referat allegationem partis prætendentis dietam eſſe computandam à fine diœceſis in qua res petita exiſtebat, non tamen approbat, nec ſuper eam pronuntiat Pontifex.

Domicilium. Notatur ad hoc quod beneficij loco reſidentiam requirentis domicilium contrahitur. Innoc. in *cap. ex ore poſt n. 2. verſ. item in caſibus, inf. de privileg. vbi Butr. n. 10. Palat. in reſp. rub. §. 39. n. 1. Boët. deciſ. 260. incip. Preſuppoſito*, n. 20. Rebuff. in *praxi benef. de diſpenſat. de non reſidendo*, n. 74. verſ. ad hoc clericus, Sylueſt. in *ſum. verbo, domicilium*, n. 1. Armil. aurea eod. verbo, Maſcard. de probat. concl. §. 34. n. 5. Cardin. Tuſch. præſt. concl. littera D. concl. §. 96. à n. 1. Farinac. fragment. criminalium p. 1. lit. D. n. 216. Cardoſo in *praxi iudicium, verbo, domicilium*, n. 6. Quoad Ordines verò capiendos an quis ſubiectus ſit Episcopio diœceſis, in qua præſtationum, vel beneficium habet, etiam ſine reſidentia, vel in commendam tantum, vide dicta per me in *tr. de officio, & poteſt. Episcoporum*, p. 2. alleg. 4. n. 42. cum ſeqq.

Sed diſti iudices, &c. Notatur ad hoc quod ſpoliatuſ iudicis auctoritate agens ad reſtitutionem iniuſtitiæ ſpoliationis probare tenetur, vt per Maſcard. ad *probat. onc. 1324.*

In gloſſ. *Domicilium*, ibi, *ubi maiorem partem rerum ſuarum poſſidet.* Vide per me citatos diſt. allegat. 4. num. 23.

S V M M A R I V M.

- 1 Data ſtatut ſi plures impetrant in eadem Eccleſia, vt primus impetrans præferatur, & ſolus admittatur.
- 2 Gratiæ pares ſi duo habuerint, ille præferitur, qui præuenit in præſentatione ſue gratiæ coram executeore.
- 3 Privilegium vel reſcriptum prius in data præualet ſecundo, & poſteriori.
- 4 Data tempus non ſignata ſupplicationis attenditur quando duo concurrunt ſuper eod. beneficio ad cognoscendum cui prius quaſitum eſt.
- 5 Data tempus non illud, quo litera per Cancellariam expeditur, attenditur, vt quis poſſit facere fructus ſuos.
- 6 Promiſſus prior eſt præferendus poſteriori.
- 7 Abſolutionis appellatio continetur abſolutio ſimplex, non ea, quæ ad cautelam datur.

C A P. Capitulum. XXX.

DVo quando impetrant literas Apoſt. pro beneficio habendo in eadem Eccleſia, qui primò præſentauit Capitulo literas, eſt prouidendus, non ſecundus, qui non facit mentionem de primis literis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Compottel. Viuian. in *rationali i. libri iuris Pontifici*, pag. 48. Alagona in *compend. iuris Canonici*, pag. 19.

Qui ad eos prius mandatum Apoſt. reportauit. Notatur ad hoc quod inter habentes pares gratias ille præferitur, qui præuenit in præſentatione ſue gratiæ coram executeore, vt per Gonz. reg. 8. *Canc. §. 3. præm. num. 18.*

Notatur etiam ad hoc quod privilegium, vel reſcriptum prius in data præualet ſecundo, & poſteriori, vt per Garc. Girondam de *privilegiis, seu exemptionum explic. n. 876.* Vnde quando duo beneficiarij concurrunt ſuper vno beneficio ad cognoscendum, cui prius ius quaſitum eſt, attenditur tempus datæ, non tempus ſignatæ ſupplicationis, vt per Vincent de Franch. *deciſ. 62. n. 1.* Nam data facit, vt gratia dicatur in rerum natura, & tunc incipit operari cum prius ante datam poſſit lacerari, & ſic tempus datæ inſpiciendum eſt Felin. in *c. eam te n. 18. & ibi Abb. n. 5. Imol. n. 18. & 19. & Zabar. n. 7. ſup. hoc tit. Gig. conf. 3. n. 1. & conf. 54. n. 20. Beroi. conf. 207. n. 57. Rebuff. ſuper concord. in tit. de form. mand. Apoſt. verbo, *datum*, Caputaq. *dec. 180. n. 1. p. Rot. deciſ. 28. de reſcript. in antiq. n. 1. & coram Card. Seraph. deciſ. 341. n. 9.* & ſignatura trahitur ad tempus datæ, Caſtr. in *l. 1. n. 2. in fine C. quando libell. Princ. datus*, lare Mandof. *conf. 16. n. 1. & 6. in fin. verſ. ſi verò accipimus, cum tribus ſeqq. Put. dec. 94. n. 2. lib. 2. Rot. deciſ. 514. n. 3. p. 1. diuerſ. Hieron. Gab. conf. 193. n. 56. lib. 2. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. c. 191. ex n. 1.* Nec quævis aliæ præcedentes diligentia attenduntur, ſi eo tempore, & ibi Franch. *n. 3. in 2. notab. & in c. de duobus eod. tit. lib. 6. Parif. conf. 45. n. 2. lib. 4. & plures cumulat Mandof. d. conf. 16. num. 3.* Dumque Papa ſignat, & ſcit huiusmodi gratiæ apponendam eſſe per datarium, qui eſt illius organum, certam diem, virtualiter declarat etiam quod ſolum à die datæ debeat operari eius ſignatura, & tæpe ſæpius gratiæ non dantur ſub eadem die, qua fuerunt à Pontifice ſignatæ, ita ſuadente aliqua ratione, & iubente ipſo Papa, imo quod plus eſt, etiam aliquando inſtis de cauſis lacerantur ſupplicationes iam ſignatæ, & datarius ex officio muneris ſui ſupplicationibus tam ſignatis quàm ſignandis, vt ratio poſtulat, addit, & detrahit, vt per Gonzal. ad reg. 9. *Cancel. 63. ex num. 54.**

Non obſtat quod ex ſola ſignatura dicatur perfectæ gratia; Sarnen. in *reg. de infirm. q. 18. num. 5. verſ. nam non eſt dubium*, Caſſad. *deciſ. 4. num. 2. de cauſa poſſeſſ. & propr. Rot. deciſ. 418. num. 3. p. 1. diuerſ. & apud Put. deciſ. 94. lib. 1. in correſt.* Imo & ſolo verbo Principis gratia perficiatur Butr. in *l. humanum, in fine, verſ. breuiter*, Cod. de legib. Parif. *conf. 5. num. 60. lib. 4. Rot. in Bononien. de Binaris 5. Martij 1618. coram bonæ mem. Andrea*, quoniam ſimul ſtant quod gratia recipiat perfectionem à ſignatura Papæ, & quod tamen hæc perfectio incipiat à die datæ, quia cenſetur Papam ſignalle ſupplicationem à die ſub qua apparet data à datario per ipſum ad hoc munus deputato, & ita hoc intelligit Caputaq. *deciſ. 88. numero 2. & 3. part. 3. Pare.*

Pate. dict. decif. 94. num. 2. lib. 2. ubi inquit quod suppli-
catio praesumitur signata tempore datae, & quod
non admittitur probatio in contrarium, & Hieron.
Gabr. conf. 193. n. 3. & 4. lib. 2. Stephan. Gravian. discept.
forens. cap. 191. num. 1. cum seqq. Colligunt haec omnia
D. Merlin. Et ad hoc ut quis possit facere fructus
suos, attenditur tempus datae, non tempus, quo li-
tera per Cancellariam expediuntur, ex Cabed. Iustit.
decif. 39. num. 4. parte 2. Et quia multoties dubitatur in
rescriptis, privilegiis, & gratiis eiusdem temporis,
& qualitatis quod eorum praefatur; & verum praer-
feratur illud de quo acquisita sit possessio, licet sit
posterius: & quando tempus datae attendatur? vide
Menoch. de arbitrar. casu 48. Garc. Giron. dict. tract.
num. 777. Et resolutio tenendum prius prout fuit esse
praefendum posteriori, Rip. de causis poss. & propr.
resp. 3. num. 2. etiam si sit in hora, vel puncto, Cassad.
de prob. decif. 10. num. 1. Rot. Rom. decif. 19. num. 2. num.
seq. part. 2. & decif. 88. n. 5. lib. 2. part. 3. divers. Menoch.
de casu 48. num. 1. cum seq. Hic text. dum loquitur de re-
ceptione facienda, intelligitur de ea, quae constitit in
facto, non autem de ea, quae iuris & facti dicitur, ut
per Staph. de gra. expell. 5. form. n. 13. fol. 15. Paul. Fusc.
l. 1. num. sing. 15. qui ponunt quatuor differentias inter
utramque.

7 In gloss. relaxetis, ibi, ad cautelam. Notatur ad hoc
quod appellatione absolutionis continetur absolutio
simplex, non autem ea, quae ad cautelam datur, ut per
Cou. in c. Alma Mater, p. 1. §. 7. concl. 4. Nau. in man. c. 37.
n. 278. vers. quarto. Anton. Ricc. de iure personarum,
lib. 4. c. 66. n. 17.

S V M M A R I V M.

- 1 Literas Pape habens ad beneficium si eis propter an-
nuam pensionem renuntiat, non valent literae benefi-
ciales per eum hoc tacito impetrare.
- 2 Renuntians literis ad beneficium, quando dicatur si-
moniacè renuntiare.
- 3 Beneficia prius obtenta tenetur quis narrare in gratia
beneficiali.
- 4 Verbum, carere, est lata sententia.
- 5 Subreptio quamvis vitiet gratiam ipso iure, opponi
tantum potest usque ad quadraginta annos.
- 6 Obreptione, & subreptione opposita processu futurus
nullius est momenti.
- 7 Rescriptum Apostolicum quo mandatur de beneficio
provideri alicui nullum ius speciale tribuit manda-
tario.
- 8 Rescripta subreptitia ad lites non sunt nulla nisi ope
exceptionis.

C A P. Ad audientiam. XXXI.

1 Literas quando quis impetrat pro habendo bene-
ficio in aliqua Ecclesia, & deinde accepta pen-
sione, vel alio beneficio renuntiat favori literarum,
& postea alias literas obtinet de provisione, non
facta mentione de aliis, vel de pensione, carere debet
commodo illarum, & quicquid per eas tentatum fue-
rit, irritum fit. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar.
Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola. Anan. Host.
Anchar. Innoc. Panor. Bald. Felin. Dec. Butr. Henric.
Boich. Martin. Vran. Compstet. Viuian. in rationali
primi libri iuris Pontificij, pag. 49. Alagona in compend.
iuris Canonici, pag. 19. remittit Ximen. in concord.
p. 1. & 2.

Notatur hic text. ad hoc quod renuntians literis
ad beneficium ut habeat aliquod beneficium, vel pen-
sionem, non dicitur simoniacè renuntiare, quia est
quedam permutatio rei spiritualis cum re spirituali,
ut per Abb. hic notab. 3. Flamin. de resignat. tom. 2. lib. 14.
quaest. 7. n. 25. Azor. instit. moral. part. 3. lib. 7. cap. 27. q. 9.
advertentes quod licet quis non possit renuntiare be-
neficio sine auctoritate Superioris, potest tamen re-
nuntiare literis simpliciter absque auctoritate Supe-
rioris, de quo vide plenius ad cap. sanè 7. de renunt. li-
mita principale notabile ut non possit quis renuntiare
litteris ad beneficium eo pacto ut recipiat pecuniam
vel pro alia qualibet re temporalis, ut scripserunt Host.
& Abb. sub num. 6. hic, Flamin. d. q. 7. num. 28. Azor. d.
quaest. 9.

De illis mentione non habita. Notatur ad hoc quod
in gratia beneficiali tenetur quis narrare prius obtenta
beneficia, alias gratia erit nulla, ut per Menoch. de
arbitr. casu 201. a. num. 41. Gonzal. ad reg. 8. cancel. gl. 56.
n. 144.

Carere. Verbum hoc est lata sententia, & deno-
tat ipso iure, ex Titia. in l. si unquam, verbo, reuertatur,
num. 16. C. de renouandis donat. Vezin. tom. 2. commun.
opinionum, lib. 9. tit. 34. n. 334. Gama. de Sacrament. pre-
stans ultimo supplicio damnatis, q. 5. n. 17. Sayr. in clau.
Regia lib. 3. c. 8. n. 26. & aliis, quos refero ego ipse in
tract. de dition. v. usque, tract. 53. n. 1. Et adverte quod
quamvis subreptio vitiet gratiam ipso iure, opponi
tantum potest usque ad quadraginta annos, Caputa-
quen. decif. 224. part. 3. nam per tanti temporis spatium
praesumitur noua gratia & confirmatio, Cassad.
decif. 3. de causa possess. Aloyf. Ricc. in collect. decif. p. 4.
collect. 1267.

Renouando in irritum, &c. Notatur ad hoc quod
obreptione, & subreptione opposita processu futurus
nullius est momenti, ut per Franc. Bec. conf. 21. n. 29.
Put. decif. 240. n. 2 p. 2 quos citat. Marc. Anton. var. resol.
lib. 1. resol. 8. n. 3.

In gloss. Renuntiantes, ibi, cum nullum ius speciale
habuerit per literas illas. Notatur ad hoc quod rescrip-
tum Apostol. quo mandatur de beneficio provideri
alicui ius nullum speciale tribuit mandatario, ut per
Valer. Reginald. in praxi fori poenitent. lib. 30. tract. 3.
n. 270.

In gloss. in irritum, ibi, tu dicas quod tales, &c.
Notatur ad hoc quod rescripta subreptitia ad lites
non sunt nulla nisi ope exceptionis, ut per Nau. in c. si
quando causa 1. nullit. num. 3. supra hoc tit. Sahag. in cap.
ceterum, num. 6. supra hoc cod. tit. Caputaquen. decif. 225.
part. 3. Rebuff. in praxi tit. de differentia inter rescripta
gratia & iustitia, num. 1. Perez. l. 1. q. 8. & 9. tit. 12. lib. 3.
Ordin. Menoch. de arbitrar. casu 201. num. 1. & 16. Suar.
de religione tom. 1. lib. 4. de simonia. c. 31. n. 16. Farin. in
praxi crim. part. 1. q. 6. n. 46. Card. Tusch. pract. conclus.
lit. S. conclus. 722. Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 21.
num. 3. Aloyf. Ricc. in praxi fori Ecclesiast. resol. 577.
num. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Receptus per literas Apost. licet praebendam expellet
per alias literas hoc supprimentes, in alia Ecclesia
recipi non debet.
- 2 Impetrans secundas literas ad alios indices, tenetur
facere expressissimam mentionem de prioribus.
- 3 Falsitas expressa, qua non inducit ad citius conceden-
dum, non vitiat gratiam.
- 4 Beneficium habens si aliud impetret, tenetur facere
mentionem qualitatum beneficij in specie.
- 5 Nomen facti beneficij necessarium est exprimere in
illis

illius impetratione, nisi sit in Cathedrali.

- 6 Subreptitia an sit hodie gratia impetrationis beneficii non expresso nomine Sancti Ecclesia, ubi situm est.
- 7 Error in nomine, seu in cognomine non vitiat actum, quando ex aliquibus coniecturis constare potest de identitate persona.
- 8 Error in invocatione non officit veritati, cum de corpore constet.

CAP. In nostra. XXXII.

Greg. IX.

Receptus in aliqua Ecclesia per literas Apost. non potest obtinere alias literas ut recipiatur in alia Ecclesia, si non faciat mentionem de sua prima receptione. Colligunt ex Ordin. antiq. Zabar. Collect. Barbat. Anch. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Compof. Viu. in ration. primi libri Iuris Pontif. pag. 49. Alagona in compend. Iuris Canon. pag. 20. remissive Calal. in annot. & Ximen. in concord. pag. 1. & tom. 2. repetitionum de iure Canonico ad 1. Decret. librum, Ioan. Calderin.

Expressam fecerit mentionem. Notatur ad hoc quod impetrans secundas literas ad alios iudices debet facere mentionem de prioribus non solum expressam, sed expressum, ut per Palat. in repet. c. per vestras, notab. 4. n. 10. de don. inter virum & uxorem.

Notatur etiam ad hoc quod falsitas expressa, quae non inducit ad citius concedendum, non vitiat gratiam, Rota in decis. 70. hoc tit. in antiq. quam refert Aloyf. Ric. in coll. dec. p. 5 coll. 1981.

Notatur etiam ad hoc quod resignatarius debet exprimere in literis beneficia, quae obtinet, ut per Flamin. de resign. tom. 1. lib. 20. q. 1. n. 67. Illud tamen aduertendum duxi, habentem beneficium si aliud impetret, teneri facere mentionem qualitatum beneficii in specie, veluti habenti dignitatem, non satis esse dicere se habere dignitatem, sed teneri nomen dignitatis exprimere: ita ex aliis resoluit Aloyf. Ric. loco infra citando ref. 324. n. 2. tenuerunt in presenti Ioan. Andr. col. 2. n. 10. in verb. expressam, Ant. de Butr. col. 5. n. 17. vers. quarto quaro, Panorm. n. 4. Imol. col. ult. n. 13. Selua de benef. p. 3. q. 11. vers. 23. qualitas, quos refert & sequitur Rendina in promptuario receptarum sent. tit. 7. n. 16. Huiusmodi autem beneficii qualitatem siue statum iam legitime impressum Apostolica prouisione immutare non possunt ex defectu voluntatis, cum Papa iuxta naturam beneficii conferre praesumatur; Felin. in presenti n. 45. Cald. conf. 26. de prabend. Rot. decis. 545. n. 3. p. 1. & decis. 584. n. 2. p. 4. diuersimodum decis. 308. n. 3. p. 1. Card. Seraph. decis. 799. n. 5. & decis. 1273. n. 2. & dictum fuit in Lucana Canonici 23. Martij 1620. coram Illustr. Selucien. & in Sorana beneficii 9 Decembris 1622. coram R. P. D. Merlino; & in Asculana Plebania 12. Ianuarij 1624. coram eodem.

Item idem Rendina citato loco n. 16 per gloss. verbo; non extendit, in c. quamvis, il primo de prabendis in 6. cum qua ibi transeunt omnes, resoluit quando impetratur beneficium ne impetratio reddatur subreptitia, necesse esse nomen Sancti ipsius beneficii exprimere, dummodo non sit in Ecclesia cathedrali; quia de stylo Curiae necesse non est nomen Sancti ipsius Ecclesiae exprimere, quod etiam tenet Aloyf. Ric. praxi fori Ecclesiast. dec. 381. n. 1. in 1. edit. alias resol. 324. n. 1. in 2. edit. ubi citat Lap. alleg. 16. incip. an valeat n. 4. ubi Mandol. in verbo

nomen, lit. 1. Verum quicquid dicant citati, scio de stylo Curiae non reddi subreptitiam impetrationem beneficii, non expresso nomine Sancti Ecclesiae, ubi situm est Nam quotidie videmus expediri Bullas hoc modo, beneficium simplex in Parochiali, seu alia Ecclesia loci N. dicec. N. sufficit enim ut constet de corpore beneficii vacantis per obitum N. licet non exprimat nomen Sancti, & quod difficilius esse videbatur, etiam si erraret nomen loci, aut dioecesis, si ex aliis circumstantiis constet de identitate, ut tenuit Rota in una Oxom. Beneficii 27. Ianuarij 1624. coram R. P. D. Dunozerro, faciunt quae Rota, decis. 16. de rescriptis in nominis Bellam. decis. 643. Aloyf. Ric. in coll. decis. p. 5. coll. 1496. asserentes errorem in nomine, seu in cognomine non vitare actum, quando ex aliquibus coniecturis constare poterit de identitate personae, & nuncupatum quod error in invocatione non officiat veritati, tenuit Rota apud Mantica. decis. 138. n. 4. arg. l. si quis in fundi vocabulo, ff. de leg. 1. & l. si in nomine, C. de her. inst. & quae in specie tradunt Bertrand. conf. 166. in fine lib. 7. Rebuff. in praxi in p. 3. signature, verba denominationum, citati in libello de principis virisque iuris lit. En. 13.

SUMMARIUM.

- 1 Rescriptum, quod procurator renouatus, & de hoc certificatus, extra iudicium impetravit, non valet, secus tamen si in iudicio, dummodo renuatio ad notitiam aduersarii, vel iudicis non peruenit.
- 2 Sententia in fauorem Capituli lata contra Episcopum spoliantem, & obtemperata per procuratorem constitutum a Decano, qui mandatum causa non habebat, est valida respectu Collegij, cui praef. est.
- 3 Procuratorem qui se facit cum non sit, tenetur poena falsi & condemnatur in expensis.
- 4 Index potest cognoscere, & videre virum sibi competat iurisdictio etiam quando pars ei aliquid opponit, quod concludat illum omnino carere iurisdictioe in ea causa.
- 5 Procurator renouatur si aliquid agat, & dominus sciat, iterum concessa videtur facultas agendi.
- 6 Ratificare potest dominus etiam post sententiam acta per falsum procuratorem.
- 7 Procurator in valde reuocetur debet fieri intimatio parti, vel iudici.
- 8 Mandatum ob diuturnitatem temporis non praesumitur.

CAP. Ex parte, iij. XXXIII.

Procuratoris dati ad lites renuatio, debet peruenire ad notitiam iudicis, & aduersarii, alias non valet contra partem. Idem rescriptum, quod procurator renouatus, & de hoc certioratus extra iudicium impetravit, non valet; si vero in iudicio, & renuatio non sit nota aduersario, vel iudici, valet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabar. Barbat. Bellam. Io. Anania, Andr. Imola, Host. Anch. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Compof. Viuian. in rationali primi libri iuris Pontif. pag. 50. Petr. Alagona in compendio iuris Canonici pagina 20. remissive Calal. in annot. & Ximen. in concord. parti. 1. & 2.

Decani. Notatur ad hoc quod sententia in fauorem Capituli lata contra Episcopum spoliantem quasi possessione, & obtemperata per procuratorem constitutum a Decano, qui mandatum in causa non habebat, est

60 Collectanea Doct. in lib. I. Decretal.

est valida respectu Collegij, cui præst, cum tunc dicatur habere iurisdictionem, vt per Put. *decis.* 210. lib. 3.

3 *Falsus existerat Procurator.*] Notatur ad hoc quod falsi pœna tenetur is, qui se facit Procuratorem cum non sit, vt per Farin. *in praxi crimin. part. 6. titul. de falsitate & simulat. quæst. 150. numer. 89. & condemnatur in expensis Mascard. de probation. concl. 1004. num. 6.*

4 *Protulisti.*] Notatur ad hoc quod licet pars opponat aliquid iudici, quod concludat illum omnino carere iurisdictione in ea causa, poterit etiam tunc ipse iudex de eo cognoscere, & videre vtrum sibi competat iurisdictione, ex D. Barb. *in l. si quis ex aliena, numer. 106. ff. de iudic. vbi num. 112.* asserit hoc procedere non solum in iudice ordinario, sed etiam in delegato.

5 *Si reuocatio mandati.*] Notatur ad hoc quod si reuocatus aliquid agat, & dominus sciat iterum, concessa videtur facultas agendi, vt per Tiraq. *de retract. lig. §. 9. gloss. 3. n. 15. Syluan. conf. 35. num. 3. Cott. in memorabil. verbo. procurator falsa, pag. 711. Menoch. quæst. frequent. cap. 13. num. 3.* Et dominus potest acta per falsum procuratorem post sententiam ratificare, Bernard. *Græuæ, ad practicam Camera Imper. lib. 1. conclus. 47. num. 3.*

7 *In glos. Propter, ibi, ratio satis in euidenti, quia huiusmodi reuocatio non peruenit ad aduersarium, vel ad iudicem.* Notatur ad hoc quod in procuratoris reuocatione debet fieri intimatio patri, vel iudici, vt per Duen. *reg. 606. Capran. tom. 1. communium opinionum, lib. 2. tit. 8. n. 90. & 100. Gonzal. ad reg. 6. Cancel. gloss. 63. num. 5. Flamin. de resign. lib. 9. q. 25. num. 12. Stephan. Gratian. de script. forens. c. 18. a. num. 87. vide ad c. 3. inf. de procur.*

8 *In glos. Sine speciali, ibi, dico quod necesse est, quod ostendat sine probet mandatum.* quia etiam ob diuturnitatem temporis non præsumitur, vt per Donat. à Fina *tom. 1. commun. opinion. lib. 4. tit. 24. n. 30. pag. 611. vbi etiam Suar. n. 42. pag. 612. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præf. 33. n. 13. & conf. 1. n. 78. cum seqq. & conf. 148. a. n. 34. Card. Mantica. de taciis & ambiguis comment. lib. 7. tit. 4. num. 23. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. dec. 55. n. 3. in 1. edit. & ref. 52. in 2. edit. Camill. Borell. in summa omnium decis. tit. 66. n. 85. quamvis contrarium teneant Mascard. de probat. concl. 1004. n. 41. Menoch. quæst. freq. c. 16. n. 11. & illustr. c. 62. n. 7.*

S V M M A R I V M.

- 1 Rescriptum impetratum contra hominem alicuius diœcesis non extenditur ad hominem eiusdem nominis alterius diœcesis.
- 2 Rescriptum non valet si Clericus Mediolanensis dixerit se Bononien.
- 3 Rescriptum vitatur ex errore nominis diœcesis, nisi ex circumstantiis constet de corpore eius, de quo Papa in rescripto sensit.
- 4 Falsitas quando exprimitur, aut veritas supprimitur per ignorantiam, valet impetratio, vbi huiusmodi subreptio non fuit causa concessis.
- 5 Conciliantur textus in cap. super literis, supra hoc tit. cum textu in presenti.

CAP. Significante. XXXIV.

Literæ impetratæ à Papa contra aliquem vnius diœcesis, si est alterius, non valent. Colligunt ex

Ordin. Abb. antiq. Zabarell. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Hostien. Anchar. Innoç. Panorm. Bald. Felin. Butr. Henric. Boich. Martin. Vranus, Compostel. Viuian. *in rationali primi libri iuris Pontificij, pag. 51. Alagona in compend. iuris Canonici, pag. 20. remissiuè Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.*

Non de Remensi, sed de Leodien.] Notatur ad hoc quod rescriptum non valet si Clericus Mediolanensis dixerit se Bononiensem, vt per Rebuff. *in tract. de privilegiis Scholarum priuile. 92.* hinc etiam non valet dispensatio quando erratur in nomine diœcesis. Monet. *de commut. ultim. volunt. cap. 12. concl. 9. num. 106. Villalob. in sum. tom. 1. tract. 2. dub. 43. numero 11.* Nam ex errore nominis diœcesis regulariter vitatur rescriptum, & per illud impetratum contra hominum certæ diœcesis, homo eiusdem nominis alterius diœcesis conueniri non potest, vt probat text. *in presenti*, cuius decisio non procedit si ex circumstantiis constet de corpore eius, de quo Papa in rescripto sensit, vt arg. text. *in l. si in nomine, C. de testam. & §. si quis in nomine, Instit. de legatis*, temerunt hic, Innoc. *in princ. Compostel. vers. sed pone, Panorm. col. 2. num. 2. vers. sed extra glossam, Imola col. 1. numer. 3. vers. sed aduerte, Felin. column. 1. numer. 1. Rot. Roman. decis. 54. aliàs 839. sub tit. de rescript. in antiq. Ferret. consil. 108. column. ultim. numer. 24. vers. tamen fallit, quos refert, & sequitur Rendina in promptuario receptarum sentent. tom. 1. tit. 103. de rescriptis, numer. 2.* Sic etiam error in nomine loci, vel Ecclesiæ in qua situm est aliquod beneficium, non reddit gratiam inualidam, vbi apparet de identitate beneficii, Abb. *num. 5. & Felin. prope fin. in presenti, Cassad. decis. 11. num. 3. de præbend. Rot. decis. 23. num. 4. p. 2. recent. & in Mindonien. Archipresbyteratus 1. Iulij 1616. coram bona mem. Ubaldo, & in Oxomen. beneficii 27. Ianuarij 1624. coram R. Seleucien. An vt quis dicatur Clericus Remen. Diœcesis, satis sit ibi habere vel originem, vel domicilium, vel beneficium, vide Nicol. Garciam *de benefic. part. 6. cap. 9. num. 18. cum seqq. & dicta in cap. sequenti.**

Non obstat text. in cap. super literis, sub hoc tit. vbi habetur, quod quando falsitas exprimitur, aut veritas supprimitur per ignorantiam, valet impetratio vbi huiusmodi subreptio non fuit causa concessis, & superior illa cessante æquè concessisset, vt notant omnes illic, vt per Felin. *ad num. 2. Dec. 6. Bero. 1. l. l. num. 38. Con. lib. 1. var. cap. 20. num. 1. vers. secundo, & num. 6.* Respondetur enim ex mente gloss. & Doctorum hic, vt per Felin. *in princ. post alios Bart. numer. 11. in l. demonstratio, ff. de condit. & demonstr. tal. numer. 36. in l. si quis in fundi, ff. de legat. 1. vbi Aret. n. 1. in specie huius text. iudicem non posse procedere per rescriptum, de quo hic, non quidem ob vitium subreptionis, de quo agitur in d. cap. super literis, sed quia supposita falsa diœcesis expressione verba rescripti non conueniebant personæ, de qua agebatur, & sublata falsa illa expressione non constabat de corpore rei, vnde succedebat reg. cui non conueniunt verba, nec etiam conuenit dispositio, l. 4. §. toties, ff. de damno inf. cum similib. licet Papa ea facta rescriptum concessisset, idque satis intendit text. in presenti, in præcatis verbis, & in cap. sequenti ibi, sub eadem clausula nullus de ciuitate ipsa intelligitur inclusus. At verò text. in d. cap. super literis, procedit vbi stante subreptione per ignorantiam, vel simplicitatem verba rescripti conueniunt, & absque vlla extensione, vel violatione verificantur in persona & specie de qua agitur, aliter enim simplicitas & ignorantia non prodesset, quantumcumque alias superior literas dedisset, inuat maxime hunc intellectum.*

tellectum sententia Innoc. quem sequuntur Abb. n. 1. ad fin. Felin. numero 1. Beroi. lect. 1. numero 36. post alios hic, & post Bald. & Paul. in l. 2. ff. si contra ius, dum resoluit quod si aliquis per ignorantiam exprimat Titium sibi esse debitorem ex causa mutui, & ex eadem literas impetraverit contra illum, qui non ex mutuo sed ex venditione, vel contractu simili est obnoxius, licet Papa æquè dedisset literas expressa causa venditionis, ac mutui, itaque falsa expressio non fuit causa concedendi literas, nihilominus tamen iudex super causa mutui delegatus non potest procedere super causa venditionis, cui non conveniunt verba rescripti, in quo non de venditione, sed de mutuo facta fuit mentio. Nec aduerfatur quod in hoc text. proponitur error circa falsam demonstrationem loci, id est, diocesis, qui error non debet vitare rescriptum cum de corpore, id est, persona Vincentij, constaret, ex reg. d. l. demonstratio, 17. & d. l. si quis in fundis, 4. ubi gloss. & Doctores, & speciatim in nomine, vel demonstratione religionis, & loci probat l. parvus 34. §. 1. ff. de legat. 1. quæ regula etiam in rescriptis locum habet secundum Bart. ubi supra, & communem ex Ias. post Alexand. & alios in d. l. si quis, n. 36. latè Felin. hic in princ. post Rotam, & plures contra nonnullos. Respondetur enim in hoc cap. subla. falsa demonstratione diocesis non constare ex verbis, vel tenore rescripti de corpore, seu persona Vincentij contra quem illud emanauerat, nam si constaret, veluti quia ultra falsam demonstrationem diocesis adiecta fuisset aliqua vera qualitas dignitatis, officij, vel similis circumstantia per quam dignosceretur & appareret quisnam esset Vincentius ille, falsa demonstratio huiusmodi rescriptum non vitaret, quia sublata & verba rescripti conveniebant, de quibus, sicut & de concedentis intentione, & persona rei dubitari non poterat, provt fatentur Abb. & supra citati, declarando ut per Felin. hic à n. 2. post alios, & ita procedit gloss. 1. in c. cognosce 63. dist. quam ultra Doctores ibi, probat Felin. hic in fine. Præterea responderi potest secundum Beroi. hic lect. 1. à num. 44. & in rubr. à n. 5. & mentem aliorum in præfenti, nomen diocesis fuisse adiectum gratia taxationis, id est, taxatiuè ad restringendum rescriptum contra Vincentium illius certæ & expressæ diocesis, impetrans contra alios variare posset, & ita diocesim non fuisse adiectam gratia demonstrationis.

SUMMARIVM.

- 1 Civitatis homines non comprehenduntur per clausulam decreti impetrati contra homines diocesis, & num. 2.
- 3 Rescripta delegatoria sunt stricti iuris.
- 4 Rescripta beneficialia sunt strictè intelligenda.
- 5 Diocesis appellatione in materia favorabili comprehenditur civitas, secus in odiosa.
- 6 Civitatis appellatione in beneficialibus comprehenditur diocesis.

CAP. Rodolphus. XXXV.

Civitatis homines non comprehenduntur in rescripto impetrato contra hominem alicuius diocesis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anan. Host. Anchor. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Compost. Vinian. in rationali libri primi iuris Pontificij, pag. 52. Alagona in compend.

Tom. I.

iuris Canonici, pag. 20. remissive Ximen. in concord. p. 2. Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Gallet. in margarita casuum conscientie, verbo civitas, Rendina in promptuario receptorum sentent. tit. 124. num. 7. quia rescripta delegatoria sunt stricti iuris, Bec. conf. 21. num. 14. & 33. Mar. Anton. var. resolut. lib. 1. resol. 8. n. 4. provt etiam rescripta beneficialia sunt strictè intelligenda, Ioan. à Cochier. in reg. 26. Cancel. num. 35. pag. 168.

Verum autem appellatione diocesis comprehendatur civitas, questio est non contemnenda, in qua pro utraque parte reuli fundamenta in me tractat. de officio & potest. Episcopi, p. 3. alleg. 5. a. 169. & ibi paucis distinguendum duxi an diocesis fiat mentio in materia favorabili, aut odiosa, si in favorabili, appellatione diocesis civitatem comprehendit, sin autem in odiosa, minime, resolui cum Petr. Andr. Gambar. ad c. unic. n. 106. cum seq. super gloss. verbo, diocesis, de rerum permut. l. 6. Cochier. de iurisdic. Ordin. in exemptis, p. 4. q. 74. Mandol. reg. 16. q. 42. n. 7. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 43. a. n. 19. Aloys. Ricc. in praxi aurea resol. 350. n. 4. Nicol. Garc. p. 1. c. ult. n. 76. & seq. hanc etiam sententiam tenent omnes in præfenti, vt per Card. Florent. n. 1. opposit. 1. Imolan. col. 1. n. 5. vers. in gloss. 1. n. 10. Panorm. col. 3. num. 5. vers. ad secundum, Felin. col. 5. n. 8. vers. tertia conclus. & in cap. unic. de rerum permut. lib. 6. vbi gloss. verbo, diocesis, cum qua ibi conveniunt Ioan. Andr. in lect. col. 2. n. 3. vers. in gloss. 2. Ioan. Monach. col. 1. n. 1. vers. quid si in civitate, Philip. Franchi. col. 2. num. 5. vers. in gloss. 2. Ferret. conf. 220. numero 1. vers. capit etiam, quos citat Rendina d. tit. 124. num. 7. & n. 8. resoluit cum multis quos refert, in beneficialibus diocesis appellatione civitatem non contineri, vide quæ dixi de appel. verborum utriusque iuris signis appel. 49. n. 7. Vtrum autem civitatis appellatione in beneficialibus diocesis comprehendatur, veluti si quis dicat se Clericum Bracharen. cum non sit ex ipsa civitate, sed ex alio diocesis loco oriundus, affirmativè respondendum, quia verbum, Clericus Bracharen. est aptum capere civitatem & diocesim, Ferr. conf. 222. n. 5. Nicol. Garc. de benef. p. 7. c. 9. num. 27. tenuit Rota in Tolitana Parochialis 10. Maij 1596. coram D. Aragonio, apud eundem Garc. p. 9. c. 1. n. 341.

Et quosdam alios Sagien. diocesis. Per hæc verba tenebat olim D. Michael à Coffa in lectura Salamantina suæ Cathedre Vespertinae provt eum refert Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. ult. n. 79. appellatione diocesis non venire homines civitatis, non quia rescriptum ad lites esset odiosum, & restringendum (vt supra præsupponebatur) sed quia præcesserat in eodem rescripto mentio civitatis, per illa verba, contra Episcopum Sagien. & proinde in dictis verbis generalibus postea sequitis non potuit iterum includi civitas, ad l. doli causa, ff. de verb. obligatione & l. sanctio legum, ff. de penis. Et hunc intellectum multis probat novissime Anton. de Fuertes Canon. quest. lib. 3. cap. 2. atque Gregorium in præfenti non sine causa prius nominasse civitatem in specie dum de Episcopo in illa commorante meminit, deinde verò diocesim in genere, dum dicit, & quosdam alios diocesis Sagien. ad ostendendum memoratos in secunda clausula generali non esse sub priori speciali comprehensos, quoties enim specialitas præcedit clausulam generalem, & genus postea subsequatum, non comprehendit speciem prius nominatam, sicque cives Sagien. quia semper genus subsequuntur, intelligitur de dictis speciebus prius relatis, atque nominatis, l. doli 119. ff. de verborum significatione Bart. in l. 1. ff. de rebus dub. ergo in specie hac vt Rector Ecclesiæ sancti Christophori pollet per rescriptum conveniri, aliter debuisset concipi.

F

concipi, quam fuit conceptum, ita nempe, contra Episcopum & quosdam alios diocesis Sagienfis; tunc enim quia tantum reperitur genus, quod verificari potest in omnibus suis speciebus, non solum illi de diocesi, sed etiam illi de ciuitate conueniri possunt, cum tunc verba habeant significationem intensiuam, ex qua rescriptum ampliatur ut comprehendat alias res, & personas præter nominatas. Quæ & extendenda est ad eum casum quo rescriptum ita conciperetur contra Episcopum Mutinensem, & quosdam alios diocesis Bononiensis, nam tunc tale rescriptum habet vim comprehensiuam, quia genus postea subsequutum non potest verificari in specie, quæ antea præcellerat, tanquam quod sit omnino diuersa, & separata. Sed his non obstantibus verior est communi, distinctio supra relata n. 1. nam ista D. Michaelis Costæ ratio solum conuincit, quod per clausulam generalem non possit conueniri alias Episcopus Sagien. de quo specialis mentio præcellerat, non tamen quod non possint conueniri alij ciuitatis, cum de eis non esset facta specialis mentio, & hic mentio facta de ciuitate, & diocesi est indirecta, & in obliquo, ita Nicol. Garc. loco citato, qui in addit. asserit sibi non placere intellectum D. Sahag. in c. super literis, n. 29, sub hoc tit. dicentis ex illo individuo, Episcopi Sagien. in rescripto expressi non posse conueniri alium Sagien. præter Episcopum, iuxta l. heres 98. §. 1. ff. de leg. & l. 1. §. item si dua, ff. de auro & arg. legato, ubi probatur quod si nominentur aliqua individua speciei contenta sub genere, ad alia in eadem specie contenta non porrigitur illud genus, quem etiam intellectum videtur idem Sahag. tradere in c. 1. de offic. deleg. n. 24. Connincitur enim iste intellectus, quoniam in d. l. heres, §. 1. & in d. l. 1. §. item si dua ideo in legato facto alicui de duabus statuis marmoreis, & de omni marmore non comprehenduntur alia statua marmorea præter duas, quia, ut inquit Iureconf. in d. §. 1. duas statuas legando potest videri non putasse in marmore se statuas legasse, quæ ratio cessat in casu huius text. ubi fuit nominatus Episcopus Sagien. in literis & commissione, quia contra eum in particulari fuerunt impetrata, & ideo dicta nominatio, & expressio non erat superflua, si rescriptum fuisset impetratum contra eum, & quosdam alios Sagien. ciuitatis, maxime quod Episcopus propter suam dignitatem, & præminentiam non videretur venire in clausula generali, arg. c. sedes hoc tit.

S V M M A R I V M.

- 1 Conueniendus per clausulam, si moriatur re integra, successor conueniri non potest.
- 2 Succedens in comitatu debita prædecessoris tenetur soluere.
- 3 Succedens in Regno, an teneatur ad debita prædecessoris, remissum.
- 4 Feudi succedens, an & quando à defuncto vassallo contractum est alienum soluere teneatur, remissum.
- 5 Masculinum in rescriptis concipit femininum, & quid regulariter in aliis materiis, ostenditur.

CAP. Significauit. XXXVI.

Literas Apost. ad conueniendum aliquos quando quis obtinet, si conueniendus moritur re integra, successor non potest conueniri. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabar. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Anan. Imol. Host. Anchor. Innoc. Panormit. Bald. Dec. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Compost. Viu. in ra-

tion. primi libri iuris Pontif. pag. 52. Alagon. in compend. iur. Canon pag. 2. remissum Ximen. concord. p. 1. & 2. Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt Decian. conf. 43. n. 10. vol. 2. Ioan. Bapt. Costa in tract. re integra dist. 22. à princ.

Fratri sue, &c.] Probat hic text. per argumentum à speciali quod succedens in comitatu debita prædecessorum soluere tenetur, ut asserit Ant. Gomez l. 40. Taurini, n. 2. An verò succedens in Regno teneatur ad debita Regis prædecessoris, vide Aguirre de successione Portugalia, p. 1. n. 70. Molina de primog. lib. 1. c. 19. n. 30. Ioan. Garc. de expens. c. 16. n. 15. Molina de iustitia tract. 2. disp. 6. l. 1. n. 7. Reb. de oblig. iustitia, p. 2. lib. 7. q. 9. n. 1. Castill. lib. 2. quod. c. 19. n. 126. cum seqq. Card. Tufch. tom. 7. lit. R. concl. 330. & lit. S. conclus. 876. Modern. de iurisd. part. 1. cap. 29. à num. 21. ubi resoluit successores Regni hereditarij teneri ad debita & omnes conuentiones prædecessorum, secus in Rege electionis, qui non tenetur obseruare conuentiones prædecessoris.

Quid in successore feudi, an & quando à defuncto vassallo contractum as alienum teneatur soluere? vide Schrad. de feudis, p. 7. cap. 7. Rosenth. eod. tract. cap. 2. concl. 33. & cap. 7. concl. 20. cum seqq. Menoch. conf. 815. à num. 67. Surd. de aliment. tit. 4. quæst. 10. latè Bernard. Clenac. ad practicam Camera Imper. lib. 2. concl. 114. ubi resoluit quod successor in feudo ex pacto & prouidentia non soluit as alienum à prædefuncto vassallo contractum. Quid autem in successore maioratus? vide Gregor. l. 4. verbo, suas deudas, tit. 15. part. 2. Gom. d. l. 40. n. 71. Don. à Fina tom. 2. comm. opin. lib. 6. tit. 4. l. 1. à num. 30. Garc. d. cap. 16. n. 31. Molina d. tract. 2. disp. 6. c. & seq. Cald. Pereira de potest. elig. c. 16. n. 1. & de empr. cap. 27. num. 40. Reb. d. q. 9. sect. 2. Valasc. de parit. cap. 19. n. 44. Perez tit. 2. lib. 3. Ordin. pag. 119.

Succederat, &c.] Notatur ad hoc quod in rescriptis masculinum concipit femininum, ut per Tiraquel. de retractu lig. §. 1. gloss. 9. num. 104. 183. & 206. Valasc. de iure emphyt. quæst. 51. num. 2. imò regulariter in quacunque materia positum concipit femininum, nisi de contraria dispositionis, seu rescribentis voluntate appareat, ut per Tiraq. de retractu lig. §. 1. gloss. 9. num. 200. & à num. 277. cum seqq. Gabr. lib. 6. communium, tit. de verbor. signif. conclus. 6. à numero 1. Menoch. de presumpt. lib. 4. præf. 84. numero 2. cum sequent. Peregr. de fidei commiss. artic. 25. num. 2. Mantic. de comest. ultim. volunt. lib. 6. tit. 7. numero 18. & lib. 11. tit. 140. numero 2. latè Francisc. Molin. de ritu nupt. lib. 3. quæstione 16. à num. 1.

S V M M A R I V M.

- 1 Litera executoria in quibus impetrans falsò dicit monitorias præcessisse, non valent.
- 2 Instrumenti ubi fit mentio in aliquo instrumento non creditur, nisi exhibeat primum, secus si ab eodem fuerit Tabellione conscriptum.

CAP. Ex insinuatione. XXXVII.

Literæ executoriae facientes mentionem de monitoriis, si non præcesserunt monitoria, non valent, alioquin est prouidendum secundum formam datam. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola. Anania, Host. Anchor. Innocent. Panorm. Bald. Felin. Decian. Rip. Butr. Henric. Boich. Martin. Vranus. Bernard.

Bernard. Compstet. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontificii*, pag. 53. Alagona in *compend. iuris Canon.* pag. 21. remissive Ximen. in *concord.* p. 1. & 2.

In gloss. De *monitoriis*, in *fine*, ibi, Et est hic argumentum quod si quis in aliquo instrumento faciat mentionem alterius instrumenti, non creditur nisi exhibeat primum. Intellege quando coram alio Tabellione confectum fuit instrumentum de quo fit mentio, secus vero si ab eodem fuerit Tabellione conscriptum, aut si quis in aliquo, C. de edendo, per quam ita tenent Cou. *practic.* c. 21. num. 2. vers. quod si fiat, Tiraq. de *retractu* lig. §. 2. gloss. 1. num. 10. Vezin. tom. 2. *communium opin.* lib. 7. tit. 33. de *reuocandis his, quae in fraudem*, num. 14. Surd. *decis.* 231. n. 2. cum seq. Duen. reg. 80. Malfard. de *probat.* concl. 404. & concl. 923. & concl. 105. n. 3. cum seqq. & concl. 711. n. 9. Guttier. *conf.* 23. n. 9. Morla in *emporio iuris*, p. 1. tit. 11. de *fid. instrum.* q. 1. n. 21. Cardo in *praxi iudicum*, & *Aduocat.* verbo *instrumentum*, a num. 11. Card. Mantica de *racitis*, & *ambig.* conuent. lib. 7. tit. 4. n. 6. Castil. *conuersionum iuris*, lib. 2. c. 16. num. 60. Steph. Gratian. *discept. forens.* c. 363. a. n. 10. Cald. Pereira de *empt. & vendit.* c. 35. a. n. 48.

S V M M A R I V M.

- 1 Papa non intendit in literis aliquos grauare super plurimum receptione, nisi hoc in ipsis literis explicetur.
- 2 Doctores referuntur de mandatis Apost. agentes.
- 3 Textus hic loquens de beneficio habet locum in pensione.
- 4 Ordinarius graue fit praedictum ex praenotione Papae in suis mensibus.
- 5 Intentio attendi debet.
- 6 Rescripta sunt stricti iuris, & ab eius verbis non est recedendum.

C A P. Mandatum. XXXVIII.

Papa quando iubet ut vni provideatur de tali beneficio, si alius fuit prouisus per mandatum Papae, non tenetur collator prouidere secundo. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Bellam. Barbat. Ioan. Andr. Aretin. Imola. Anan. Hof. Anchor. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Compstet. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontificii*, pag. 54. Alagona in *compend. iuris Canonici*, pag. 21. & tom. 2. *repetitionum in iure Canonico* ad 1. *Decretal. librum*, Ioan. Cald. remissive, Casal. in *annot. & Ximen. in concord.* p. 1.

Mandatum Apostolicum. De mandatis Apost. vide Rebuff. in *praxi benefic. titul. de mandatis Apost. Petr. Gregor. syntagm. iuris*, lib. 17. c. 11. Azor. *instit. moral.* p. 2. lib. 6. c. 31.

Alio iam beneficio, &c. Aduerte huius text. dispositionem loquentem de beneficio habere locum in pensione, ut dicit Barbat. in *presenti*, num. 15. & tenuit Rota, teste Sar. de *infirmis resig.* q. 16. in *princ.* quos refert & sequitur Flamin. de *resignat.* lib. 2. q. 15. n. 16.

Cum super receptione duorum grauandi, &c. Notatur ad hoc quod praedictum graue fit Ordinarius ex praenotione Papae in suis mensibus, ut per Gonzal. ad reg. 8. *Cancel.* §. 4. *proem.* n. 21.

Intentio mandatoris. Ergo intentio attendi debet, ut per Mantuam *dialogo* 62. Gig. de *pensionib.* q. 23. num. 1. Mens enim Principis debet attendi, cui verba ipsa rescripti, seu mandati cedunt, Bald. in *c. 2. col. fin. sup. hoc tit.* Socin. *conf.* 59. n. 4. vol. 1. Becc. *conf.* 74. Surd. *decis.* 268. in *fin.* quam quilibet probare debet, Caesar. Argel. de *contradict.* *legitimo*, q. 13. n. 64.

Tom. I.

In gloss. Non fuerit, *fin.* ibi, item intentio mandantis, &c. Notatur ad hoc quod rescripta sunt stricti iuris: ut per Tiraq. in *l. si unquam, verbo, libertis*, n. 5. C. de *reuocandis donat.* Marc. Ant. *var. resol. lib. 1. resol. 8. n. 4.* Feder. de *Senis conf.* 145. n. 1. in *fin.* & n. 6. Alex. *conf.* 97. num. 6. lib. 6. Card. Tufch. tom. 6. lit. P. *concl.* 212. a. n. 1. & ideo a rescripti verbis non est recedendum, Surd. *decis.* 173. a. num. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Ecclesia in qua Papa primus dedit monitorias, & secundum executorias, per primum, non per secundum intelligitur grauata.
- 2 Verba si sint ambigua, magis debent censi principaliter relata ad personam, quam ad dignitatem, ut priuilegium potius dicatur personale, quam reale.
- 3 Successor tenetur adimplere factum praedecessoris.
- 4 Prelatus, an, & quando teneatur stare locationi praedecessoris, remissive.

C A P. Literis. XXXIX.

Papa vnus quando dat literas monitorias alicui Ecclesiae, & secundus Papa dat literas executorias, primus grauat, non secundus. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabar. Collect. Barbat. Anchor. Bellam. Ioan. Andr. Imola. Anania. Hof. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Compstet. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontificii*, pag. 54. Alagona in *compend. iuris Canon.* pag. 21. remissive Ximen. in *concord.* p. 2.

Vi. G. Clericum. Notatur ad hoc quod si verba sint ambigua, magis debent censi principaliter relata ad personam, quam ad dignitatem, ut priuilegium potius dicatur personale, quam reale, D. Barbosa in *l. quia tale*, n. 41. in *fin. ff. solut. matrim.*

Cum factum praedecessoris, &c. Notatur ad hoc quod successor tenetur adimplere factum praedecessoris, vide Duen. reg. 193. a. *princip.* Fr. Emman. *quast. Reg. tom. 3. q. 26. art. 1.* Et quod Princeps ex contractu inito cum subdito efficaciter obligetur, dicam *infra* ad c. 1. de *probat.* Et an, & quando Prelatus teneatur stare locationi praedecessoris, dicam ad gloss. verbo, *terminum*, in c. *ult. ne Prelati vices suas*, & dixi in *tract. de offic. & potest. Episc.* p. 3. alleg. 84.

In gloss. Cum factum, ibi, ad mandatum Papae, &c. vide Duen. reg. 243. *vers. limita.*

S V M M A R I V M.

- 1 Dioecanus, cui scribitur ut in dioecesi sua ubi pro alio scriptum non est, provideat, vel faciat prouideri, non potest id exequi circa beneficium spectans ad collationem alterius iam pro alio grauati.
- 2 De executoribus mandatorum Apostolicorum, & expestatinarum, qui DD. scripserint, referuntur.
- 3 Litera priores tanquam speciales derogant posterioribus generalibus ab Episcopo impetratis.

C A P. Abbatem. XL.

Papa quando mandat, v. g. Abbati ut provideatur Caio de aliqua Ecclesia sui Monasterii, deinde scribit Episcopo per literas generales, ut provideat Scipio, vel faciat prouidere de aliqua Ecclesia in sua

F 2 dioecesi

diacefi, non potest Episcopus Abbatem cogere ad providendum, quia iam fuit grauias. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Collect. Zabar. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Anania, Imola, Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Butr. Henric. Boich. Martin. Vranus, Compostel. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontificii*, pag. 35. Petr. Alagona in *compendiis iuris Canonici*, pag. 21. remissive Ximen. in concord. part. 2.

² *Facere provideri.* De executoribus mandatorum Apostolicorum de providendo, & expectatarum late scripserunt Staphil. de literis gratia, tit. de formis mandatorum de providendo, septima & octava forma, Gomez in tract. de mandatis de providendo à n. 21. Rebuff. in concordatis, tit. de mandatis. Apost. §. i. verbo in forma mandati, & tit. de forma literarum executorialium, Corrali, de benefic. part. 2. c. 9. Ant. Cuch. in instit. Canonici maior. lib. 1. tit. 7. de mandatis Apostolicis à n. 31. Quae quidem mandata de providendo iam non sunt in vlu, ex decreto Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 19. ubi decernit sancta Synodus mandata de providendo, & expectatarias, & alias quascunque gratias ad vacatura nemini amplius concedi, nec haecenus concessis cuiquam uti licere, &c.

³ *Per literas generales, &c.* Quicquid intendant gloss. 2. & Doctores hic, gloss. vlt. in princ. in cap. 1. supra hoc tit. ubi post Abb. & alios Bero. n. 45. & 49. & Ripa n. 60. resoluunt in hoc text. literas priores tanquam speciales derogare posterioribus generalibus ad Episcopum impetratis, & ita ampliari d. cap. 1. ut procedat etiam si mandatum speciale praecedat, & generale subsequatur, & nihilominus tamen ea sententia, & ampliatio in se vera, ut contra Dec. observat Bero. d. n. 45. & Ripa ubi supra non probatur in hoc text. tum quia in casu illius non concurrunt literae generales, & speciales, de quibus agitur in d. c. 1. sed ambae in proposito erant speciales, quippe quae ad unum tantum beneficium dirigebantur, & in eo solum poterant verificari, dicuntur autem posteriores generales, tanquam incertae & indeterminatae, quia scilicet ad certum aliquod, vel certae personae beneficium non referebantur, deinde ut aduertit idem Bero. ubi supra in hoc text. per illam clausulam, ubi pro alio scriptum non esset, adiectam in posterioribus, saluum erat ius priorum, quibus per illas non derogatur ex vi clausulae, & non ex reg. d. c. 1. cum similibus.

S V M M A R I V M.

- 1 Rescriptum directum excommunicatori ut absoluat excommunicatum si contra Concilium eum excommunicavit, datis executoribus, qui eo non parente exequantur, non excommunicatori, sed executoribus cognitionem demandat.
- 2 Ignorantia in facto proprio non praesumitur, nec est tolerabilis, nisi factum sit implicitum & tolerabile.
- 3 Ignorantia in facto proprio, quando est graue & notabile etiam data longinquitate temporis non praesumitur.

CAP. Ab excommunicato. XLI.

¹ Excommunicatori quando mandatur ut absoluat excommunicatum dicentem fuisse excommunicationem latam sine forma Concilii, & similiter scribitur aliis deputatis iudicibus, ut Episcopo non obediendo mandatum Apost. exequantur si res ita est. An res ita sit debent cognoscere iudices deputati, & non Episcopus, qui de facto suo certus esse debet. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Barb. Bellam.

Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Anch. Innoc. Panorm. Bald. Felin. Butr. Henric. Martin. Vran. Compostel. Viuian. in *rationali primi libri iuris Pontificii*, pag. 81. Alagona in *compendiis iuris Canonici*, pag. 22. remissive Casal. in annotation. & Ximen. in concord. p. 1. & tom. 2. repetitionum in iure Canonico ad 1. Decretal. libr. Ioan. Calder.

Qui de facto suo, &c. Notatur ad hoc quod ignorantia in facto proprio non praesumitur, ut per Socin. reg. 219. Sfort. Odd. de integr. restit. p. 1. q. 8. n. 61. Mascard. de probat. concl. 637. n. 3. & concl. 879. n. 40. Menoc. de praesumpt. lib. 6. praef. 2. n. 32. Card. Tusch. verbo ignorantia concl. 22. n. 1. & 10. & concl. 23. n. 25. plura iura & Doctores refert Farin. fragm. criminal. p. 2. lit. I. n. 207. Nam ignorantia non est probabilis nec tolerabilis in facto proprio, nisi factum sit implicitum, & intricatum, ut per Socin. reg. 175. fallent. 3. Gail. lib. 2. observ. 48. n. 207. versidem si factum, Mascard. d. concl. 637. num. 24. & concl. 879. n. 45. Menoch. d. praef. 2. n. 41. Card. Tusch. d. verbo ignorantia, concl. 15. n. 4. quos quidem, aliosque plures refert Farin. d. lit. I. n. 211. ubi n. 12. resoluit ignorantiam etiam in facto proprio, & non scientiam praesumi in illo, qui multis negotiis implicatus est, & allegat post alios Marant. in rep. l. is potest. n. 327. limit. 5. ff. de acquir. hered. Honded. cons. 55. n. 57. & 58. lib. 1. Masc. d. concl. 879. à 53. Menoch. de probat. concl. 735. & concl. 879. n. 40. & concl. 1122. n. 21. Guttier. d. c. 18. n. 6. ubi n. 8. asserit quod ignorantia in facto proprio de antiquo non est tolerabilis quando adest iuramentum in facto illo.

S V M M A R I V M.

- 1 Rescriptum impetrans ad beneficium si dixit se non esse beneficium, cum tamen haberet beneficium licet exiguum, non valet rescriptum.
- 2 Rescriptum Pontificium ad beneficium ad quod obtinendum proposuerat impetrans se nullum beneficium habere, cum tamen haberet unum, quamvis exiguum, est nullum.
- 3 Beneficium quantumvis exiguum est vere beneficium.
- 4 Concil. Trid. sess. 23. de reform. c. 6. procedit in possidente beneficium, quantumvis exiguum.
- 5 Beneficij tenuis ratione potest Episcopus diacefis, ubi situm est, beneficium sacros Ordines conferre.
- 6 Modica non nocent.
- 7 Diacefis mentionem non faciens, unde est oriundus qui impetrat beneficium, si non sit ex eadem diacefi beneficij impetratio est nulla.
- 8 Beneficia oriundis potius sunt conferenda, quam exteris.
- 9 Oriundis de iure facilius providetur, quam exteris.
- 10 Clericum vnius diacefis in supplicatione beneficij se exprimens cum ex ea non esset oriundus, sed domicilius, aut beneficium in ea tantum obtinet, non ex hoc facit gratiam subreptitiam.

CAP. Si proponente. XLII.

¹ Rescriptum ad beneficium non valet si illud impetrans dixit se non esse beneficium, cum tamen haberet beneficium, licet exiguum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Zabarel. Collect. Barbat. Bellam. Io. Andr. Imola, Anan. Host. Anch. Innoc. Pan. Bald. Butr. Henric. Mart. Vran. Compostel. Viuian. in *rationali primi libri*

libri iuris Pontif. pag. 57. Alagona in *compendiis iuris Canon.* pag. 22. remissive Casal. in *annot.* & Ximen. in *concord.* p. 1. & 2.

2 Licet minus competens.] Notatur ad hoc quod impetrans rescriptum Pontificium ad beneficium ad quod obtinendum proposuerit se nullum beneficium habere, cum tamen haberet vnum quamvis exiguum, creditur rescriptum per fraudem obtinuisse, & ideo est nullus momenti, ut per Azor. *inst. mor. p. 2. lib. 6. c. 10. q. 3.* Nam facienda est mentio de beneficio tenui, & modico, alias literæ erunt subreptitiæ, Menoch. *de arbitr. casu* 201. n. 42. Azor. *d. lib. 6. c. 3. q. 3.* Cum beneficium, quantumvis exiguum, sit verè beneficium, Valer. Reginald. in *praxi fori pænit.* lib. 10. tract. 3. n. 13. & n. 24. Vnde Conc. Trident. *sess. 23. de reform. cap. 6.* concedens tonsuræ, vel possidenti beneficium gaudere privilegio clericali in ciuili ne dum, sed in capitali etiam causa, procedit si quodcumque quamvis exiguum possideat beneficium, ut per Nau. *de horis canon.* c. 21. n. 11. Azor. *inst. moral. p. 1. lib. 10. cap. 3. vers. secunda opinio.* Nicol. Garc. *de benef. part. 1. cap. 6. num. 37.* & *part. 2. cap. 2. num. 3.* Carol. de Grassis *de effectib. cleric. effect. 1. num. 12. 24.* Campan. in *diuersorio iuris Canon. rubr. 8. cap. 5. num. 19.* Sic etiam ratione beneficii tenuis potest Episcopus in cuius Episcopatu prædictum situm est beneficium, sacros Ordines beneficiato conferre, Henric. in *summ. lib. 10. cap. 22. §. 1. in loco commento litera C. & cap. 17. in comm. litera Q.* Nicol. Garc. *d. p. 2. cap. 4. num. 8.* Campan. in *diuersorio iuris Canon. rubr. 9. c. 9. numero 12.* & *rubr. 8. cap. 5. num. 19.* quicquid contrarium teneant praxi noua Episcop. *part. 1. cap. 1. num. 10. vers. ratione beneficii.* Prosp. de August. in *addit. ad Quarantam in summa Bullar. verbo. Ordo.* Vgolin. *de potestate Episcop.* c. 26. §. 3. in *fin.* Aloyf. Ricc. in *praxi rerum fori Ecclesiast. resol.* 260.

6 In gloss. *Minus competentem*, ibi, *modica non nocent.* Dixi *suprà* ad *proximum Decret. super gloss. verbo, in iudiciis*, n. 47.

7 In gloss. *De mentioe*, ibi, *item si de terra illa est oriundus.* Notatur ad hoc quod si forensis, vel alienigena impetrat beneficium falsò dicens se esse clericum talis diocesis, vel non facta mentione de loco suæ originis, seu de sua diocesi, gratia est subreptitiæ, quia in dubio Papa intendit cuiuslibet providere in diocesi sua, sequuntur Abb. *hic Corlet. in sing. verbo, subreptio*, Sahag. in *c. eam te*, num. 26. *suprà hoc tit.* Felin. in *cap. sicut tuis*, col. 2. *infra de simon.* Spin. in *speculo testam. gloss. 3. num. 14.* Cabed. *de patronat. Regia Corona*, cap. 29. num. 4. & alij quos refert, & sequitur Nicol. Garc. *de benef. part. 8. cap. 9. num. 16.* Rebuff. in *tract. de pacificis possess.* num. 217. Perez l. 18. tit. 3. lib. 1. *Ordin. Azuned. l. 14. num. 7. tit. 3. lib. 1. noua recop.*

8 post alios Salzed. ad Bernard. cap. 56. num. 3. nam beneficia oriundis potius, quam exteris sunt conferenda, ut Flamin. *de resignat. lib. 4. quæst. 7.* Azorius *inst. mor. p. 1. lib. 6. c. 4.* Gonzal. ad reg. 8. *Cancel. gloss. 9. §. 1. n. 57. & seq. Fusc. de visit. lib. 2. c. 5. n. 13. & 14. & cap. 21. n. 25.* Mandol. *conf. 51. n. 4.* cum aliis citatis per me in *collect. ad Concil. Trident. sess. 24. de reform. cap. 18. num. 83.*

Et de iure facilius prouidetur oriundis, quam exteris, Rebuff. in *tract. nomin. q. 1. n. 48.*

Quid si quis exprimat in supplicatione se esse clericum alicuius diocesis, cum re vera ex ea oriundus non esset, sed domicilium, vel beneficium in ea tantum obtineret? tunc dic gratiam non esse subreptitiæ, Rota *decis. 76.* alias 628. *sub hoc tit. in antiqu.* quam sequitur Rebuff. in *reper. cap. nulla 2. de concess. preb. in 3. qualis.* Mandol. ad reg. 16. *Cancel. q. 42. n. 8.* Ruin. *conf. 100.*

Tom. I.

n. 1. & 9. vol. 5. quos refert, & sequitur Campan. in *diuersis iuris Canon. rub. 11. c. 13. n. 195.* Rota in *vna Placentina Canonica* 26. *Februar. 1596. coram Orano*, apud Garc. p. 5. c. 4. n. 43. in *fine.*

S V M M A R I V M.

- 1 Rescripto Apost. abutentes in casibus hic enumeratis, priuantur commodo rescripti, & condemnantur in sumptibus, & damnis aduersario.
- 2 Rescriptum cedi non debet.
- 3 Rescriptum non trahitur ad lites futuras.
- 4 Mandatum procuratorium ad lites futuras trahi non debet.
- 5 Exceptio, quod causa continentia diuidi non debet, impedit lites ingressum.
- 6 Continentia causa diuidi non debet.
- 7 Citatus ad vnam causam, an super aliam eodem termino respondere sit obnoxius, remissive.
- 8 Privilegium videtur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate.
- 9 Index qui non est virtute rescripti condemnatur in expensis.
- 10 Index tenetur condemnare victum victori in expensis, si petita fuerint.
- 11 Index virtute clausula, ius, & iustitiam administrare, potest condemnare victum in expensis parte non petente.
- 12 Index, qui omisit condemnationem expensarum casu quo teneretur reum in illis condemnare, non videtur eum ab illis absolueri.

CAP. Quia nonnulli. XLIII.
& vlt.

Literis Apostol. abutentes priuantur commodo rescripti, & condemnantur ad expensas. Abuti autem illis dicuntur qui dant suas literas alteri eiusdem nominis, qui vocant in iudicium eos, contra quos nihil habent, qui literas trahunt ad futuras controuersias, qui aliquem super vno negotio, vel super pluribus personalibus, quæ commodè possunt ab vno tractari, vocant ad diuersos iudices, qui citat reum ad loca diuersa, vel ad illam indeterminatè. Colligunt ex Ordin. Abb. antiquit. Zabarell. Collect. Barbat. Bellam. Ioan. Andr. Imola, Anania, Host. Anchar. Innoc. Panorm. Bald. Butr. Henric. Boich. Martin. Vran. Compost. Vin. in *ration. secundis libri iuris Pontif. pag. 58.* Alagona in *compend. iuris Canon. pag. 22. remissive Ximen. in concord. part. 2.*

Aliis eiusdem nominis tradunt.] Notatur ad hoc quod rescriptum cedi non potest, ex Tiraq. *de retr. lig. §. 26. gloss. 1. n. 45.*

Ad futuras trahunt controuersias.] Notatur ad hoc quod rescriptum super certo subiecto concessum non extenditur ad futura subiecta separata à subiectis de præterito, ut per Gemin. *conf. 106. n. 7. vers. quinto.* Card. Tusch. *tom. 6. lit. P. concl. 213. n. 3.* nam rescriptum non trahitur ad lites futuras, ut per Rebuff. in *tractatu nomin. quæst. 15. num. 32.* prout etiam non trahitur mandatum procuratorium nisi aliter exprimatur, ex Gonzal. ad reg. 8. *Cancel. gloss. 9. §. 5. n. 33.* Stephan. Gratian. *discept. forens. c. 145. a num. 12.* Non procedit tamen hic text. quando sententia fieri potest super iure superueniente, Seraphin. Rota Rom. *decis. 418. num. 2.*

Coram diuersis iudiciis.] Notatur ad hoc quod exceptio

F 3

- ceptio, quod causa continentia non debeat diuidi, impedit liti ingressum, & processum ad ulterius, ex Afflict. decis. 3. 4. n. 6. Crauet. conf. 8. 18. n. 2. Mynsing. cent. 2. obseru. 97. Nam causae continentia diuidi non debet, vt per Boer. decis. 69. n. 2. 4. & 25. Dec. resp. 97. n. fin. vol. 2. Menoch. de arbit. casu. 371. n. 2. cum seqq. & conf. 30. n. 1. Viu. Neap. decis. 136. n. 1. Bernard. Graue. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 32. & 33. Card. Tusch. tom. 2. lit. C. concl. 976. Alex. Trentacinq. var. lib. 2. tit. de ind. resol. 3. a. n. 1.
- 7 Mendez à Castro in praxi Lusitana, lib. 3. c. 3. n. 13. Citatus ad vnam causam, an super aliam eodem termino respondere sit obnoxius, vide Afflict. in c. 1. n. 34. de mittine vassullo, qui contumax est, lib. 2. fol. 58. Dec. in c. cum parati, n. 8. de appell. Ias. in l. 2. §. 3. ff. si quis caut. Guid. 9. 279. Azin. in praxi, §. 7. c. 5. limit. 90. n. 9. Verall. dec. 107. n. 2. p. 1. & decis. 133. n. 2. p. 5. Perez l. 1. verq. quaro 9. tit. 1. lib. 3. ord. Bernard. Graue. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 51. consid. 1. Tiraq. de retractu lig. §. 35. gloss. 4. n. 18. Camil. Borrell. in summa omnium decis. tit. 44. de cit. num. 548. & seq.
- 8 *Literarum commodo careat.* Notatur ad hoc quod privilegium meretur amittere, qui permitta sibi abutitur potestate, vt per Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 56. n. 1. Card. Tusch. tom. 6. lit. ... concl. 754. Soar. de legibus, lib. 8. c. 36. & dicam latius ad c. tuarum, 11. infra de priuil.
- 9 *Expensis.* Notatur ad hoc quod qui non est index virtute rescripti condemnatur in expensis, vt per Maran. de ordine iud. p. 4. d. 8. n. 2.
- 10 In gloss. fin. ibi, *admodum petiit fuerit* Notatur ad hoc quod index tenetur condemnare victum victori in expensis si petita fuerint, vt per Hyppol. in l. vniu. §. cogniturum, n. 4. & seq. ff. de quest. & in rubr. de fideiusor. n. 144. & seq. Con. pract. c. 27. n. 5. Maranta de ordine iud. p. 6. tit. de libelli oblat. n. 12. Mynsing. cent. 2. obseruat. 22. Villalobos tom. 1. communi. opinion. lib. 3. titul. 1. num. 95. pag. 365. vbi Soar. num. 260. pag. 378. & ibi Viuiam. lib. 4. titul. 1. num. 95. vers. hocque intelligitur, Perez l. 1. titul. 15. lib. 3. ordin. pag. 735. Seraphin. de privilegiis iuramenti priuileg. 13. numero 37. D. Barbosa in l. cum qui temere, numero 174. cum sequentibus, ff. de iudic. Amat. Roder. in pract. de forma, & modo facienda seu examinandi processum, c. 5. n. 34.
- 11 Virtute tamen clausulae ius & iustitiam ministrari, potest index condemnare victum in expensis parte non petente, Guid. Papae decis. 43. quem refert Aloyf. Ric. in coll. decis. p. 4. coll. 1029. vers. inferitur quid, Viu. tom. 1. comm. opin. lib. 3. tit. 1. n. 95. vers. & eam pag. 365. Bernard. Graue. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. conc. 65. consid. 1. n. 4. Si
- 12 verò index omiserit condemnationem expensarum, casu quo teneretur tunc in illis condemnare, non videtur eum ab illis absolvere, Con. pract. c. 25. n. 6. ad med. Azeul. l. 1. tit. 2. lib. 4. noua recop. n. 22. quicquid contrarium velint Bald. per text. ibi in l. terminato. C. de fructibus & litium expens. Ias. in l. properandum, §. fin. autem alterutra, n. 7. C. de iud. Azin. in praxi, §. 2. n. 22. Menoch. de pract. lib. 2. praef. 89. Vnde potest index, à quo grauamen fuit interpositum, in expensis condemnare quando index ad quem, condemnationem omisit, Philip. Franc. in c. si appellator, vers. queritur, & in c. cum appellationibus, in fine, de appel. lib. 6. Cou. d. c. 15. num. 6. ad med. Guid. Papae decis. 416. num. 62. Roland. conf. 62. vol. 4.

De Consuetudine.

TIT. IV.

S V M M A R I V M.

- 1 Doctores referuntur super hanc rubr. scribentes.
- 2 Consuetudinis materiam qui Doctores tractent, citantur.
- 3 Consuetudo est ius quoddam moribus introductum quod pro lege suscipitur.
- 4 Mos, vsus, stylus, & obseruantia, in quo differant, ostenduntur.
- 5 Consuetudini precedere debent duo actus, vel vnus, habens tantum causam successiuam.
- 6 Consuetudo vna dicitur prater ius, alia contra ius appellatur.
- 7 Consuetudo prater ius per decem annorum spatium introducit, non sic illa qua contra ius est.
- 8 Consuetudo alia contra ius diuinum, alia verò contra ius humanum.
- 9 Consuetudo contra ius diuinum, siue positium sit, siue naturale, nequaquam valet, nec introduci potest.
- 10 Consuetudo contra ius humanum admittitur & valet admodum rationabilis, & legitime praescripta.

PER hanc rubr. scripserunt Zabar. Bel. lam. Io. Andr. Innoc. Imola, Anania, Panor. Dec. Barbat. Barr. Mann. Guid. Papae, Saha- gun, Bernard. Compoll. in breuiario sancto- rum Canon. Petr. de Rauenna in compend. iuris Canonici Stephan. Ranchin. in continuat. tit. Decretal. Martin. Melnar. in epitom. Decret. fol. 6. Pet. Alphons. de Vasconcell. in harmonia rubric. Daniel Venator. in analysi methodica iuris Pontificij, a pag. 30. Goffred. & Host. in summ. huius tit. Alex. Cassan. & Anastaf. Germ. in parati- tis ad quinque libros Decret. Bart. Carthag. in exposi. tit. iuris Canon. nouissime Ioan. Honor. lib. 1. summ. in Decret. omnes sub hac rubr. & Andr. Vallenfis.

De hoc tit. peculiaries ediderunt tractatus Roch. 2 Curt. Albert. Brun. & Pet. Rauenn. 10. 3. traet. DD. fol. 381. Et de consuetudinis iure agit Ant. Pyagijs. Et de vsu, & de consuetudine Salzar. Item de consuetudine multa scripserunt Michael. Graf. Soar. & alij tom. 1. comm. opin. lib. 1. tit. 17. n. 299. cum seqq. Conan. com. iuris, lib. 1. c. 10. Mascard. de probat. concl. 423. cum seqq. Sayr. in clau. Regia, lib. 3. c. 11. Card. Tusch. lit. C. concl. 722. cum seqq. Car- rasc. in explic. ad aliquas leges noua recop. c. 8. de consuetudi- nibus validis, vel non.

Consuetudine. Consuetudo nihil aliud est quam ius quoddam moribus introductum, quod pro lege susci- pitur, vt probat text. in cap. consuetudo 1. dist. & tra- dunt Bart. Ias. & alij in l. de quibus, ff. de legib. S. Anton. part. 1. tit. 16. cap. vnic. §. 1. & 2. Soc. lib. 1. de iustit. quass. 7. art. 2. Roch. in hac rubr. n. 10. & Dec. n. 3. Mench. vsufreq. c. 3. ex n. 1. Loco generis dicitur ius propt si- gnificat regulam iusti ex text. in cap. ius generale 1. ibi, ius autem est dictum, quia iustum est, 1. dist. Adicitur, moribus introductum, quia mores hominum compo- nunt consuetudinem, & illam efficiunt, & ita respec- tu eiusdem consuetudinis mos habet se per modum causae ad causatum, sicut aduertunt citati Doctores. Iuxta quae licet mos, vsus, stylus, & obseruantia, ali- quando pro eodem vsurpentur, nihilominus tamen inter